

Gardeners' World

Vaste
planten
die altijd
presteren

INSPIRATIE

Vurige kleuren
in de pluktuin

INSPIRATIE

Een kleurrijk terras
met pelargoniums

GROENE SCHOOL

De lekkerste
kruiden
kweek je zelf

AAN DE SLAG

De 12 beste
geraniums voor
in de schaduw

Genieten van de moestuin

Ga voor goudsbloemen • Combineren met vetplanten

Weekendklus: Maak je eigen compostbak • De 'Chelsea chop' uitgelegd

€6,99

BP8 720618 598024

Bekijk het complete
programma op
www.gardenista.nl

Hét groenfestival van Nederland

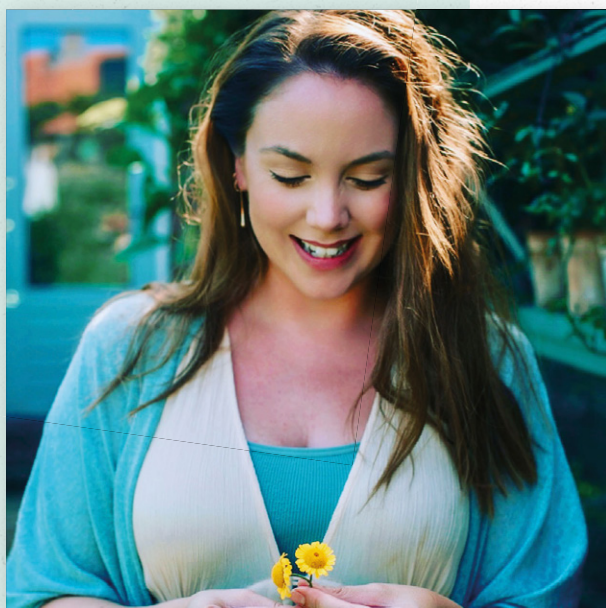
**25 t/m 29
mei 2022**

**Buitenplaats
Den Alerdinck
bij Zwolle**

**Bestel je kaarten
online met
2,- korting!**

Ga voor meer informatie
naar www.gardenista.nl

Anne is ook op
Instagram te vinden via
@annesduurzametuin

“Die overvolle
vensterbanken was ik
wel een beetje zat.”

Juni is voor rozen

Deze maand staat voor mij altijd in het teken van rozen. Mijn voortuin staat bomvol roze rozenwolken, de apothekersroos geurt zo zoet en romantisch dat het bijna duizelt, en mijn dochter – de mooiste roos van allemaal – is jarig. Tijdens haar verjaardag, wanneer de rozen op het hoogtepunt van hun bloei zijn, bak ik dan ook een rozentaart. Dat heb ik haar beloofd. Mét rozensmaak én rozenblaadjes. O ja, en ook nog met heel veel chocolade. Nu maar hopen dat het lukken gaat, want belofte maakt schuld. De taartvorm (raad de vorm eens) ligt al klaar en de roos met de allerbeste smaak staat al vol in de knop: ‘Theo Clevers’. Die is vernoemd naar een beroemde ijsmaker en dat zegt alles over de smaak. Duim maar voor me!

Verder is het maar goed dat IJsheiligen achter de rug is, want die overvolle vensterbanken en junglekas was ik wel een beetje zat. Alles staat in de grond: een feestelijk moment!

Juni is ook de start van de zomer, maar je voelt dat het nog pril is. Alsof iemand de kleuren extra heeft aangezet en het maar niet op kan. De dagen zijn eindeloos lang, er zijn ongelooflijk veel bloemen en de groei die planten nu doormaken gaat zo ontzettend snel dat het bijna niet te bij te houden is.

Ik hoop dat jullie er net zoveel van genieten als ik!

Liefs!

Anne

awieggers@fnl.nl

INHOUD

juni 2022

Op de cover

- 16 Ga voor goudsbloemen
- 28 Doe met ons mee en tuinier biologisch
- 38 Genieten van de moestuin
- 43 Combineren met vetplanten
- 48 De 'Chelsea chop' uitgelegd
- 58 Vaste planten die altijd presteren
- 68 Vurige kleuren in de pluktuin
- 72 Een kleurrijk terras met pelargoniums
- 80 De lekkerste kruiden kweek je zelf
- 90 Weekendklus: Maak je eigen compostbak
- 93 De 12 beste geraniums voor in de schaduw

Seizoen

- 10 **Wij zijn gek op juni**
Ster van de maand: *Astrantia 'Roma'*
- 15 **The Full Monty**
Monty onderhoudt vormsnoei.
- 16 **Topkeuze**
Ga voor goudsbloemen.
- 18 **Red de bij**
Tips van de Bijenstichting.
- 20 **Tuingast van de maand**
De gouden tor (*Cetonia aurata*).
- 22 **Vers uit de tuin**
Smaak van de maand: aardappelen.

Groene school

- 28 **Puur natuur**
Monty tuiniert biologisch.
- 33 **Red onze bestuivers**
Planten voor blijde bestuivers.
- 37 **Plantportret**
Saruma henryi.
- 38 **Makkelijke groenten**
Benut je schaarse tijd optimaal.
- 43 **Stijlvolle vetplanten**
Makkelijk en onderhoudsarm.
- 48 **Jouw snoeimaand**
Doe de 'Chelsea chop'.
- 51 **Vraag & antwoord**
We geven antwoord op tuinvragen.

Volg @GardenersWorldNL
nu ook op Facebook,
Pinterest en Instagram

Inspiratie

- 58 Loyale juweeltjes**
Planten die elk jaar trouw bloeien.
- 63 Alles over kamerplanten**
Nepenthes x ventrata.
- 68 Een kleurrijke zomer met *Crocsmia***
Een aanwinst voor elke pluktuin.
- 72 Potten vol pelargoniums**
Geniet de hele zomer van kleur.
- 80 Kruiden in opgewaardeerde bakken**
Hergebruik oude bakken.
- 84 De juweelorchidee**
Een parel van een plant.
- 89 Adams weekendproject**
Maak een compostbak.
- 93 Geraniums voor in de schaduw**
Fleur schaduwrijke plekken op.
- 97 Inheemse held**
De margriet stelt zichzelf voor.

Aan de slag

- 100 Monty's maand**
- 103 De basis**
- 104 Bloemen in juni**
- 106 Groente & fruit**
- 108 In de kas**
- 110 Algemene tuintaken**

En verder

- 6 Het prikbord**
- 88 Puzzel en win**
- 112 Colofon**
- 113 Groeigids voor juni**

Welkom

Lees hier alles over wat er deze maand te doen valt op tuingebied, nieuws, weetjes en nog veel meer ...

We love... Instagram

@Springhillgardener

Stefan is degene die achter dit prachtige account zit. Hij noemt zichzelf amateur-tuinier, maar wij zien hem als een begenadigd tuinontwerper. Zien we iets op Instagram waar we jaloers op zijn, (een natuurzwembad, precies de juiste zichtlijnen en plantencombinaties) dan is de kans groot dat het van hem komt. Een inspiratie!

@Helmadrost

Helma is een echte groene 'grande dame'. Ze stekt, zaait, en plant erop los. Het is ons vaak gebeurd dat we denken 'hoe doet ze dat toch?'. Extreem gezonde, grote planten, terwijl die van ons nog piep zijn, geslaagde stekjes van in onze ogen toch moeilijke planten, Helma draait er haar hand, of liever haar donkergroene vingers, niet voor om.

@bijenbrood

Jacolien begon haar kwekerij 'Bijenbrood' met een missie: schone, biologische bloemen kweken die niet alleen mensen, maar ook de biodiversiteit ten goede komen. Dat is haar gelukt! Sinds kort heeft de kwekerij zelfs een Skal-keurmerk. Chapeau! Ze gunt haar volgers een blik achter de schermen van deze schilderachtige kwekerij, waar je en passant veel van opsteekt!

@annevanmidden

Anne is een echte kunstenaar. Zij maakt geen bloemstukken, maar echte belevingen. Genietend zien wij als redactie hoe ze de bloemen uit haar tuin (ook al een plaatje!) omzet in de meest fantastische bloemeninstallaties. Ze leert je precies hoe ze dat doet, en een blik in haar leven als tuinvrouw/floral artist/ondernemer is wat je kunt verwachten van dit prachtige account.

Nu we zelf op Instagram te vinden zijn onder **@GardenersworldNL**, delen we graag van welke accounts wij als redactie blij worden.

Volg ons ook!

Volg jij *Gardeners' World* al online? Op gardenersworldmagazine.nl vind je allerhande actuele informatie.

Schrijf je je in voor de nieuwsbrief, dan krijg je elke vrijdagochtend een mail bomvol tuintips, inspiratie en relevante klussen die je dat weekend kunt doen.

Op Instagram (@GardenersWorldNL) doe je niet alleen inspiratie op bij de mooiste plantenfoto's, maar kom je ook handige stappenplannen tegen en kun je samen met ons tuinieren (#MijnGardenersWorld).

Volg ons op Facebook (*GardenersWorldNL*) voor de klussen van dit moment én de winacties waar je aan mee kunt doen.

Zoek ons ook op Pinterest (@GardenersWorldNL)! Met de fijne adviezen, praktische tips en prachtige inspiratie die je van ons kent, makkelijk te pinnen op je eigen inspiratie-borden.

Agenda

De leukste tuinevents van de komende tijd.

Tropisch Vlinderfestival

Wanneer: t/m 1 december 2022

Waar: Botanische Tuinen Universiteit Utrecht

Entree: 8,50 euro, kinderen t/m 12 jaar gratis

Info: www.uu.nl/botanischetuinen

Veel mensen zijn gefascineerd door vlinders met hun vaak prachtige tekening en kleuren, zoals die vooral bij soorten uit de tropen te zien zijn. En niet alleen de vlinders zelf, ook de rupsen en de poppen zijn schitterend om te zien. Sommige poppen zijn metallic glanzend goud of felgroen en de rupsen zijn vaak al even bizar. Kortom, veel om je over te verwonderen tijdens het vermaarde Tropisch Vlinderfestival in de Botanische Tuinen Universiteit Utrecht!

Internationale Kwekerijdagen Bingerden

Wanneer: 17 t/m 19 juni

Waar: Huis Bingerden,
Bingerdeweg 21, Angerlo

Entree: 14 euro

Info: www.bingerden.com

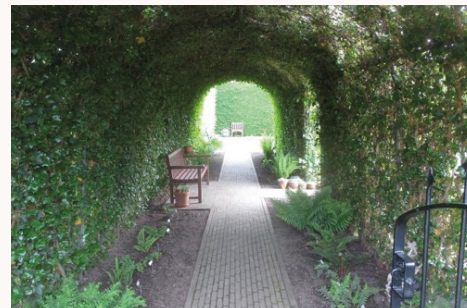
Tijdens de Internationale Kwekerijdagen Bingerden verzamelen gespecialiseerde kwekers uit Nederland, België, Duitsland en Frankrijk zich op het idyllische landgoed Bingerden. Zowel de kwekers als bezoekers kijken lang van tevoren uit naar deze jaarlijkse ontmoeting van bevlogen plantenexperts en enthousiaste plantenliefhebbers. Het thema van de editie 2022 is 'Kweken voor de toekomst' met aandacht voor het belang van een gezonde omgeving in evenwicht met natuur, mens en dier. Op zondagmiddag wordt een veiling georganiseerd van bijzondere planten.

Grote tuingasten

De tuin van Johan de Vroom ontvangt wel heel bijzondere tuingasten. Hij vertelt: "Wij hebben al twee keer bijzonder wild in de achtertuin gehad. Bijzonder, omdat wij in het centrum van Putten wonen en dan verwacht

je zoiets niet!" Krijg jij in de tuin ook wel eens bezoek van onverwachte, grappige of brutale gasten? Zet ze op de foto en deel ze met ons via

redactie@gardenersworldmagazine.nl.

Open tuindagen 'De Berceau'

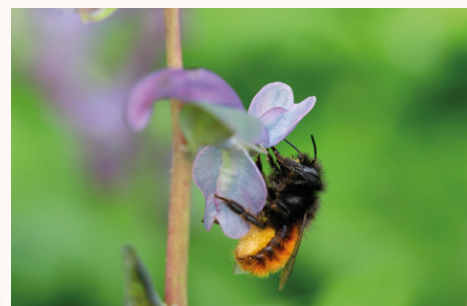
Wanneer: 25 en 26 juni

Waar: Emiel Welvaertstraat 17, Oostkamp (B)

Entree: 2 euro (incl. drankje)

Info: @deberceau op Facebook

De Berceau in Oostkamp (in de buurt van Brugge in België) is een romantische tuin van 16 are, ingedeeld in verschillende tuinkamers. Er is een binnentuin met vijver en overdekt terras, een vijftien meter lange berceau (loofgang), begroeid met klimop, die een doorgang vormt tot de groentetuin met serre. De tuin eindigt in een tuinkamer met meer dan honderd soorten hosta. Daarnaast is er een veertig meter lange *Echinacea*-border. De tuin is beide dagen geopend van 10:00 - 18:00 uur.

Bijentelling 2022

Veel wilde bestuivers, minder honingbijen

Tijdens de Nationale Bijentelling van april behoorde de gehoornde metselbij ook dit jaar weer tot een van de meest voorkomende wilde bijen in de tuin. Tien jaar geleden was deze soort nog schaars. Daarnaast viel op dat de honingbij weer op de eerste plek staat, maar in verhouding wel flink minder is waargenomen dan tijdens eerdere edities van de Nationale Bijentelling. Meer dan drieduizend mensen telden dit jaar mee. Kijk voor de volledige telresultaten op www.nationalebijentelling.nl/resultaten.

IN JOUW TUIN

Wil jij iets vertellen
over jouw tuin? Ga naar
gardenersworld
magazine.nl/jouw-tuin
en stuur ons jouw
verhaal.

In de tuin van ... *Pien Geurts*

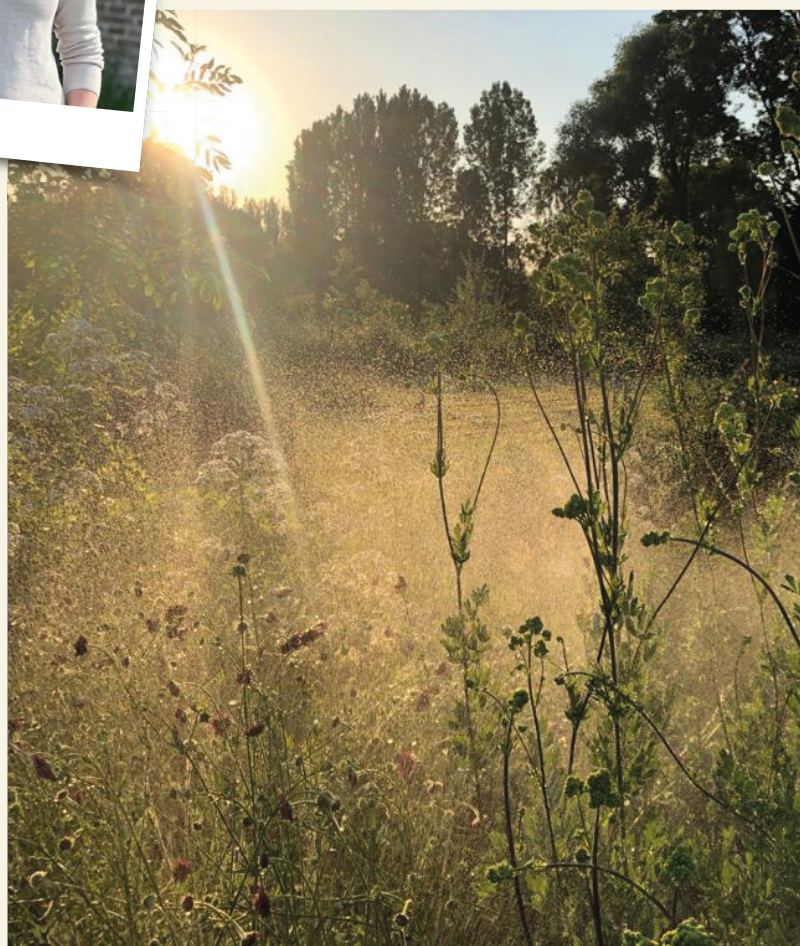
uit Winssen

Wij zijn in 2018 in onze verbouwde Rijksmonumentale schuur gaan wonen en een jaar later zijn we begonnen met het grondwerk van de tuin. Onze tuin was namelijk een paardenwei met een groot bestraat deel, maar wij wilden er echt een fijne leefruimte van maken. We hebben de tuin grotendeels zelf ontworpen, met wat hulp van een ontwerper. De boeken van Piet Oudolf heb ik gebruikt als informatiebron voor het kiezen van planten en het bepalen van de plantvakken.

Tijdens de eerste lockdown was ik met zwangerschapsverlof en had ik veel tijd om de tuin aan te gaan planten. Ik ben begonnen met het zoeken van planten op Marktplaats en heb daardoor al leuke mede-tuin-enthousiastelingen leren kennen. Daarnaast zoek ik in de Oudolf-boeken mooie plantensoorten uit die ik daarna bij de kweker bestel. Gelukkig is er zelden iets niet leverbaar. Ik vind het belangrijk dat de planten een beetje bij het huis en de omgeving passen. Een palm of olijfboom hoort daar niet bij.

Het meest trots ben ik op de twee koninginnenpages die ik vorig jaar zomer al mocht verwelkomen, slechts twee jaar na de aanleg van de tuin. Ik moet nu nog een klein deel van de tuin aanplanten en ga hiervoor op zoek naar waardplanten van de koninginnenpage, zodat ik ze hopelijk nog vaker op bezoek krijg.

Ik word iedere keer weer blij van de weelderigheid en de overdaad aan bloemen in de lente en de zomer. Het jaarlijkse proces van groei, bloei, indrogen en terugsnoeien vind ik ook fascinerend om te volgen. Drie jaar geleden wist ik nog bijna niets van tuinieren en vaste planten, maar ik kan inmiddels wel zeggen dat ik al veel geleerd heb van de boeken van Oudolf.

“Tijdens de eerste lockdown was ik met zwangerschapsverlof en had ik veel tijd om de tuin aan te gaan planten.”

**“ Juni was groen, de ogen van
de liefde waren blauw.
Zij zat en stal de zon, ik stond
en keek toe. ”**

Gyllene Tider - Kärleken är inte blind (Liefde is niet blind; songtekst)

Wij zijn gek op *juni*

In Zweden kennen ze meer dan twaalfduizend drinkliedjes. Die worden deze maand vrijwel allemaal gezongen door inwoners van alle leeftijden. Op 6 juni vieren ze namelijk hun nationale feestdag, maar met midzomer halen de Zweden pas echt alles uit de kast. Er zijn vreugedevuren, er wordt gedanst rond de meiboom en ze dragen bloemetjeskronen. Zeven soorten bloemen worden in stilte geplukt en onder de kussens van vrijgezellen gelegd. En er wordt dus gezongen, gedronken, gedanst en gesjanst.

STER VAN DE MAAND

Astrantia 'Roma'

Dit is een van de beste planten ooit. Hij combineert goed met allerlei zomerse planten, met name rozen. De stervormige bloem lijkt op het knoopje dat op Zeeuwse klederdracht wordt gedragen. Vandaar zijn Nederlandse naam, Zeeuws knoopje. De roze bloemen blijven bloeien gedurende het grootste deel van de zomer. Het enige probleempje is dat hij een beetje gaat mokken als hij te droog staat. Geef hem diepe, vruchtbare grond en deze plant is voor altijd gelukkig.

Vermeerder door planten te delen. *Astrantia*'s zijn er ook in wit en donkerrode tinten. Hij heeft spannende zaadhoofden, dus laat hem na de bloei lekker staan.

Hoogte x breedte 25 cm x 45 cm

ORANJE BOVEN

Niets schreeuwt "zomer!" als oranje bloemen en planten. En dit nagelkruid doet dat als de beste. Hij combineert goed met andere planten, zoals de paarsblauwe winterharde *Geranium* 'Bill Wallis'. Andere nagelkruid-aanraders zijn: *Geum* 'Mrs J. Bradshaw' (rood) en *Geum* 'Lady Stratheden' (geel).

Geum 'Prinses Juliana'

Gemakkelijk te kweken. Deel de kluiten in het voorjaar. Is naar verluidt goed bestand tegen vraatzuchtige konijnen. **H x B** 60 cm x 60 cm

DANSEN AAN ZEE

Bij deze plant horen we de roep van de zee.

We zien ons al in de zon liggen op de dichtbegroeide grashelling. Om ons heen met korstmoss begroeide rotsen, stapels uitgedroogde schapenpoep en plukjes van deze plant (strandgras). Het is een genoeg om te zien hoe zoiets kleins gedijt tegen de zilte nevel en de zinderende wind. Plant dit in je tuin en de zee zal altijd bij je zijn.

Armeria maritima 'In the Red'

Geef hem veel zon en een goede drainage. Ziet er geweldig uit in een rotstuin of een ondiepe bak.

Groenblijvend. **H x B** 15 cm x 15 cm

WONDEREN VAN HET WOUD

We bezochten ooit een tuin waar een hele sectie gewijd was aan deze lelies. Ze waren allemaal uit zaad opgekweekt en stonden te shinen aan de schaduwrijke rand van een bomenrij. Zo exotisch en zo gemakkelijk te doen. Maar heb geduld, want tussen het zaaien van de zaden en de eerste bloemen zit ongeveer vier jaar!

Lilium 'Russian Morning'

Zaaien als het rijp is of plant bollen in de herfst. Prima in halfschaduw. Pas op voor leliehaantjes.

H x B 100 cm x 30 cm

BOEIENDE BUNDELING

Deze prachtige verzameling wilde bloemen (koekoeksbloem), bollen (*Allium*) en kruidachtige vaste planten (nagelkruid) zorgt voor een boeiende bundeling bloemen, een weelderige weide, pollen van plezier, bergen van bloemblaadjes en een lappendeken van loof.

Lychnis flos-cuculi

Koekoeksbloem is uitstekend voor vochtige grond en rond vijverranden. **H x B** 75 cm x 70 cm

Allium hollandicum 'Purple Sensation'

Plant bollen in het najaar. Goed in borders of in lang gras. Bladeren kunnen slordig zijn. Deel kluiten in de herfst. **H x B** 100 cm x 10 cm

Geum 'Totally Tangerine'

Als je hem regelmatig kopt, bloeit hij het grootste deel van de zomer. Uitstekend voor een vleugje pit. **H x B** 60 cm x 50 cm

APPLAUS VOOR DE KLAPROOS

Hoe jong of oud je ook bent, iedereen houdt van klaprozen. Vooral deze, die erg op een papieren lieveheersbeestje lijkt. Hij heeft heldere bloemblaadjes die zo rood zijn als frambozensap op een schoon linnen laken en grote zwarte vlekken die lijken op druipende inkt. Het is de perfecte eenjarige om een gat in een border te vullen.

Papaver commutatum

Strooi de zaden in het voorjaar en dun zaailingen uit als ze te dicht op elkaar staan. Bij stress (vooral in droge perioden) kan schimmelvorming optreden. **H x B** 50 cm x 10 cm

The Full Monty

Het onderhouden van standbeeldachtige vormsnoei is een kunst die toewijding vereist, zegt **Monty**, die toegeeft dat hij soms valsspeelt.

FOTO: MARSHA ARNOLD

Een tijd geleden kocht ik acht voorgekweekte taxuskoepels voor de Cottage Garden. Ze zien er geweldig uit en zijn het geld dubbel en dwars waard. Ze zijn niet enorm groot maar wel al tien jaar oud en ze hebben de stevigheid en dichtheid die alleen komt met de jaren.

Maar ik heb het gevoel dat ik een beetje vals heb gespeeld – alsof je een make-over uitvoert zonder je handen vuil te maken voor instant resultaat. Maar ja, ik heb ook enkele jaren geleden met alle plezier achttien vrij grote Ierse taxussen gekocht voor de Herb Garden, evenals grote olijfen en citrusbomen voor de Paradise Garden.

Wat betreft het ontwerp kan ik deze aankoop op dezelfde manier rechtvaardigen als het aanleggen van trappen of paden. De taxuskoepels zorgen voor vorm nu de buxusheggen verwijderd zijn en zorgen, zeker in de winter, voor structuur en ritme. Maar de waarheid is dat ik ze net zo gemakkelijk zelf had kunnen kweken.

“Soms heeft ook een tuinier gewoon een snelle oplossing nodig.”

Mijn vormsnoei-Nigel heb ik zelf geleid en gesnoeid van drie overgebleven taxussen die ik gekocht had voor de taxushaag langs de Jewel Garden. Het proces was net zo leuk als het resultaat, dat – ik geef het toe – op zijn best acceptabel is. In principe kun je elke levende plant in vorm knippen. Maar het slechte nieuws is dat vormsnoei er ofwel goed uitziet óf helemaal niet. Middelmatige vormsnoei is slechte vormsnoei. Dat is een beetje jammer voor iedereen met weinig ervaring of zelfvertrouwen.

Door de jaren heen heb ik veel vormsnoei gekweekt en nu heb ik rond de veertig buxuskegels, achttien enorme taxuskegels en een paar buxusbollen. Voordat de buxusschimmel toesloeg hadden we 64 grote buxussen in wat nu de Herb Garden is. Ik was er erg blij mee en trots op. Allemaal had ik ze opgekweekt uit stekjes of afgedankte haagplanten. Om ze echt mooi te vormen heb je niet zo zeer goede snoeivaardigheden nodig alswel heel veel geduld en ijver. Ik plaats online wel eens foto's van onze taxuskegels. Mensen reageren hier altijd op met het idee dat het heel veel tijd en kunde kost om hun

monumentale uiterlijk te krijgen. Maar ik snoei ze echt niet vaker dan eens per jaar. Als je het goed aanpakt, krijg je met vormsnoei een maximaal effect met minimale inzet.

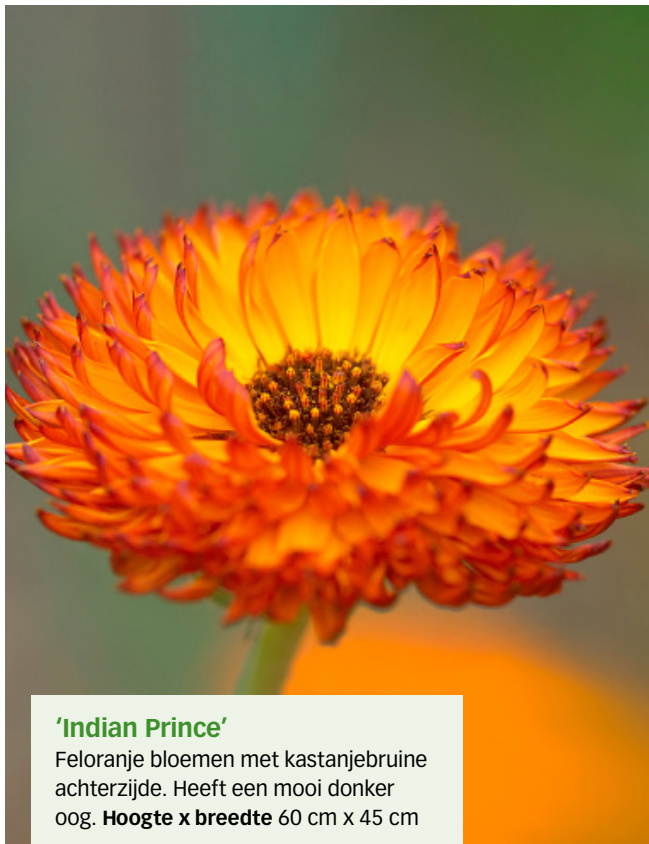
Het voelt goed om vormsnoei op te kweken uit stekjes en dat gevoel verzacht ook het resultaat. Planten die je zelf vermeerderd en grootbrengt lijken wat dat betreft een beetje op zelfgebakken brood. Ze voelen moreel beter dan planten die je koopt, zelfs al zien ze er niet helemaal jofel uit. En over het algemeen ben ik het daar wel mee eens. Het proces is immers het echte werk.

Maar bij vormsnoei is meedoen niet belangrijker dan winnen, omdat vormsnoei een van de weinig dingen is in de tuin die je op een bepaald moment kunt 'bevriezen'. Alle tuinen groeien en bewegen, maar vormsnoei kun je met een jaarlijkse snoeibeurt tientallen of zelfs honderden jaren hetzelfde houden. Het is een van de weinige aspecten van tuinieren (samen met het gazon) die je kunt bedwingen.

Tijdens mijn eerste bezoek aan Levens Hall bij de plaats Kendall in Cumbria, zo'n dertig jaar geleden, vroeg ik aan de hoofdtuinman hoe lang het zou duren om de buitengewone vormsnoei-stukken te laten hergroeien naar hun huidige omvang. Ik was verrast toen hij zei: "Ongeveer dertig jaar." Ik had verwacht dat het drie keer zo lang was. Maar de vormen die er zo volwassen uitzagen, waren het resultaat van constante inperking. Door de aanwas regelmatig af te knippen, ontzeg je een boom meer fotosynthese en beperk je de groei van zijn wortels – en dus de bladgroei. Maar laat je vormsnoei een paar jaar over aan zijn lot, dan groeit hij hard en wordt hij rommelig.

Ik ben begonnen met het nemen van taxusstekken zodra ik wist dat de buxusschimmel niet meer weg zou gaan en nu heb ik honderden jonge taxusplanten. Dus waarom zou ik hiermee niet zelf taxuskoepels maken, net zoals ik met vormsnoei-Nigel heb gedaan? Omdat, lieve lezer, het kan. Ik had niet de behoefte om te kunnen zeggen hoe ambachtelijk ik alles zelf had gemaakt, maar aan de voldoening van planten die in één middag werden afgeleverd en aangeplant. Soms heeft ook een tuinier gewoon een snelle oplossing nodig.

Monty

'Indian Prince'

Feloranje bloemen met kastanjebruine achterzijde. Heeft een mooi donker oog. **Hoogte x breedte** 60 cm x 45 cm

'Orange Flash'

Meer perzikkleurig dan oranje, met donkere achterzijde en donker oog. Mooie snijbloem. **H x B** 45 cm x 30 cm

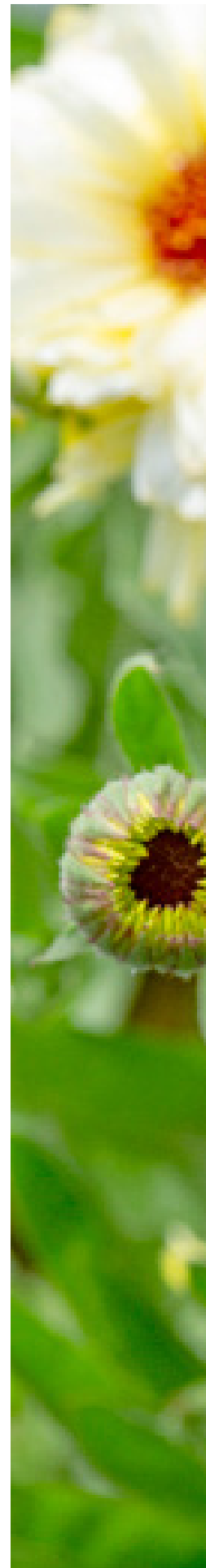
'Porcupine'

Dubbelbloemig met feloranje bloemen. Heeft puntige bloemblaadjes. Ook verkrijgbaar in geel. **H x B** 45 cm x 30 cm

'Fruit Twist'

Mix van compacte, enkelbloemige bloemen in oranje, geel en zalm. **H x B** 20 cm x 20 cm

Goudsbloemen

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Zaaien												
Bloei												

'Snow Princess'

Crèmekleurige bloemen met geelbruine ogen. Heeft een lange steel en is een prima snijbloem. **H x B** 50 cm x 30 cm

Topkeuze

Goudsbloemen

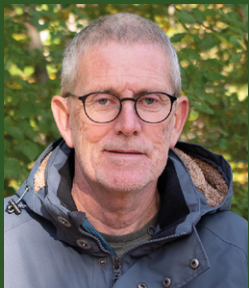
Deze snelgroeiende bloeiers vullen je potten en borders tot laat in de herfst met kleur.

Calendula's zijn intrigerende planten. Ze werden vroeger in potten gekweekt voor hun medicinale en culinaire gebruik. Hun Latijnse naam, *Calendula officinalis*, bevestigt dit: *officinalis* staat voor planten die in de geneeskunde of de keuken worden gebruikt. Deze uitbundige winterharde eenjarige bloem wordt ook wel Engelse goudsbloem genoemd, omdat hij al sinds ten minste 955 in Engelse tuinen voorkomt. Ja 955, niet 1955. En hoewel de planten zich sinds het midden van de negentiende eeuw overal verspreid hebben, is dit geen inheemse Engelse, of zelfs Britse, wilde bloem. In feite wordt gedacht dat de Engelse goudsbloem in tuinen is ontstaan, omdat hij geen natuurlijke wilde thuishaven heeft. Hij is dus eigenlijk nergens inheems.

Lange tijd hadden goudsbloemen enkele of half-dubbele bloemen in oranje en geel. 'Indian Prince', die aan de onderkant van de oranje bloemblaadjes kastanjebruin was, bracht daar verandering in. Daarna kwamen blekere bloemen met donkere achterzijden en tweekleurige vormen, toen bijna witte en nu perzikkleurige tinten. Ook de hoogtes werden kleiner, maar dit verkortte de bloeiperiode.

□ **Standplaats** *Calendula* staat het liefst in de volle zon. Hij doet het goed in vrijwel elke bodemsoort. Dun hem uit tot 15 cm, daarna 30 cm.

□ **Verzorging** Goudsbloemen zijn winterhard, dus zaai ze in het voorjaar waar je ze wilt laten bloeien of in het najaar voor een vroege bloei na de winter. Nijp hogere variëteiten zodra ze 25 cm zijn voor een uitbundigere bloei. Knip verwelkte bloemen regelmatig af om de planten doorlopend te laten bloeien.

De Bijenstichting zet zich in voor bijen en beschermt ze tegen uitsterven. Via cursussen, workshops en open dagen leer je alles over bijen. Je kunt ook altijd een kijkje komen nemen in de demonstratietuin in Vorden, waar met veel vrijwilligers gewerkt wordt aan de bloemenborders. Iedere maand geeft **Jaap Molenaar**, de directeur van het Bijen Educatiecentrum, ons in *Gardeners' World* de perfecte tips om onze tuinen nog natuur- en bijvriendelijker te maken. www.bijenstichting.nl

Red de bij!

Les van de Bijenstichting

Het is alweer bijna zomer. We kunnen allemaal weer veel naar buiten en genieten van onze tuin en van de nabije natuur. Neem daar de tijd voor.

BLOEMBOLLEN MET KORTING

Met de code GW2022 kun je met 10% korting bijvriendelijke bloembollen in de webshop van de Bijenstichting bestellen. bijenstichting.nl

FOTO: JEAN VAN DER MEULEN / PEXELS

Ga lekker in een stoel zitten en luister naar de geluiden om je heen. Het zoemen van de bijen, het gekwetter van een vogel en wie zit daar in het struikgewas? Een verdwaalde mol! En wie weet spot jij wel een steenhommel die bezig is bij de hommelmast. Dat zou een mooie verrassing van je zomerse dag zijn.

Bijen en tuinen

In het bijenportret hiernaast staat deze maand de steenhommel centraal. Je kunt de steenhommel een handje helpen door het planten van veel verschillende bijenplanten in je tuin. Ook kun je een hommelmast plaatsen met daarin dun stro en poetskatoen. Het is wel een uitdaging om een nestplek te creëren waar een hommelmakoningin tevreden mee is, maar het is het proberen waard. Want als er een nestje in komt, dan kun je dit nadat de hommels zijn uitgevlogen goed van dichtbij bekijken. Het is een wonderlijk bouwspel dat door veel mensen enkel op foto's wordt gezien.

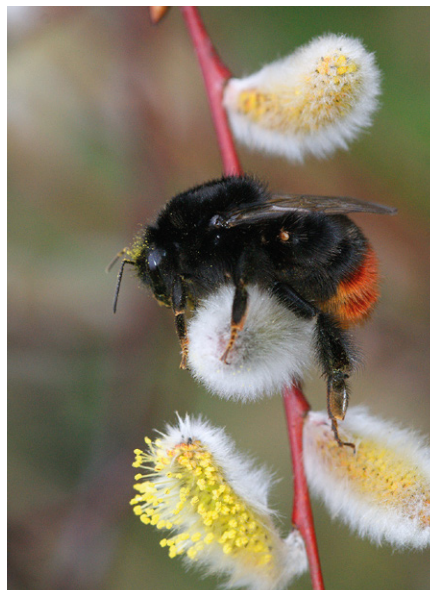

Een steenhommel heeft een groot deel van het jaar (maart-oktober) voedsel nodig. Zij eet veel planten, maar heeft een voorkeur voor bloemen met korte bloembuizen, omdat ze een korte tong heeft. Een kleine greep uit de vele planten die de steenhommel bezoekt: witte klaver, paardenbloemen, fruitbomen, sleedoorn, bieslook, honingklaver, watermunt, rolklaver en guldenroede.

Tuintip

Als je afgelopen maand mee hebt gedaan met de 'Maai Mei Niet'-maand (www.maaimeinietnederland.nl) en je gazon dus niet hebt gemaaid de afgelopen maand, dan is de kans groot dat je bloeiende paardenbloem, witte klaver of rolklaver in je gazon hebt zien bloeien. Dit zijn allemaal voedselplanten voor de steenhommel. Deze hommelm is bij de Bijenstichting door de achterban gekozen als *Bijensoort van het Jaar*. En dus besteden we dit jaar extra aandacht aan de steenhommel.

Wat is erop tegen om in juni ook nog je maaimachine binnen te laten staan en (een deel van) je gazon nog steeds niet te maaien? Wacht tot de nazomer, wanneer alle bloemen zijn uitgebloeid. Maai dan pas en voer het maaisel af zodat de grond voedselarm wordt. Dan verschijnen er in jouw gazon volgend jaar nog veel meer bloemen.

De steenhommel

In Nederland zijn 29 hommelssoorten. Maar liefst 19 van deze soorten staan op de rode lijst en zijn zeldzaam of verdwenen. De steenhommel komt gelukkig nog wel voor, vooral in rivierengebied en in de steden. Het vrouwtje is eenvoudig te herkennen. Zij is zwart behaard met een roodbruine achterlijfspunt. De lengte van de koningin is 20 tot 22 millimeter en van de werkster 12 tot 16 millimeter. Mannetjes hebben extra kenmerken met een geel gezicht en een gele kraag en worden zo'n 14 tot 16 millimeter.

Een hommelm is een wilde bij, maar wordt vaak als aparte groep genoemd. Ze vallen wat uit de toon vanwege hun grootte. En nog een verschil is dat alle hommelssoorten een sociaal leven hebben. Een hommelmakoningin sticht na haar winterslaap een kolonie. Als zij wakker wordt gaat zij eerst naarstig op zoek naar bloemen met nectar om aan te sterken. Dan begint zij met het maken van een nest. Daarin legt ze eitjes waaruit werksters komen die haar gaan helpen met het verzorgen van de volgende broedsels. De steenhommelmakoningin is al vroeg in het jaar te zien, vanaf maart. De werksters verschijnen ongeveer een maand later. De koningin gebruikt was voor het maken van een broedkamer en voor de voorraadpotjes. Deze potjes worden gevuld met een mengsel van nectar en stuifmeel waarmee de larven zich voeden. In eerste instantie worden er steriele werksters voortgebracht. Pas als er voldoende werksters zijn, legt de koningin eieren waaruit de geslachtelijke generatie groeit. Dat worden de nieuwe koninginnen en de mannetjes. Een kolonie kan wel honderd tot driehonderd individuen voortbrengen.

De nieuwe koninginnen paren en gaan op zoek naar een geschikte plek om te overwinteren. Dat kan zowel boven- als ondergronds zijn: onder een steen, in een zelf gegraven holletje ongeveer tien centimeter diep in de grond, in een bloempot in de tuin, in een vogelhuisje of in de spouwmuur van een huis. Zij gaat zes tot negen maanden in winterslaap. Veel hommelmakoninginnen overleven de winter niet doordat hun overwinteringsplek te nat wordt of schimmels haar ziek maken. Daarom zijn er heel veel jonge hommelmakoninginnen nodig om de soort te laten overleven.

Tuingast van de maand

Gouden tor

(*Cetonia aurata*)

Onze tuinen barsten van het nieuwe leven. Jonge pimpelmezen hoppen achter hun ouders aan over de takken en merels voeden hun hongerige jongen op het gazon. Jonge kikkers zetten voorzichtig hun eerste stapjes buiten de vijver en schuilen in het hoge gras tegen allerlei vijanden. In de schemering gaan de egelmama's op zoek naar voedsel (help ze een handje door water en nat honden- of kattenvoer buiten te zetten). In het gebladerte langs de borders kun je schuimbeestjes, rupsen en andere diertjes zien knabbelen aan de bladeren. Ze dienen als voedsel voor de soorten die hoger in de voedselketen staan en vormen de basis van al het tuinleven.

Dit kun je tegenkomen

Gouden tor (*Cetonia aurata*)

De gouden tor wordt vooral gezien als een plaag, maar het is een prachtige kever. Hij heeft een glanzende, groene rug, kan maximaal 2 cm worden en vliegt onhandig van bloem naar bloem. Hij maakt daarbij een diep brommend geluid. Hij heeft een voorkeur voor hondsrozen (*Rosa canina*). Maar ook sierrozen lust hij graag, vandaar zijn (ietwat onterechte) status als plaag. De larven eten afstervend plantmateriaal en zijn samen met andere afveters verantwoordelijk voor het afbreken van organisch materiaal in de tuin. In de zomer legt het vrouwtje haar eitjes ondergronds of in de composthoop. De larven leven hier enkele jaren en eten al het rottend materiaal wat voorhanden is. In het najaar verpoppen ze, maar ze komen pas in het volgende voorjaar tevoorschijn.

Kijk ook uit naar ...

■ Fraaie schijnboktorren. Deze kleine, dunne kevers zijn ook glanzend groen en tref je aan op bloemen. De mannetjes hebben opgezwollen poten.

■ Mannetjeshommels. De koninginnen zijn begonnen met het leggen van eitjes waar werksters, toekomstige koninginnen en darren uit komen. Mannetjes zijn over het algemeen wolliger met een gele kop.

■ Gierzwaluwen. Al vliegend verzamelen ze insecten die ze als een balletje in de bek vasthouden. Als je een nestkastje ophangt in je tuin, komen ze volgend jaar misschien wel bij jou.

Een
gierzwaluw
in volle
vlucht.

“De gouden tor kan 20 mm worden en vliegt onhandig van bloem naar bloem.”

In haar moestuin kweekt **Rekha Mistry**, naast de traditionele groente en fruit, allerlei exotische variëteiten. Je kunt haar volgen op Instagram: **@rekha.garden.kitchen**.

Nu oogsten

De **rode bieten** en **wortelen** zijn klaar om geoogst te worden, net als de **vroege koolsoorten** en **bloemkool** die ik in de winter heb gezaaid en in het voorjaar heb uitgeplant. De **tuinbonen** uit het najaar kunnen ook geplukt worden. Begin onderaan te plukken en werk dan naar boven. **Lenteuitjes** en jonge blaadjes van **snijbiet** zijn heerlijk in salades en neem elke paar dagen een paar blaadjes **sla**. Zelf kweek ik ze niet, maar als je **overwinterende plantuien** hebt geplant, kun je die nu ook oogsten.

Pluk nu jonge blaadjes van **snijbiet** voor een heerlijke salade.

Vers uit de tuin

Rekha plukt de vruchten van haar vroege arbeid en oogst rode bieten, wortelen, kolen en bloemkolen. Plus een recept met vroege aardappelen.

De zomer begint deze maand, dus ik ga opgewekt naar mijn moestuin. Met een nieuw seizoen voor de deur ligt het perceel er weelderig bij. Het vele groen wordt afgewisseld door het blauw van korenbloemen en bernagie, het mauve van *Knautia* en het wit van damastbloemen. Die groeit langs het pad met allerlei andere cottageplanten, dus de komende periode wordt het alleen nog maar kleurrijker! En als klap op de vuurpijl zoemen de bijen boven de smeewortelbloemen. Dit alles vertelt me dat de zomer nu echt in aantocht is.

Ik heb de afgelopen weken als een razende bonen, erwten, tomaten, winterpompoeien en suikermais geplant. Dit geeft mijn tuin hoogte en structuur, en het tapijt van groenbesteding is geheel verdwenen.

Deze welkome begroeiing wordt helaas vergezeld van het nodige onkruid, dat al sinds het voorjaar aan een opmars is begonnen. Als ik het niet snel verwijder, neemt het straks mijn hele tuintje over. Maar de meeste voldoening haal ik uit het aanaarden van de aardappelen. Eind juni oogst ik de eerste exemplaren, van de tuin naar mijn keuken!

Blijf de aardappelen aanaarden om ze te beschermen tegen het licht, anders worden ze groen.

Smaak van de maand

Ik heb elk jaar weer voorpret als ik denk aan het oogsten van vroege aardappelen. Ik weet ondertussen wat ik kan verwachten, maar ik kan een glimlach niet onderdrukken, elke keer wanneer ik weer zo'n goudklompje naar boven haal. Ze zijn het lekkerst als je ze meteen gebruikt en niet eerst bewaart. Kook of stoom ze, met een klontje boter en verse munt. Maar als je echt een keer wilt uitpakken, haal je je kruidenpotjes erbij en doe je er ook wat vers geplukte erwten bij. Het recept vind je hieronder.

Met erwten gevulde aardappelen in pepersaus

VOOR 2 PERSONEN

INGREDIËNTEN

- ▣ 1 paprika
- ▣ 1 verse tomaat
- ▣ 30 g verse doperwt, gekneusd of gepureerd
- ▣ 2 el kikkererwtmeel
- ▣ ½ tl verse gember, geraspt
- ▣ ½ tl groene peper, fijn gesneden
- ▣ handje verse korianderblaadjes, gesneden
- ▣ 1 tl fijne zeezout
- ▣ 1 tl mix van gemalen koriander en komijn
- ▣ ¼ tl gemalen kurkuma
- ▣ 5-6 kleine nieuwe aardappelen
- ▣ ½ tl zwarte peper, vers gemalen

BEREIDINGSWIJZE

- 1** Pureer de paprika en tomaat in de blender tot een saus. Zet apart.
- 2** Doe de erwten, kikkererwtmeel, gember, groene peper, de helft van

de korianderblaadjes, ½ tl zout, mix van gemalen koriander en komijn en de helft van de gemalen kurkuma in een schaal. Voeg een klein beetje water toe tot het een pasta is. Zet apart.

3 Kerf een groot kruis in de aardappels, laat de schil zitten en snijd ze niet helemaal door.

4 Verdeel de erwtenpasta gelijkmatig over de aardappelen met een lepel. Vul ook de kruisen.

5 Doe de aardappelen in een stoomkoker gedurende 20-30 minuten.

6 Verhit een koekenpan met een beetje olie en schroei de aardappelen dicht tot ze licht verkoold zijn. Haal ze uit de pan.

7 Voeg de saus en pasta toe aan de pan met de resterende specerijen, zwarte peper en korianderblaadjes. Laat even inkoken en leg dan de aardappelen op de saus. Serveer met rijst.

Moestuinklusjes

Keer de composthoop als het warmer wordt, zodat er voldoende lucht bij kan. Als de compost wat droog aanvoelt, doe er dan **één keer per week water bij** om de bio-organismen te laten werken en het rottend materiaal af te breken. Als de bloemen op de **tomatenplanten** beginnen te verschijnen, geef dan **tweewekelijks een kaliumrijke voeding**. **Dief de zijscheuten** bij alle stamtomensoorten om ze lang te laten groeien. Bij stijgende buitentemperaturen houd je de **lucht in de kas vochtig** door een emmer water neer te zetten of water op de grond te gieten. Zo voorkom je dat de planten oververhit raken en houd je ongedierte, zoals spintmijt, op afstand.

Dief de zijscheuten die tussen het blad en de hoofdstam van stamtomen verschijnen.

FOTO'S: PAUL DEBOIS; GETTY/FOOD COLLECTION

3 om nu te telen

Koolrabi 'Purple en White Vienna-mix'

Deze bolvormige stengels groeien net boven het bodemniveau en hebben een heerlijke "kool"-smaak. Ze kunnen zowel rauw als gekookt worden gegeten.

Zaaien In fijnkorrelige zaaivoren in grond waarin eerder compost is verwerkt. Dun de zaailingen uit op 5 cm afstand, houd het gebied goed bewaterd en beschermd tegen vogels en slakken. Oogsten kan na ongeveer twaalf weken, wanneer de bolvormige stengel 8-10 cm in diameter is.

Doperwt 'Hurst Green Shaft'

Levert een grote oogst van lange peulen met zeer smakelijke erwten. Resistent tegen valse meeldauw en verwelkingsziekte (fusarium).

Zaaien Op een voorbereide plaats – bij voorkeur na een knoflookoogst – door er een beetje bloed-, vis- en beendermeel in te doen. Zaai direct 5 cm diep in dubbele rijen van 25 cm breed. Plaats na het ontkiemen stokken naast elke zaailing. Geef één keer per week goed water. Zodra de bloemknoppen verschijnen, beginnen met een tweewekelijkse voeding met potas. Pluk wanneer de peulen vol zijn met flinke erwten.

Knolraap 'Tokyo Cross'

Een van de oudste en beste variëteiten, met een zuiverwitte wortel. Stevig en knapperig, met een milde smaak. Na 8-10 weken zijn ze klaar om te oogsten.

Zaaien Dun zaaien, 1 cm diep met 25 cm ruimte tussen de rijen. Jonge zaailingen beschermen met vliesdoek tegen vlooienkevers. De planten goed water geven om te voorkomen dat de wortels verhouten. Oogst wanneer de toppen van de wortels een doorsnede van 5 cm hebben.

VOLGENDE MAAND Rekha doet allerlei zomerse klusjes. Rode biet is de smaak van de maand.

Bescherm je tuinontwerp met de borderranden van Nature®

Wil je deze zomer ook zo lang mogelijk kunnen genieten van je netjes aangelegde gazon of moestuin? Bescherm je tuin dan met de borderranden van Nature®.

Om de randen van je gazon, moestuin, bloemperk of pad perfect gescheiden te houden én te beschermen tegen wortels, onkruid en aarde, zijn de borderranden van Nature® een uitkomst. Deze flexibele borderranden zijn gemaakt van gerecycled polyethyleen, waardoor je ze in allerlei gebogen en geometrische vormen kunt plaatsen.

De kenmerken

De borderranden zijn uv-bestendig, bestand tegen schokken, temperatuurschommelingen en verrotting. De borderranden van Nature® zijn verkrijgbaar in verschillende lengtes, hoogten en kleuren. Ze zijn voor meerdere toepassingen in je tuin inzetbaar.

Het plaatsen van de randen

Plaatsen is heel eenvoudig: graaf de borderranden eenvoudigweg in de grond of zet de randen vast met behulp van de verschillende afzonderlijk verkrijgbare grondpennen. Zodra de borderranden eenmaal op hun plaats zitten, hebben ze vrijwel geen onderhoud meer nodig. Zo kun jij deze zomer langer genieten van je zorgvuldig aangelegde tuin.

www.naturegardening.eu

GROENE SCHOOL

Leer elke maand iets nieuws in de tuin. Van basistechnieken als met onkruid omgaan en snoeien tot het vergroten van je moestuinoogst, in deze rubriek komt het allemaal aan bod.

Deze maand

- 28 Puur natuur**
Monty legt uit waarom hij biologisch tuint.
- 33 Red onze bestuivers**
Planten voor blijde bestuivers.
- 37 Plantportret**
Saruma henryi.
- 38 Makkelijke groenten**
Benut je schaarse tijd optimaal.
- 43 Stijlvolle vetplanten**
Makkelijk te kweken en onderhoudsarm.
- 48 Jouw snoeimaand**
Kop rozen en doe de 'Chelsea chop'.
- 51 Vraag & antwoord**
We geven antwoord op tuinvragen.

*“De biologische
tuinier is geen
krachtpatser maar
een finetuner, die niet
alleen regeert maar
ook reageert op wat
er gebeurt.”*

Water is een
essentiële bron van
leven voor dieren
in een tuin die
biologisch wordt
beheerd, zoals
Longmeadow.

Puur natuur!

Monty legt uit waarom hij biologisch tuiniert en waarom
iedereen dat zou moeten proberen.

In veel opzichten is biologisch tuinieren gemakkelijk. Ten eerste laat je veel dingen achterwege. Je gebruikt geen chemicaliën om onkruid, insecten en schimmels te bestrijden, en je bemest je planten of grond niet met chemische meststoffen. Je richt je op de gezondheid van de bodem en maakt goede compost. Wat betreft de beplanting maak je gebruik van de heersende omstandigheden, in plaats van je daartegen te verzetten. Je laat de tuin zijn eigen evenwicht vinden, wat grotendeels zonder jouw hulp lukt.

Ik heb de afgelopen dertig jaar biologisch getuinierd en dat was in heel veel opzichten de weg van de minste weerstand. Ik had al een hekel aan chemicaliën, dus die heb ik met een zucht van verlichting aan de kant gezet. Maar biologisch tuinieren is veel meer dan het achterwege laten van chemicaliën. Het is vooral samenwerken met de natuur, niet ertegen strijden.

Om te beginnen hebben we wat context nodig. Groot-Brittannië was het eerste land dat industrialiseerde en in het begin van de negentiende eeuw woonden en werkten er veel mensen in steden, vaak onder erbarmelijke omstandigheden. Tegelijk werden er oorlogen gevoerd om het Britse rijk uit te breiden. De voedselimport uit deze nieuwe koloniën groeide, terwijl de eigen landbouw tussen 1870 en 1940 afnam. Totdat de Tweede Wereldoorlog uitbrak.

De Duitse blokkade door onderzeeboten in 1940 had tot gevolg dat de bevoorrading met geïmporteerd voedsel dramatisch verminderde, dus werden vele duizenden hectaren weide omgeploegd en bemest met chemicaliën. Deze manier om de oogst te vergroten, door de inzet van vooral stikstof, werd tussen 1950 en 1980 steeds meer toegepast. Kwantiteit was belangrijker dan kwaliteit. Duizenden kilometers hagen en houtwallen werden gerooid om de velden te vergroten en allerlei 'ongedierte' – insecten, vogels, zoogdieren – werd uitgeroeid om de oogst te beschermen. Monoculturen vervingen mengteelt. Dit alles resulteerde in een grotere opbrengst per hectare, meer geld voor boeren en de florierende voedselindustrie, plus goedkope voedsel voor de consumenten. Maar ook in een ecologische ramp waarvan de effecten steeds duidelijker worden. Alles heeft zijn prijs. En wij betalen ons goedkope, industriële voedsel met onze planeet.

Het aantal Britse weidevogels is sinds 1970 gehalveerd. Dit betekent dat ze veel minder insecten eten, zoals wespen, kevers en vliegen, die daardoor meer schade aanrichten en boeren dus meer pesticiden gebruiken. Het is een vicieuze cirkel.

Terwijl dit proces op onze akkers in volle gang was, werden tuinen beschouwd als de belichaming van de menselijke triomf over de natuur. Goed tuinieren hield in dat je de natuur overwon en onderdrukte om te

voorkomen dat die een mooie tuin ruïneerde. Er is veel veranderd sinds ik me ongeveer dertig jaar geleden toelegde op biologisch tuinieren.

Het wordt niet meer gezien als vage subcultuur, het is nu een algemeen geaccepteerde praktijk. Biologische teelt, of dat nu gebeurt op duizenden hectares landbouwgrond of in een achtertuintje, is gebaseerd op de overtuiging dat een gezonde natuur de bron voor ons lichamelijk en geestelijk welzijn is. Het gaat voor alles om het bereiken van een evenwicht waarin planten duurzame water- en voedselbronnen gebruiken, ongedierte natuurlijke vijanden heeft en roofdieren dus genoeg ongedierte te eten hebben. Als je bijvoorbeeld wilt dat vogels, kevers, egels en padden je slakken eten, dan moet je altijd wat slakken in de tuin hebben om die roofdieren aan te trekken. Een tuin kan ongediertevrij worden, maar dat is altijd tijdelijk. En dan moet je weer proberen de juiste roofdieren aan te trekken.

Een gezond evenwicht

De biologische tuinier is geen krachtpatser maar een finetuner, die niet alleen regeert maar ook reageert op wat er gebeurt. Gezonde tuinen, net als gezonde tuiniers, zijn van nature stabiel en worden niet overeind gehouden door allerlei medicijncocktails. Een deel van hun natuurlijke groei is dat ze zichzelf kunnen genezen. Een gezonde tuin is echter niet als bij toverslag een probleemloze tuin. Slakken, schimmels, virussen, weerschade en insecten zijn tot op zekere hoogte onvermijdelijk. Maar een goed beheerde biologische tuin zoekt voortdurend naar nieuw evenwicht. Hij past zichzelf aan en geneest zonder zich van ramp naar ramp te slepen.

Goed beheer kent een paar basisprincipes. Verzorg de grond met veel zelfgemaakte compost. Zorg voor een rijke plantendiversiteit en dichte begroeiing voor allerlei soorten vogels, insecten, reptielen en zoogdieren. En gebruik bepaalde planten om zoveel mogelijk natuurlijke vijanden voor plaagdieren aan te trekken. Deze principes helpen je door de meeste tuinsituaties heen.

Een waterpartij maakt een tuin altijd gezonder. Geef waterplanten niet te veel mest. Laat ze niet sneller groeien dan je grond en het weer kunnen ondersteunen. De gezondste plant is niet per se de grootste of degene met de meeste opbrengst. Het is de plant die zich het beste heeft aangepast aan de omstandigheden. Leer van planten die zichzelf uitzaaien en her en der in je tuin spontaan opkomen. Zij laten je zien waar ze het fijn vinden.

Ik weet dat het lastig is om in te schatten in hoeverre je de natuur haar gang kan laten gaan en wanneer je moet ingrijpen. In feite is elke tuin tegennatuurlijk. Een tuin is geen plek voor 'rewilding'. Tuinen ontstaan in

Kies voor een rijke diversiteit aan planten.

Bevorder begroeiing en voedselbronnen voor tuindieren.

Verzorg de
grond met
zelfgemaakte
compost.

BOVEN In de grasborders trekken klaprozen, margrietten, venkel, ruit, wolfsmelk, *Rosa* 'Geranium' en *Stipa* 'Golden Oats' allerlei soorten insecten aan: waardevolle voedselbronnen voor tuindieren.

LINKS Een graspad loopt door het veldje in de boomgaard, waar appelbomen beschutting bieden aan vogels, insecten en kleine zoogdieren.

RECHTS Monty keert regelmatig zijn composthoop, die bestaat uit keuken- en tuinafval.

“De basisprincipes van goed beheer helpen je door de meeste tuinsituaties heen.”

*Zorg voor water
in de tuin –
liefst een vijver.*

*“Tuinen ontstaan in een relatie tussen
mens en natuur.”*

Geef nooit te veel mest, want dat resulteert in snelle groei op de korte termijn die niet vol te houden is en juist bepaald ongedierte aantrekt. Bladluizen kiezen altijd sappige jonge scheuten uit en slakken geven de voorkeur aan jonge, malse (of beschadigde) blaadjes. Ik zou bemesten zelfs helemaal afraden, behalve voor planten die lang in dezelfde potten staan of als opkikker voor zieke planten. En dan nog moet je niet meer dan de benodigde minimale hoeveelheid geven. Merk op dat ik het heb over ‘gezondheid’, en niet over maximale grootte, kleur of opbrengst. De gezondste planten zijn niet altijd de grootste.

Accepteer een zekere mate van vraat en ziekte. Showtuinen, waarin elke plant perfect is, zijn mooi en aardig op de Chelsea Flower Show, maar ze zijn geen goede weergave van de werkelijkheid. Als de tuin in de basis gezond en mooi is, kun je het leven erin met alle onvermijdelijke rimpels en onvolkomenheden tolereren en verwelkomen, in plaats van je vast te houden aan een droombeeld.

Als je na jaren van chemicaliëngebruik wilt overschakelen op biologisch tuinieren, dan heb je geduld nodig. Tijdens de overgangsperiode, die twee tot drie jaar kan duren, kunnen er evenwichtsstorings optreden die rampzalig lijken. Houd vol. Het komt goed! Dit gebeurt nu eenmaal in een tuin die zich herstelt van chemisch beheer.

Tot slot: enige haast is geboden. Industriële landbouw heeft het milieu en ecosystemen enorme schade toegebracht, waarvan veel onherstelbaar is. Tuinen zijn daardoor een onmisbaar toevluchtsoord geworden voor bepaalde insecten, vogels, zoogdieren en planten die in mijn jeugd op het platteland nog volop voorkwamen. Tuinen zijn net zo belangrijk voor de natuur als regenwouden, oceanen en ijskappen. We zijn moreel verplicht ze te verzorgen en te proberen de wereld beter achter te laten dan hoe we haar aantreffen. En dat is boven alles de kern van biologisch tuinieren. Leg als tuinier een beroepseed af waarin je belooft de tuin geen kwaad te doen. Dat zal je tuin én de natuur ten goede komen.

Monty op TV

Volg **Monty** en de rest van het team elke vrijdag in **Gardeners' World** op BBC2.

*Geef
planten niet
te veel mest
en water.*

BOVEN Een vijver in de tuin is fantastisch voor tuindieren, maar houd algen in toom om de kwaliteit van het water goed te houden.

LINKS Voor de gezondste resultaten geeft Monty alleen mest en water waar regelmatige verzorging nodig is, zoals in de moestuin en in potten.

een relatie tussen mens en natuur. Vormplanten, symmetrie, gesnoeide heggen, strakke watergoten, fontein en zelfs gemaaid gazon kunnen allemaal passen in een biologische tuin die nauw samenwerkt met de natuur. Het gaat er niet zozeer om wat je doet, maar hoe je het doet.

Dus leg vooral een gazon aan, maar zorg ook voor hoog gras om insecten aan te trekken. Snoei je heg, maar niet wanneer er vogels in nestelen. Verwijder onkruid met de hand en een schop in plaats van met een onkruidverdelger. Roep je schoonmaakwoede

een halt toe en duld wat rommel in de tuin. Dwing planten niet te groeien op een plek waar ze zich niet thuis voelen, zoals mediterrane planten in zware, natte klei of hosta's in kleine potten met droge, arme grond. Volg de natuur.

Zorg voor veel begroeiing in de vorm van struiken, heggen, bomen, hoog gras en plekken met bladeren en stokken, waar vogels, zoogdieren en insecten een veilig onderkomen vinden. Accepteer dat slakken van sommige planten eten, maar besef ook dat ze gezonde planten vaak niet aanraken.

VOLGENDE MAAND Monty laat zien hoe je gratis meer planten krijgt door zaad te winnen en stekken te nemen.

“Tuinen zijn belangrijke oases van biodiversiteit.”

ZET BESTUIVERS OP ÉÉN

Planten voor blijf bestuivers

Als je weet welke bloemen favoriet zijn bij bestuivers, kun je daar bij je keuze rekening mee houden.

De meeste bloeiende planten hebben de hulp van bestuivers nodig om zaad te zetten en zich voort te planten. Ook wij hebben ze nodig, want de meeste voedselgewassen worden bestoven door insecten en de behoefte aan gewasbestuiving neemt almaar toe. Bestuiving is dus van levensbelang!

Dit hele systeem van ruilhandel tussen planten en insecten bestaat al meer dan honderd miljoen jaar en gebeurt dagelijks om ons heen, ook in onze tuinen.

Onmisbare insecten

Voor planten werkt tijd anders dan voor ons. In plaats van op zoek te gaan naar een partner, zoals dieren doen, schakelen ze (in de meeste gevallen) insecten in als 'koppelaar'. Deze insecten bezoeken een bloem, duiken erin, pikken pollen op van het mannelijk deel – de meeldraden – en bezorgen het bij het vrouwelijk deel, de stempel. De insecten worden voor hun inspanningen beloond met suiker in de vorm van nectar.

Maar het aantal bestuivende insecten neemt door verschillende oorzaken af. Daarom is het nóg belangrijker om bij het veranderen van de natuurlijke omgeving na te denken over manieren om bestuivende insecten van voedsel te voorzien. En daar kunnen tuinen bij helpen. Deze lapjes grond met al die verschillende soorten planten en bloemen zijn belangrijke oases van biodiversiteit, waardoor ze een cruciale rol kunnen spelen bij de instandhouding van bestuiving door insecten.

Bijen zijn niet de enige bestuivers: vlinders, motten, vliegen, vogels en zelfs vleermuizen kunnen bestuiven! In Nederland en België zijn 29 soorten hommels en ze behoren tot onze belangrijkste bestuivers.

Ook bloemen zijn specialer dan je op het eerste gezicht misschien denkt: waarom hebben ze vaak zulke opvallende kleuren, patronen en geuren? Dat is omdat de eigenschappen waar wij zo van houden ook aantrekkelijk zijn voor insecten. Die associëren beloningen, in de vorm van nectar en stuifmeel, met bepaalde kleuren, patronen en geuren.

Planten en bijen maken gebruik van de overdaad aan kleuren in onze tuinen. Hommels onthouden de kleuren van bloemen die een goede bron van nectar waren. Sommige bloemen geven meer informatie dan andere. Zo veranderen de bijvriendelijke bernagiebloemen gaandeweg van kleur: van roze knoppen naar hemelsblauw. Dit is vaak een signaal aan insecten dat bijvoorbeeld de nectar op is – met andere woorden: doe geen moeite!

“ Kies voor zo veel mogelijk verschillende planten, die jaarrond bloeien. ”

Fleurige oplichters

Andere bloemen plaatsen echter misleidende advertenties. Aardorchideeën (*Bletilla striata*) zijn populaire, winterharde tuinorchideeën. Hun opzichtige roze bloemen zijn prachtig, maar nep: hoewel ze luid 'hier is nectar' verkondigen, bevatten ze dat helemaal niet, net als veel andere orchideeën.

Sommige planten zijn zelfs nog listiger: ze bedriegen bestuivers niet alleen, maar nemen ze ook gevangen. Als je de bijzondere bloemstructuren van de Italiaanse aronskelk (*Arum italicum*) van dichtbij bekijkt, ruik je misschien dat de gele bloeikolf (spadix) een mestgeur afgeeft. De mugjes die daarop afkomen, worden gevangen in een kamer met een barricade van stekels en overspoeld met pollen. De volgende dag verdorren de stekels, zodat de insecten kunnen ontsnappen, waarna sommige een andere aronskelk bezoeken en zo voor kruisbestuiving zorgen.

Bloemen hebben ook uiteenlopende vormen en als je bestuivers in je tuin wilt helpen, is het belangrijk daar rekening mee te houden. Planten waarvan het bloemhoofd uit dicht opeengepakte, kleine bloempjes bestaat, zoals rode valeriaan of duizendblad, zijn vaak goede planten voor 'generalisten'. Maar de dicht op elkaar staande bloemblaadjes van kunstmatige bloemvormen, zoals van pompon- of cactusdahlia's, maken de bloem ontoegankelijk voor insecten. Platte, enkelbloemige en half gevulde rozen zijn beter voor bijen dan rozen met een dichte rozetvorm of een hoog hart. Een goede vuistregel is: kies voor zo veel mogelijk verschillende planten die jaarrond bloeien.

Aardorchideeën lokken bestuivers met de belofte van zoete beloningen, maar komen die belofte niet na.

De nectarrijke bloemen van de rode valeriaan zijn ideaal voor veel soorten vlinders en bijen.

Bloemen met bijna gesloten bloemblaadjes, zoals deze bolvormige dahlia, zijn ontoegankelijk voor bestuivers.

Zaai bernagie in gaten in borders – deze makkelijk te kweken eenjarige is een magneet voor bijen en bloeit maandenlang.

De grote, platte bloemhoofden van duizendblad zijn één groot banket van erg toegankelijke nectar.

Zonnehoed bloeit tot in de herfst, en bijen en vlinders zijn er dol op.

Wie bestuiven mijn bloemen?

Onze tuinen wemelen van de verschillende, soms verrassende bestuivers – naast bijen en vlinders zie je misschien ook motten, vliegen en zelfs kevers aan het werk. Of alle onderstaande kandidaten je planten bestuiven is niet zeker, maar zo niet, dan zijn ze in elk geval een belangrijke schakel in de voedselketen. We noemen hier een paar van de planten, maar als je oplet in je tuin, kun je er vast nog planten aan toevoegen.

Bestuiver	Dit doet hij voor je tuinplanten
Kever	Bestuift magnolia, wolfsmelk, acacia, waterlelie (maar eet ook sommige bloemen!).
Hommel	Bestuift tomaten, kattenkruid, bieslook, smeerwortel, ridderspoor, kamperfoelie, klaver.
Vlinder	Bestuift vlinderstruik, ijzerhard (<i>Verbena bonariensis</i>), lavendel, hebe, zonnekruid (<i>Helenium</i>), heliotroop.
Vliegen, incl. wol-zwevers, brom-vliegen en muggen	Bestuiven drieblad, vetkruid, duizendblad, sleutelbloem, kervel, anemoon.
Honingbij	Bestuift zonnebloem, wilg, kers, heide, koolzaad, muurbloem, centaurie.
Zweefvlieg	Bestuift vlier, venkel, enkelbloemige dahlia's, mirte, koninginnekruide en herfstaster.
Mot	Bestuift kamperfoelie, silene, anjer, teunisbloem, tabaksplant, oregano.
Naaktslak	Bestuiving door slakken wordt malacogamie genoemd, maar het is een zeldzaam fenomeen en wordt vaak als toeval beschouwd.
Solitaire bij	Bestuift appelbomen, duifkruid, druifhyacint, geranium, Mexicaanse zonnebloem, pompoen en malva.
Spin	Of dit bij ons echt een bestuiver is, is niet zeker. Krabspinnen leven op bloemen en eten zowel ongedierte als bestuivers.
Wesp	Bestuift vijg, schildpadbloem, duizendblad, esdoorn, wolfsmelk, madeliefje, kruisdistel.
Wind	Geen dier, maar wel een bestuiver en essentieel voor een geslaagde oogst van suikermais.

Zo help je zelf bestuivers

Doe mee en zet bestuivers ook op één. Hieronder lees je wat jij kunt doen.

Ook in de zomer blijven we bestuivers helpen, en het is fantastisch om te zien dat sommige planten die we in het voorjaar hebben gezaaid nu bloeien en bestuivers aantrekken.

Doe ook mee!

1 Maak een brandnetelhoekje

Laat de brandnetels in dat wilde hoekje achterin de tuin lekker hun gang gaan. Daar kunnen vlinders zoals de kleine vos mooi hun eitjes leggen. Tegen de tijd dat je, aan het eind van de zomer, de brandnetels terugsnijdt om te voorkomen dat ze zich uitzaaien, hebben de eerste rupsen zich al ontwikkeld. Kijk ook op: gardenersworldmagazine.nl/groene-school/biodiversiteit/waardplanten-voor-vlinders/

2 Help motten

Zet planten in de tuin die 's avonds geuren, zoals teunisbloem, hebe, kamperfoelie en vlinderstruik. Dat is goed voor de mottenpopulatie en kan bovendien vleermuizen lokken die insecten eten.

Boomblauwtjes leggen hun eitjes in de lente op hulst en in de zomer op klimop.

Tuinieren voor de natuur

Meer tips hoe je onze bestuivers kunt helpen lees je in deze speciale uitgave. Bestel hem voor 9,99 euro op www.gardenersworldmagazine.nl/natuur

Creëer bestuiverscrèches

Laten we onze vlinders en motten niet vergeten. Ook dat zijn belangrijke bestuivers en sommige ervan (atalanta, dagpauwoog, citroenvlinder en vosjes bijvoorbeeld) komen in zwermen naar je tuin als daar de juiste planten staan. Ze hebben waardplanten nodig – vaak heel specifieke planten waarop ze eitjes leggen en waarmee hun larven zich voeden. Soms is dat onkruid (brandnetels en

distels bijvoorbeeld) dus laat daar wat van in een hoekje groeien. Sommige waardplanten gaan mooi samen, bijvoorbeeld een haag van wegedoorn (*Rhamnus cathartica*) met hulst en klimop erdoorheen geweven. Dat is de perfecte broedplaats voor citroenvlinders en boomblauwtjes. Ook bijen zijn er dol op!

IN DE VOLGENDE UITGAVEN

- ☐ **JULI** Alles over bijen – en waarom ze echt onze hulp nodig hebben.
- ☐ **AUGUSTUS** Waarom gaat het zo slecht met vlinders? En het nachtleven van motten in je tuin.
- ☐ **SEPTEMBER** Wilde bloemen die je komend najaar makkelijk uit zaad kunt opkweken.

Marcelle van Houtum

Marcelle kreeg haar passie voor groen en tuinieren met de paplepel ingegoten. Ze is namelijk onderdeel van familiebedrijf Kwekerij van Houtum en Bio-Kultura, prachtig gelegen op de Utrechtse Heuvelrug. Dit jaar vertelt deze echte kenner wat haar favoriete planten zijn, hoe hiervoor te zorgen en hoe ze te vermeerderen.

Plantportret

Saruma henryi

Saruma henryi

Hoogte: 60 cm

Kleur: licht geel

Bloeitijd: april - juli

Standplaats: halfschaduw/schaduw

Bloei en blad

De *Saruma henryi* is nog niet bij heel veel mensen bekend, maar daar komt ongetwijfeld verandering in de komende jaren. Het is namelijk een prachtige plant! Het is familie van de *Asarum*, ook wel bekend als mansoor. De hartvormige bladeren zijn als het ware behaard en voelen zacht aan. Officieel bloeit de plant met lichtgele bloemen van april tot juli, maar onze ervaring leert dat de bloei langer doorgaat, tot in de late zomer.

Ga voor geel

We horen mensen op de kwekerij geregeld zeggen: "Ik wil liever géén geel in de tuin." Maar als je een border gaat samenstellen, is het wat ons betreft heel belangrijk om daarin alle kleuren te betrekken. De kleur geel hoort óók thuis in de natuur en dus ook in je tuin! Bovendien vallen andere kleuren daardoor weer extra op. Deze *Saruma* bloeit met een subtiele kleur geel, perfect dus als je je nog niet zo onder team 'geel' schaaft.

Plek in de tuin

De *Saruma henryi* plant je op een plek in de lichte schaduw. De plant groeit daar tot een hoogte van zo'n 60 cm. Plant er zes à zeven op een vierkante meter, dan krijg je een mooie volle bos. Je zult vanzelf zaailingen gaan aantreffen naarmate deze plant langer in je tuin staat. Die kun je uit de grond steken en oppotten om vervolgens elders weer te planten. Of cadeau te geven aan een andere tuinliefhebber natuurlijk.

Pronkbonen zijn makkelijk te kweken, vullen een kleine ruimte met mooie bloemen en geven een overvloedige oogst.

FOTO: SARAH CUTTLE

Makkelijke groenten voor drukke mensen

Volg de snelle en simpele kweekadviezen van Alan
om je schaarse tijd optimaal te benutten.

*“Besteed je tijd verstandig
om verspilling te voor-
komen en stop zoveel
mogelijk energie in een
gestage aanvoer van
verse groenten.”*

Je zou natuurlijk kunnen beweren dat het geen zin heeft om zelf groenten te kweken als je tijd wilt besparen. Dat je het kunt vergelijken met een visser die er een hekel aan heeft om aan de waterkant te zitten. Want waarom zou je je groente niet gewoon kopen? Dan ben je van het gedoe af. Maar nee, stel je voor! Wat je moet doen, is de beschikbare tijd verstandig gebruiken om verspilling te voorkomen en zoveel mogelijk energie stoppen in een gestage aanvoer van verse groenten, al zijn het maar een paar slakroppen op je vensterbank. Er zijn een paar basisregels die het leven makkelijker maken, zodat je met succes en plezier zelf groente kunt kweken.

De eerste regel lijkt vanzelfsprekend, maar het blijft frappant hoeveel mensen door catalogi of websites bladeren, of in het tuincentrum rekken vol zakjes afstruinen om uiteindelijk veel te veel te kopen. We kopen zaad van elke groente die we volgens ons zouden moeten kweken. Maar als we even nadenken, beseffen we misschien dat eigenlijk niemand in huis van spruitjes/radijsjes/knolraap of wat dan ook houdt. Dus laat alle groenten die toch niet worden gegeten links liggen. Logisch? Jazeker, maar deze fout wordt wel vaak gemaakt. Want die kleurige zakjes zijn zo verleidelijk ...

Houd je in

Verder is er de weerfactor. Weersta de verleiding om op die eerste warme dag in maart of april de tuin in te rennen en van elke groente een rij van zes meter te zaaien. Ja, je zult aan het eind van de dag voldaan op de bank neervallen, want het is je gelukt om alles in de grond te krijgen (en je rugspieren kunnen een warm bad gebruiken). Maar daarna begint het tuinier-equivalent van te veel bordjes in de lucht houden. Je zult de rest van de zomer achter jezelf aanlopen en tevergeefs worstelen om te voorkomen dat je groenten doorschieten of elkaar verdringen. Je wordt een slaaf van je groentetuin en zult veel moeten weggooien.

De oplossing ligt in het achtereenvolgens kleine beetjes zaaien, vooral als het gaat om snelgroeïende gewassen zoals sla, radijsjes en lente-uitjes. Tenzij je konijnen houdt of tien kinderen hebt die tussen mei en september drie keer per dag sla eten, moet je je inhouden. Zaai om de tien dagen een rij van één meter. Zo kun je een langere periode sla en radijsjes oogsten en die eten wanneer ze jong en mals zijn in plaats van oud en taai.

“Laat groenten die je toch niet eet links liggen. Lijkt logisch, maar die fout wordt wel vaak gemaakt.”

FOTO: SARAH CUTTLE

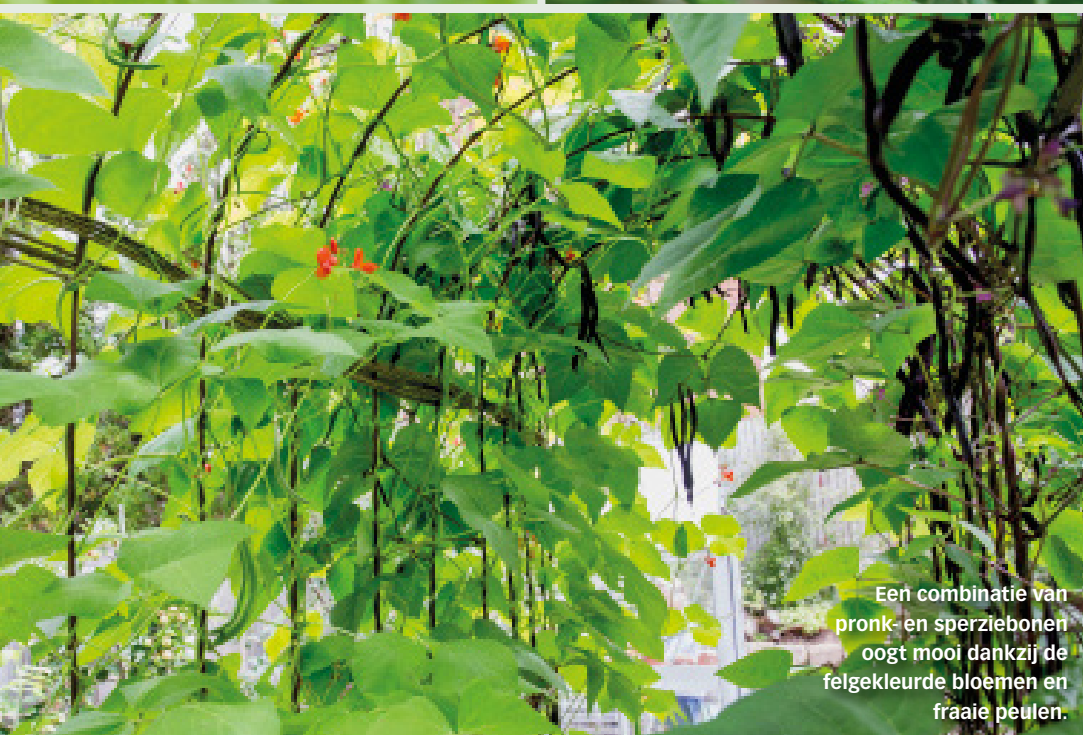
Gebruik de verticale ruimte optimaal met stamtomaten.

Sla groeit vrij snel, binnen 6-8 weken kun je al oogsten.

Struiktomaten kosten minder onderhoud dan stamtomaten.

Een combinatie van pronk- en sperziebonen oogt mooi dankzij de felgekleurde bloemen en fraaie peulen.

“De sleutel tot succes is irrigatie: geef je groentegewassen bij droog weer royaal water.”

Wat sluitkool, bloemkool en spruitjes betreft, daarvan zitten zoveel zaadjes in een zakje dat het verleidelijk is om te overdrijven. Ik heb mijn vrouw gewoon gevraagd hoeveel rode kolen ze deze zomer wil. Haar antwoord? Zes. Tot april hebben we nog gesmuld van de rode kool die ze verleden jaar heeft bereid en ingevroren. Heerlijk, maar nu wachten we geduldig af tot de kolen van dit jaar klaar zijn. En ook al groeit een groente goed, het gaat vervelen als je de hele zomer hetzelfde moet eten.

Regelmatig water geven

Probeer je groenten gelijkmatig en zonder onderbreking te laten groeien, zodat ze lekker en mals blijven. Ze zullen dan ook niet voortijdig doorschieten vanwege een verstoorde groei of helemaal stoppen met groeien. De sleutel tot succes is irrigatie: geef je groentegewassen bij droog weer royaal water. Daarnaast moet je vooruit kijken en op hun behoeften voorbereid zijn. Wacht bijvoorbeeld niet totdat de wortels al droog staan. Weersverwachtingen zijn tegenwoordig veel nauwkeuriger dan vroeger. Wacht niet tot je planten dorst krijgen, maar doordrenk de grond rond de gewassen goed met water wanneer er een langere droge periode wordt verwacht.

Gazons en volwassen sierplanten in de tuin hebben niet de hoogste prioriteit als het om water gaat, groente en fruit daarentegen wel.

Een verhoogd bed geeft extra diepte voor de groei van lange, rechte wortelen.

ALANS MAKKELIJKE GROENTEN

■ **STRIUKTOMATEN** hoef je veel minder aan te binden dan stamtomaten en dragen buiten meestal meer vrucht. Ze zijn makkelijker dan variëteiten die je uitgebreid moet steunen en dieven voor een goede groei en oogst.

■ **STOKSPERZIEBONEN** zijn eenvoudiger te kweken dan de populairdere pronkbonen. De planten geven een grotere opbrengst en persoonlijk vind ik de potlooddunne bonen lekkerder, malser en minder dradig dan pronkbonen, die stug en taai kunnen worden.

■ **BINDSLA** kun je nu zaaien, liever dan de krop- of plukslavariëteiten die, volgens mij, in de loop der jaren minder mals zijn geworden. 'Little Gem' neemt minder ruimte in dan de bolvormige soorten en heeft een veel betere smaak en textuur.

■ **WORTELEN** moet je dun zaaien om te voorkomen dat je de zaailingen later moet uitdunnen. Door het uitdunnen komt een geur vrij die werkt als een magneet voor de wortelvlieg. Dit insectje legt zijn eitjes op de wortelen die vervolgens door de larven worden opgegeten. Wortelen kun je ook in achtereenvolgende partijen zaaien en jong eten.

■ **RODE BIETEN** die resistent zijn tegen doorschieten geven je de zekerheid dat ze niet plotseling gaan bloeien. Hetzelfde principe geldt voor ziekteresistente cultivars, zoals meeldauwresistente aardappelen en tomaten, knolvoetresistente spruiten, die het gebruik van chemicaliën overbodig maken en goed groeien zonder al te veel bemoeienis van de tuinier.

SPIEKBRIEF VOOR HET KWEKEN VAN GROENTEN

Volg Alans belangrijkste tips voor een snel en makkelijk resultaat.

Kies altijd een **zonnige plek** voor je groentetuin. De meeste groenten groeien veel beter als ze genoeg licht krijgen.

Sluit **regentonnen** aan op de regenpijpen van je schuur, kas en indien mogelijk je woning. Op die manier profiteer je optimaal van het regenwater. Dat is beter voor groenten dan water uit de kraan en je bespaart bovendien drinkwater.

Kweek groenten in **verhoogde bedden** zodat je er makkelijker bij kunt. Een ander voordeel van verhoogde bedden is dat je de grond makkelijker kunt verrijken. Als de bedden niet breder zijn dan 1,5 meter, dan kun je er aan weerszijden bij en hoeft je niet over de aarde te lopen (en klinkt die niet in).

Zorg voor voldoende **ruimte tussen rijen groente** zodat je er een schoffel tussendoor kunt halen. Dat is nog steeds de beste manier om eenjarig onkruid zoals vogelmuur en klein kruiskruid de kop in te drukken.

Kweek je groenten vlakbij de keukendeur zodat je er snel bij kunt. Het is heerlijk om vooral kruiden en sla zo dicht mogelijk bij de hand te hebben voor een snelle lastminute-oogst.

Zaai weinig maar vaak en **oogst regelmatig**. Jongere wortelgroenten, zoals wortelen, knolrapen en radijsjes, zijn malser en lekkerder dan groenten die te lang in de grond staan.

Gooi groenten die hun beste tijd hebben gehad op de **composthoop** en vervang ze door andere. Verspil geen ruimte aan groenten die geen toekomst meer hebben. Meestal kun je op die plek dan iets anders kweken.

Blijft de grond in het voorjaar koud en nat, gebruik dan **glazen of kunststof plantenstolpen** die als paraplu's werken, zodat je eerder kunt zaaien.

Bescherm kolen met **gewasbeschermingsnetten** tegen koolwitjes en wortelen tegen de wortelvlieg. Deze besparen je een hoop ergernis en je hoeft geen chemicaliën te gebruiken.

Kweek uien op uit plantuitjes (bolletjes) in plaats van uit zaad. Die zijn makkelijk te poten en je hoeft niet te zaaien en zaailingen te verspenen.

In verhoogde bedden kun je beter bij je groenten.

Zelfs in de kleinste tuin past een regenton.

Groenten in potten kun je neerzetten waar je wilt.

Stolpen beschermen planten tegen guur weer.

Geef prioriteit aan groenten die je echt lekker vindt en kweek niet meer dan je kunt opeten.

Groenten die je in potten kweekt, zijn voor hun vocht nog afhankelijker van jou. Laat ze niet in de steek. Want zodra zaadjes water hebben gehad, komt de complexe enzymatische activiteit van de ontkieming op gang. Als je ze daarna weer droog laat staan, zullen ze vrijwel zeker doodgaan. In droge en koele omstandigheden zijn zaden de meest robuuste voorwerpen op aarde, maar zodra ze water hebben gehad, zijn ze kwetsbaar. Bij een gestage toevoer van water gaat het groeiproces ongestoord verder en gelijkmatig gekweekte groenten zijn het malst en het lekkerst.

Als je een beginner bent en huivert om zelf te zaaien, overweeg dan tijdbesparende trucjes zoals het gebruik van zaadband. Dat is een biologisch afbreekbaar lint waarin de zaadjes gelijkmatig zijn verdeeld. Dit leg je in een ondiep zaaigeultje en dek je af met een dunne laag aarde. Hierdoor wordt ook het uitdunnen van zaailingen makkelijker, omdat er al wat tussenruimte is.

En nu we het er toch over hebben: laat zaailingen in overvolle bakken niet aan hun lot over. Ze zullen met elkaar strijden om licht, lucht en water, en uiteindelijk zijn er alleen maar verliezers. Dun ze daarom uit zodra ze groot genoeg zijn om beet te pakken: druk de aarde aan rond de zaailingen die je met de juiste tussenruimte wilt behouden en trek de rest eruit. Dit lijkt misschien verspilling, maar je zorgt er zo voor dat pastinaken, knolrapen, koolrapen en dergelijke kunnen uitgroeien tot volle groenten, in plaats van klein te blijven en te verschrompelen.

Stijlvolle vetplanten

Deze pronkstukjes zijn makkelijk te kweken en onderhoudsarm.

Vetplanten zijn de ultieme onderhoudsarme planten. Ze trekken de aandacht met hun bijzondere uiterlijk, maar zijn niet veeleisend. Dit maakt ze tot de ideale planten voor potten vol karakter, maar dan zonder de gebruikelijke nazorg.

Bekijk deze planten eens goed en je zult zien hoe boeiend en kleurrijk ze zijn. Er zijn heel veel verschillende soorten verkrijgbaar. Vele zijn fantastische kamerplanten die het hele jaar mooi zijn, maar tijdens de warmere maanden ook genieten van wat frisse lucht naast een deur of op het terras.

De sleutel tot het succesvol kweken van vetplanten ligt in de groeiomstandigheden: die moeten lijken op hun inheemse, schrale habitat. Goede drainage is essentieel, dus kies potten met genoeg gaten in de bodem, zet ze op blokjes of potvoetjes en gebruik een mengsel van plantenkorrels en turf-vrije, universele potgrond van goede kwaliteit. Zet de planten op een lichte, zonnige plek en bescherm ze tegen een combinatie van kou en nattigheid (vooral bij vorst). Ze slaan water op in hun vleesachtige bladeren, dus geef liever te weinig dan te veel water.

Statige agave

- ❶ 1 x *Agave cerulata*
- ❷ 1 x *Orostachys iwarenge*
(Chinese clownsmuts)
- ❸ 1 x *Echeveria pringlei parva*
- ❹ 2 x *Oscularia deltooides*
- ❺ 1 x *Raoulia australis*
- ❻ Bolvormige, grijze terrazzo
pot, Ø 50 cm, 38 cm hoog.

Agaves zijn er in allerlei vormen en maten, maar kies een compacte soort zoals deze *A. pygmaea* of *A. victoriareginae*. Ze hebben allemaal stekels, dus ga voorzichtig te werk.

Hier is de grote agave in het midden met pot en al in de hoofdpot gezet, met daaraan een koord zodat je hem er veilig uit kunt halen. De kleine roze bloemen van de hangende *oscularia*'s komen mooi uit tegen de grijze pot.

Banket voor bestuivers

- 1 1 x *Hylotelephium* 'Thundercloud'
- 2 3 x *Hylotelephium telephium* 'Purple Emperor'
- 3 1 x *Hylotelephium* 'Carl'
- 4 2 x *Hylotelephium sieboldii* 'Dragon'
- 5 1 x *Hylotelephium caudicola* 'Coca-cola' (vetkruid)
- 6 1 x *Sedum polytrichoides* 'Chocolate Ball'
- 7 Genagelde verzinkte bak, 90 x 45 x 35 cm, gevonden bij een handelaar in gebruikte bouwmaterialen.

Hylotelephium-soorten (ook wel sedum genoemd) sterven in het najaar bovengronds af en zijn winterhard. Je hoeft ze dus niet binnen te zetten. Ze vormen rozetten grijsgroene of blauw-achtige bladeren en trossen roze of witte zomerbloemen waar bestuivers dol op zijn.

Hogere variëteiten vullen een grote pot snel, maar zijn in het voorjaar makkelijk te splitsen. Wij kozen voor een grote bak, maar je kunt ook minder en kleinere planten gebruiken.

Wilde westen

- ❶ 1 x *Festuca glauca* 'Elijah Blue' (blauw schapengras)
- ❷ 7 x *Bessera elegans* (koraaldruppel)
- ❸ 3 x *Echeveria runyonii* 'Topsy Turvy'
- ❹ 1 x *Echinocactus grusonii* (schoonmoedersstoel)
- ❺ 1 x *Kalanchoe delagoensis*
- ❻ Witte betonnen plantenbakken met ruwe buitenkant: 1 x Ø 30 cm en 50 cm hoog, 3 x Ø 16 cm en 35 cm hoog

Vaak is een groep van meerdere potten in dezelfde stijl of met vergelijkbare beplanting leuker dan een enkele pot. Je bent flexibeler om de compositie uit te breiden of in te krimpen. Deze groep combineert diverse vetplanten, en creëert een feestje van gevarieerde vormen en texturen. Stengelknollen van koraaldruppels die onder het gras zijn geplant, geven het geheel eind zomer een extra dosis energie en weerspiegelen de kleur van de huislook (*Echeveria*).

Een pruilpot

- ❶ 1 x *Aeonium* 'Velour'
- ❷ 4 x *Euphorbia myrsinites*
(blauwgroene wolfsmelk)
- ❸ 4 x *Echeveria*
'Perle von Nürnberg'
- ❹ 4 x *Graptopetalum*
paraguayense
- ❺ Bolvormige, terracotta pot,
Ø 50 cm, 35 cm hoog.

Deze slingerende vetplanten raken met elkaar verweven en moet je na twee of drie jaar splitsen. De *Aeonium* in het midden wordt groot, maar kan zo nodig zorgvuldig worden gesnoeid. En uit elk stukje dat je eraf haalt, kun je een nieuwe plant opkweken.

Wees voorzichtig met de wolfsmelk, want het sap kan de huid irriteren. Zet de pot 's winters op een koele plek binnen.

JOUW SNOEI- MAAND

Geef krachtig groeiende vaste planten nu de 'Chelsea chop' en maak je voorjaarsheesters netjes.

Nu de tuin vol fris groen en uitbundige bloemen staat, staat snoeien misschien niet boven aan je takenlijstje voor deze maand. Maar laat je snoeischaar niet in de schuur liggen: als je nu snoeit, help je veel tuinplanten optimaal te presteren. Snoei heesters die bloeien in het voorjaar en vroege zomer meteen na de bloei om de plant aan te moedigen om nieuwe, sterke uitlopers te maken die zullen uitgroeien tot bloeiende takken. Het is vooral een kwestie van slim uitdunnen door het oudste hout vanaf de voet weg te snoeien. Dit geeft ruimte voor licht, dat nieuwe groei stimuleert zonder de vorm van de heester te veranderen. Vroegbloeiende klimplanten zoals *Clematis montana* kun je ook nu snoeien en leiden, voordat ze je plantensteunen verzwellen.

Het broedseizoen van de vogels duurt tot augustus, dus controleer eerst of er nesten in je heesters en klimplanten zitten. Als dat zo is, kun je later in de zomer beschadigd of dood hout weghalen en de planten dan hopelijk volgend jaar weer uitdunnen.

Zet ook vaste planten op je lijstje – sommige kun je nu met een knipbeurt oprfrissen. Knip de vermoeide bloemstelen van vrouwenmantel, centaurie en winterharde geraniums terug en binnen een paar weken kun je genieten van een nieuwe bloemenzee.

Kop rozen deze maand zo vaak je kunt om de plant gezond en in bloei te houden.

Andere planten om nu te snoeien

Nu snoeien stimuleert jonge aanwas die de rest van het seizoen kan rijpen. Snoei licht zodat planten dichter groeien en hun vorm beter behouden. Bescherm je handen tegen sap met handschoenen.

BOERENJASMIJN De bloei is nu voorbij, dus snoei de oudste takken vanaf de voet weg. Zorg dat je geen gezond hout beschadigt.

CLEMATIS MONTANA Knip jonge uitlopers terug die buiten de hoofdstructuur groeien en bind ze aan als je ze wilt leiden voor volgend jaar.

BONTE GROENBLIJVENDE OLIJFWILG Snoei uitlopers met blaadjes die weer groen worden – die nemen de hele plant over als je ze laat zitten.

EUPHORBIA Snoei alle oude bloemstelen terug. Zo krijgen de nieuwe uitlopers ruimte om te groeien en volgend voorjaar weer te bloeien.

Niet nu snoeien

Trim beukenhagen niet voor augustus, zodat ze er in de winter mooier uitzien.

X BEUKENHAGEN Als je het snoeien uitstelt tot juli of augustus houden ze de nieuwste blaadjes in de winter vast.

X CYTISUS Brem groeit moeilijk terug op oud hout, dus snoei niet nu na de bloei of snoei alleen de nieuwste groei heel licht.

X HORTENSIA'S Deze laatbloeiende heesters vormen nu (net als de vlinderstruik) de bloemen voor dit jaar. Laat ze dus nu met rust en snoei vroeg in het voorjaar.

X LEI-APPELS Lei-appels en -peren hebben de energie van nieuwe uitlopers nodig terwijl de vruchten zich ontwikkelen, dus laat ze met rust. In augustus kun je ze terugsnoeien tot een knop.

Composteren

Snoeiafval van vaste planten is een perfecte mix van bruin en groen materiaal voor de composthoop: het 'bruin' zit in de takken en het 'groen' in de bladeren. Knip zaadhoofden af als je bang bent dat het zaad zich zal verspreiden.

Winterharde geraniums en de 'Chelsea chop'

De 'Chelsea chop' is een snoeitechniek waarmee je vroegbloeiende vaste planten aanmoedigt om weer nieuwe bloemen en bladeren aan te maken. Doe dit meteen na de bloei, zodat de plant geen energie verspilt aan zaadvorming. De techniek werkt eerder in het seizoen bij

brunnera en longkruid, en later bij vrouwenmantel, knautia en bossalie. De bloemstelen van vroege geraniums groeien alle kanten op, dus snoei ze nu terug voor een nette, tweede bloei en om te voorkomen dat naburige planten worden verstikt.

Knip
Geranium
phaeum af
tot de grond
om nieuwe
groei te
stimuleren.

Stap voor stap

1 Til uitgebloeide, slap hangende bloemstengels op en knip ze in bosjes af met een snoeischaar (geen heggenschaar, om schade aan planten in de buurt te voorkomen).

2 Knip alle stengels terug tot de voet. Op die manier hebben de nieuwe uitlopers genoeg ruimte om te groeien en de plant weer opnieuw vorm te geven.

3 Verwijder afval en eventueel onkruid uit de border en breng het in bundeltjes naar de composthoop. Knip de stengels in stukjes zodat ze beter composteren.

4 Doordrenk de wortelkluit met water als het een droge zomer is en verheug je op het frisse jonge blad in augustus – en later natuurlijk nog meer bloemstelen.

Ook zo snoeien ...

De 'Chelsea chop' vertraagt ook de bloei van later bloeiende vaste planten, of zorgt dat ze minder hoog worden. Als je de stengels van planten zoals schubkamille en guldenroede nu inkort, krijg je meer zijscheuten en (kleinere) bloemen. De laatbloeiende *Hylotelephium* 'Herbstfreude' gaat hangen onder het gewicht van zijn bloemen. Snoei daarom uitlopers nu met een derde terug en hij zal deze zomer bloeien op kortere, rechte stengels.

Knip jonge scheuten dicht tegen de stam af.

Maak stammen netjes

Snoei ongewenste jonge scheuten weg die uit de stammen van bomen en heesters groeien. Zo worden andere planten niet weggedrukt door de uitlopers, maar blijven ook de lijnen van de stam netjes en houd je vrij uitzicht langs de boom. De sapstroom is nu sterk, dus snoei alleen de jongste scheuten terug. In de winter kun je grotere takken aanpakken door de kroon op te tillen, waardoor de mooie structuur van het hout beter uitkomt.

Geranium phaeum

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Bloei												
Snoei												

VOLGENDE MAAND Blauwereggen (*Wisteria*) snoeien.

Vraag & Antwoord

In iedere tuin loop je wel eens tegen een vraag op – van vragen over plagen, ziekten en de beste planttijd tot het kweken van nieuwe soorten. Wij geven antwoord.

V Wat zijn tweejarige planten?

Planten hebben een levenscyclus. Die kan variëren van elk jaar terugkeren en bloeien tot in slechts één seizoen volwassen worden, bloeien en afsterven. Tweejarige planten zitten daar tussenin. In hun eerste groeiseizoen vormen ze hun wortels, stengels en bladeren. Meestal groeien deze bladeren als een rozet, laag bij de grond (zoals vingerhoedskruid en toorts). De hoofdstengel, als die al zichtbaar is, is kort. Maar in het tweede seizoen wordt de stengel langer. De plant bloeit vervolgens, maakt zijn vruchten en zaden aan en sterft daarna af.

De naam 'tweejarig' betekent dus eigenlijk dat het twee groeiseizoenen (en geen jaren) duurt om dit hele proces te voltooien. Veel tweejarige planten leven dan ook niet veel langer dan twaalf maanden.

Judaspenning (*Lunaria annua*), duizendschoon (*Dianthus barbatus*), vergeet-mij-nietjes (*Myosotis*) en de meeste muurbloemen (*Erysimum cheiri*) en een aantal groenten (prei, boerenkool, wortelen) zijn bekende tweejarigen. Maar wanneer we de wortels, stengels of bladeren van peen, venkel, snijbiet en prei in het eerste jaar eten, zijn we natuurlijk niet bezig met hun levenscyclus.

Helaas stellen tweejarige planten soms teleur. Hun mooie lentebloemen verschijnen plots in het najaar, venkel en snijbiet schieten door in de zomer, of de langverwachte muurbloemen bloeien niet. Maar als tuinieren altijd voorspelbaar zou zijn, was het lang niet zo leuk!

V Moet ik tweejarige planten elk jaar opnieuw zaaien?

A Als je elk jaar weer bloemen wilt: ja! Na de eerste keer zaaien moet je een jaar wachten op de bloemen. Als je elk jaar zaait, kunnen de pas gezaaide planten zich ontwikkelen terwijl de planten die het vorige seizoen zijn gezaaid bloeien. En met een beetje geluk zaaien ze zichzelf ook nog uit.

TIP
Vertroetel tweejarige sierplanten niet in de winter. Ze doen het vaak juist beter als ze blootgesteld worden aan de kou.

V Welke klimplanten kan ik in potten kweken om een muur te verbergen?

A Er zijn eigenlijk geen planten die te groot zijn voor een pot of die niet in potten kunnen groeien, mits de pot groot genoeg is voor de betreffende plant. Dus als je een klimplant in een pot wilt zetten, moet die in de eerste plaats genoeg ruimte kunnen bieden aan de groeiende plant.

Met een klimroos in een grote pot verberg je het zicht op een lelijke muur.

Anders zal hij al snel zijn wortels niet meer kunnen uitbreiden – en dus niet verder kunnen groeien. Denk dus aan een bak ter grootte van een halve bierton. Natuurlijk moet die onderin bovendien voldoende drainagegaten hebben. Vul de bak dan met een voedingsrijke potgrond en voeg eventueel (afhankelijk van de plant) compost en scherp zand toe.

En dan nu de planten. *Clematis* 'Joe' bloeit met veel kleine, vrolijke, witte bloemen en heeft bovendien mooi blad. Eenjarige klimplanten, zoals *Lathyrus* (pronkerwt) zijn ook goed als je snel veel kleur wilt en een lekkere geur. Voor pronkerwt hoeft de kuip bovendien niet heel groot te zijn. Ook klokwinde (*Cobaea scandens*) of de slingerplant *Rhodochiton atosanguineus* geven een mooie show weg, maar ze worden in één seizoen niet te groot of zwaar.

Ook kun je kiezen voor doorbloeiende klimrozen. Die zijn minder groeiachtig dan

De mooie paarse klokjes van *Rhodochiton* zijn van halverwege de zomer tot in de herfst te zien.

ramblerrozen en daarmee beter geschikt om in een pot te zetten. Wil je een flinke muur bedekken, zet dan meerdere potten naast elkaar en laat er een clematis doorheen slingeren, zoals een *Clematis viticella*, die ook goed in potten groeit.

Heel andere ideeën om de muur aan het zicht te onttrekken,

is om potten te beplanten met hoge siergrassen, zoals prachtriet (*Miscanthus*) of struisriet (*Calamagrostis*). Of plant een kleine fruitboom in een pot, zoals de vijg 'Brown Turkey' of een mini-appelboom. Deze moeten wel tegen een muur op het zuiden staan en moeten regelmatig water krijgen.

Door vingerhoedskruid onder je berk te planten, lok je veel hommels in je tuin.

V Hoe lok ik meer dieren onder een ruwe berk?

A Onder loofbomen kun je veel winter- en voorjaarsbollen kwijt. Die bloeien wanneer de boom nog geen blad heeft. Sneeuw-klokjes, cyclamen en vingerhoedskruid zijn geschikt en trekken veel bestuivende insecten aan. Klimop is een fantastische bodembedekker en aantrekkelijk voor bestuivers in het najaar. En vogels houden tot slot van struiken met bessen, zoals hulst (*Ilex*), dwergmispel (*Cotoneaster*) en de mahoniestruik (*Mahonia*).

V Wat is er mis met mijn rozenbloemen?

A Het kan bij rozen soms voorkomen dat de bloemen niet openen. Dat gebeurt wanneer de buitenste bloemblaadjes nat zijn geworden en tegen elkaar blijven plakken. Je kunt dit voorkomen door je roos goed te snoeien, waarmee je zorgt voor een goede luchtcirculatie.

Zo kan de plant sneller opdrogen na een regenbui. Geef bovendien water aan de voet van de plant in plaats van op de bloemen en het blad. Verwijder tot slot aangetaste bloemen voordat schimmels een kans krijgen en de hele plant ziek maken.

Regen kan het openen van de bloemen verhinderen, maar goed snoeien kan dit voorkomen.

V Is dit perzikkrulziekte op mijn nectarineboom?

A Helaas wel. De schimmel *Taphrina deformans*, beter bekend als perzikkrulziekte, valt zowel nectarines als perziken aan. Het resultaat is dat de bladeren misvormd raken, paarsrood verkleuren en vervolgens bedekt raken met een witte laag schimmelsporen. Uiteindelijk valt het blad voortijdig af. De fruitboom zal hierdoor verzwakken, zeker als het meerdere jaren achter elkaar gebeurt.

Om de verspreiding tegen te gaan, moet je zoveel mogelijk van de aangetaste bladeren als je kunt verwijderen. Doe dat zo snel mogelijk, voordat de sporen verschijnen. Het kan gebeuren dat je boom door al dit gepluk een tijdje behoorlijk kaal zal zijn. Maar als je je boom vervolgens een tijdje extra vertroetelt met genoeg water en voeding, zul je beloond worden met een tweede bladgroei die meestal wél gezond is.

Verwijder aangetast blad zodra je het ziet.

Allium 'Purple Sensation' is een sterke plant en zal jaar op jaar terugkomen.

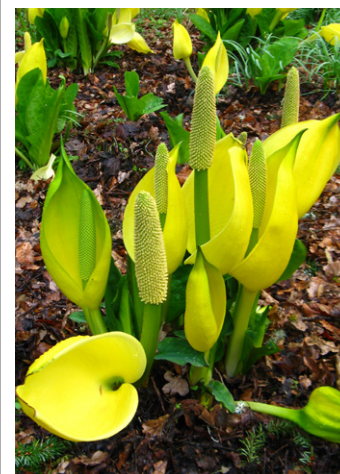
V Hoe zorg ik ervoor dat mijn alliums volgend jaar goed groeien?

A Alliums of sieruien hebben eigenlijk niet veel bijzondere verzorging nodig. Een soort als *Allium* 'Purple Sensation' is erg sterk en zal zich in goed drainerende grond zelfs uitbreiden. Wil je hem toch een extra zetje geven, voed

hem dan in het voorjaar eventueel met een kaliumrijke voeding (bijvoorbeeld smeewortelgier). Laat tot slot de mooie zaadhoofden na de bloei staan en laat het blad op natuurlijke wijze afsterven. Zo komt de bol weer op krachten.

V Wat is deze plant bij onze vijver?

A Deze plant heet moeraslantaarn (*Lysichiton americanus*) en hij is lid van aronskelkfamilie. Het is niet raar dat je hem niet herkent, want hij hoort hier eigenlijk niet thuis. Moeraslantaarn is namelijk een invasieve exoot. Als je hem zijn gang laat gaan, kan hij zich behoorlijk uitbreiden en andere planten verdrrukken. Hij is ook niet makkelijk weg te krijgen. Zijn zaden blijven maar liefst negen jaar kiemkrachtig en bovendien kan uit een stukje achtergebleven wortelstok ook weer een nieuwe plant groeien. Blijf hem dus consequent weghalen zodra je hem ziet opkomen en houd dat desnoods jaren vol. Uiteindelijk zul je de strijd dan winnen.

In het Engels heet deze plant ook wel 'skunk cabbage' (stinkdierkool). Hij ziet er namelijk beter uit dan hij ruikt.

V Onze compost zit vol met ongewenste zaailingen. Wat nu?

A Het is heel gebruikelijk dat in zelfgemaakte compost zaailingen opduiken, zowel van ongewenste plantjes als leuke verrassingen zoals tomaten. Onwelkome zaailingen die in compost opkomen groeien vaak uit stukjes wortel of uit zaden.

Wil je dit voorkomen, gooi dan geen onkruid bij het compost dat al zaden of bloemen draagt. Knip desnoods de koppen van de planten af en laat die in water verrotten. De 'onschadelijke'

stukjes kunnen wel gewoon op de composthoop.

Als er tomatenzaailingen verschijnen, wordt je composthoop niet warm genoeg om de zaden te doden. Het kan dan helpen om een grotere composthoop te maken die meer warmte zal genereren. Keer je compost ook regelmatig om de ingrediënten te blijven mengen en van zuurstof te voorzien. Zo verhoog je de temperatuur en zullen er meer zaden gedood worden.

Netelzaden ontkiemen makkelijk en vind je vaak terug in compost.

V Hoe krijg ik kleur op een droge, schaduwrijke plek?

Cyclamen zijn sterker dan je denkt; ze kunnen zelfs droge schaduw aan.

A Winterharde geraniums zouden goed kunnen werken. *Geranium x cantabrigiense* 'St Ola' heeft helderwitte bloemen in het voorjaar boven een tapijt van groenblijvend blad dat in de winter een rode tint krijgt. Mooi variëteiten van *Geranium phaeum* zijn onder meer de witbloemige 'Album', 'Samobor' met donkere, bordeauxrode bloemen en blad met paarse vegen, en 'Lily Lovell' met lila-paarse bloemen.

Geranium macrorrhizum creëert een bodembedekking met kleverige aromatische bladeren met een zoete geur en magenta bloemen. In milde

winters zal hij zijn blad, dat dieprood wordt, behouden. Er zijn meerdere prima variëteiten van deze soort, waaronder 'Sandwijkstra' met felroze bloemen en de witte 'Album'.

Naast al deze geraniums is *Lamium maculatum* 'White Nancy' een goede keuze, met witte bloemen en zilverkleurige bladeren waarmee hij een aantrekkelijke bodembedekker is. Of lielevrouwebedstro (*Galium odoratum*), met stervormige witte bloemen in het voorjaar. Twee winterharde cyclamen, *Cyclamen hederifolium* en *Cyclamen coum*, maken het rijtje compleet.

Maak terrassen om bodemerose op hellingen tegen te gaan.

V Welke planten zijn op een helling goed tegen erosie?

A Het kan lastig zijn om hellingen stabiel te houden. Dat is mede afhankelijk van de grootte en hellingsgraad. Maar je kunt veel problemen voorkomen door erosie tegen te gaan, zodat de top laag niet wegspoelt. Zodra dat gebeurt, is het lastig om de grondkwaliteit weer goed te krijgen.

Een goede manier om een talud te benutten, is om er terrassen of plateaus in aan te brengen. Dan kun je planten neerzetten zonder bang te hoeven zijn dat de grond over de helling wegspoelt. Het water zal dan bovendien langer stil kunnen staan om de grond in te zakken.

Een andere goede mogelijkheid is om biologisch afbreekbaar worteldoek (bijvoorbeeld van hennep) neer te leggen om het talud te stabiliseren en je planten hierin te zetten. Het hele afbraakproces kost drie tot vijf jaar, dus de planten hebben genoeg tijd om zich te vestigen.

Verder is klimop is een uitstekende bodembedekker voor hellingen, maar ook struiken zoals dwergmispel (*Cotoneaster*) of schaduwkruid (*Pachysandra*) zijn goede keuzes. En bezoek vooral ook lokale kwekerijen! Zij hebben ervaring met de omgeving en hebben vast nog meer adviezen voor je.

V Kan ik mijn *Garrya elliptica* stekken?

A Ja, dat kan! Het beste kun je deze sierheester stekken via half-rijp materiaal van de aanwas van dit jaar. Doe dat tussen juli en september, wanneer de scheuten nog niet te sterk verhout zijn. Maak stekken van ongeveer 10-15 cm lang. Verwijder de onderste bladeren en de zachte toppen en knip de overgebleven bladeren doormidden. Steek de stekken langs de randen van potten gevuld met een mengsel van gelijke delen potgrond en perliet.

Krijg je geen genoeg van de katjes van de *Garrya*? Neem dan stekken.

V Mijn aardbeien gaven in mei al vruchten. Kan ik dit jaar een tweede oogst krijgen?

A Dat is afhankelijk van het soort aardbeien. Sommige, doordragende soorten, kunnen gedurende een lange periode vruchten blijven produceren of een tweede (vaak kleinere) oogst opleveren. Maar veel andere soorten geven maar eenmalig hun lekkernijen prijs. Het weer speelt ook een rol. Als je oogst in mei afkomstig was van planten die onder gunstige omstandigheden zijn gekweekt om vroeg vruchten te dragen, is het niet waarschijnlijk dat je nog een oogst kunt verwachten.

Kweek doordragende aardbeien om langer te kunnen oogsten.

V De folie van mijn vijver van 3,5 x 2,5 meter moet vervangen worden. Hoe doe ik dat?

A Wil je een natuurvijver aanleggen, kies dan om te beginnen materiaal dat lang meegaat en geen gifstoffen bevat. EPDM-vijverfolie is gemaakt van synthetisch rubber, maar heeft geen nadelige milieueffecten. Het is UV-bestendig en gaat tientallen jaren mee. Bovendien valt het niet uiteen in microplastics.

Heb je kleigrond in je tuin, dan zou je ook kunnen overwegen om de klei als bodem te gebruiken. Klei draineert namelijk slecht, dus het water zal lang blijven staan. Toch moet je er dan wel voor zorgen dat er ook bij veel verdamping nog water overblijft, om te voorkomen dat je vijver opdroogt en de grond scheurt. Heb je geen kleigrond in je tuin, dan

wordt het aanvoeren van grond een kostbare grap en niet meer milieuvriendelijk te noemen.

Nog een optie is om je huidige vijver te behouden en aan de randen te dempen om er moerasplanten in te kweken. Laat dan in het midden een grote bak of oude tinnen wasteil in de grond zakken en gebruik die als kleine natuurvijver.

Grote bakken of oude tinnen teilen met water die je beplant met kleine waterplanten zijn waardevol voor de natuur.

De *Rosa gallica officinalis* was het symbool van het geslacht Lancaster.

V Ik hoorde laatst iets over een Tudorroos. Waar kan ik die krijgen?

A Deze roos zul je niet vinden in de winkel of bij de kweker. Het is namelijk slechts een symbolische roos die twee koninklijke dynastieën samenbrengt in één embleem. Het is een combinatie van de rode roos van het geslacht Lancaster (de *Rosa gallica officinalis*) en de witte roos van het geslacht York (de *Rosa x alba* 'Alba Semiplena'). Wil je een Tudorroos, dan zou je dus deze twee rozen kunnen planten.

V Wat snoept er van de blaadjes van mijn lelies?

A De boosdoeners zijn de larven van het leliehaantje. Zowel de larven als de volwassen diertjes beschadigen de bladeren en bloemen van lelies en *Fritillaria*.

Het is een beetje een vies verhaal, maar de larven bedekken zichzelf met hun uitwerpselen om roofdieren af te schrikken. Een geluk bij een ongeluk is dat ze zich nauwelijks verroeren en dus gemakkelijk te vinden zijn.

Controleer je planten in het begin van het seizoen dagelijks en veeg de larven weg met een doekje. Pluk vervolgens ook de felrode kevertjes weg. Ze zullen aan je proberen te ontsnappen door zich te laten vallen, dus houd een hand onder het blad om ze op te vangen.

Daarnaast is het goed om de natuur zijn werk te laten doen. Vogels, kikkers en loopkevers eten deze lastpakken op, dus probeer meer van deze dieren naar je tuin te lokken – bijvoorbeeld door een vijver aan te leggen.

De felrode leliehaantjes en hun larven werken je leliebladeren snel weg.

INSPIRATIE

Mis je kleur in de tuin? Is je tuin net niet die beschutte plek die je voor ogen had? Elke maand lees je hier alles over slimme tuinontwerpen, mooie bloeiers en tips om van je tuin een paradijs te maken.

Deze maand

- 58 Loyale juweeltjes**
Planten die elk jaar trouw bloeien.
- 63 Alles over kamerplanten**
Nepenthes x ventrata.
- 68 Een kleurrijke zomer met *Crocsmia***
Een aanwinst voor elke pluktuin.
- 72 Potten vol pelargoniums**
Geniet de hele zomer van kleur.
- 80 Kruiden in opgewaardeerde bakken**
Hergebruik oude bakken.
- 84 De juweelorchidee**
Een parel van een plant.
- 89 Adams weekendproject**
Maak een compostbak.
- 93 Geraniums voor in de schaduw**
Fleur schaduwrijke plekken op.
- 97 Inheemse held**
De margriet stelt zichzelf voor.

Winterharde geraniums zijn onderhoudsarme planten die maanden achtereen bloeien, in zon of lichte schaduw.

“Goedmoedige, populaire allemansvrienden zouden de kern van elke beplanting moeten vormen.”

Loyale juweeltjes

Er zijn planten die een plek in elke border verdienen, omdat ze elk jaar weer trouw bloeien en weinig eisen stellen. **Carol** laat zien wat haar loyale favorieten zijn.

Astrantia major

Campanula latifolia

Aster x frikartii 'Mönch'

Net als sommige mensen moeten sommige planten met veel zorg worden omringd, terwijl andere juist pure overlevers zijn. Wat planten betreft – en met name vaste planten (die overigens veel makkelijker zijn dan mensen): elk bloembed en elke border heeft van die betrouwbare schatten nodig. Goedmoedige, populaire allemansvrienden zouden de kern van iedere beplanting moeten vormen. Ze stellen niet alleen weinig eisen, in de meeste gevallen voorzien ze de tuin ook maandenlang van kleur en structuur. Elk jaar weer.

In een tuin met veel van dat soort planten houden we meer tijd over om te genieten,

want we zijn niet eindeloos bezig met stutten en snoeien. Veel allemansvrienden hebben mooi loof, bloeien lang en bieden daarnaast nuttige extra's in de vorm van bloemen boordevol nectar en zaadhoofden waar allerlei vogels dol op zijn. Bovendien hebben ze vaak een uitstraling die in strijd lijkt met hun betrouwbare degelijkheid.

De recente populariteit van onderhoudsarm tuinieren is gebaseerd op de aanname dat we meer moeten ontspannen door minder in de tuin te werken. Het resultaat? Steeds meer mensen kiezen voor bodembedekkers en borders die minimale eisen stellen aan de hoeveelheid tijd en werk die je erin moet

stoppen. Maar gelukkig beseffen steeds meer mensen dat tuinen en tuinieren goed voor ons zijn. Hoewel velen van ons het heel druk hebben en weinig tijd in de tuin kunnen doorbrengen, zorgt het tuinieren zelf juist voor ontspanning. Hoe meer we via onze tuinen met de natuur in aanraking komen, hoe beter we in het leven staan.

Milieuvoordelen

De afgelopen jaren is het duidelijk geworden hoe belangrijk onze groene ruimten zijn. We zijn ons meer bewust van de waarde van onze tuinen in een bredere context. Dankzij planten die voor zichzelf kunnen zorgen, houden we

Carols keuze

Astrantia major

Groot sterrenscherm of Zeeuws knoopje zijn twee namen voor deze wat ouderwetse maar mooie vaste plant. Als je hem geeft wat hij nodig heeft (redelijk goede grond die niet uitdroogt), dan belooft hij je met een zee van stervormige bloemen boven cirkels van papierachtige schutbladeren die later de zaadjes dragen. Je hoeft verwelkte bloemen niet te verwijderen, tenzij je nog meer bloemen wilt.

Bloei Jun-aug

Hoogte x Breedte 30 cm x 45 cm

Campanula latifolia

Inheems in Noord-Europa, maar zeldzaam in Nederland en België. Groeit op schaduwrijke, voedingsrijke grond. De omhoog gerichte knoppen aan de lange stelen gaan naarmate ze verder openen steeds meer hangen en worden grote, klokvormige, blauwe, witte of lichtpaarse bloemen. Zorgt voor krachtige verticale accenten, heeft geen steunstructuur nodig en gaat meerdere jaren mee. Vermeerder de plant door zaad te winnen, maar pas op dat je de zaadjes niet verliest via de gaatjes in de zaaddozen.

B Jul-aug **H x B** 1,5 m x 50 cm

Aster x frikartii 'Mönch'

Planten worden vaak onmisbaar genoemd, maar in dit geval is het echt waar. Deze prachtige herfst-aster bloeit vrijwel overal en produceert maanden paarsblauwe bloemen met een geel hartje. Een gemakkelijke en betrouwbare plant: sterk, gezond en toch adembenemend mooi.

B Aug-okt **H x B** 70 cm x 45 cm

Geranium psilostemon

De meeste winterharde geraniums vallen in de categorie onderhouds-arme planten, maar deze soort combineert dat voordeel met een ander belangrijk kenmerk: karakter. Als hij in redelijke grond staat, vormt hij binnen een jaar of twee een grote pol lichtgroene bladeren, waaruit stengels opkomen met felgekleurde magenta bloemen met een donker hart.

B Jun-aug **H x B** 1,2 m x 1,2 m

Rudbeckia fulgida deamii

Deze rudbeckia is eind zomer en in het najaar het toonbeeld van optimisme. Margrietachtige, goudgele bloemen op vertakkende dunne stengels worden gevolgd door zwarte, wiegende zaadhoofden, waarvan je tot in de winter kunt genieten – tenzij ze door vogels worden opgegeten. Heeft geen onderhoud of steunen nodig, maar heeft wel baat bij een dikke laag mulch. Splits de pollens af en toe om de plant te vermeerderen.

B Aug-okt **H x B** 60 cm x 45 cm

Rodgersia pinnata 'Superba'

Voor mooi loof is deze plant met grote, handvormige bladeren ideaal. De bladeren zijn bij het uitlopen donkerrood, worden 's zomers groen en verkleuren weer in het najaar. Ze hebben een glanzende, bobbelige textuur, alsof ze zijn gepolijst, en vormen een prachtig canvas voor de hoge bloempluimen. Deze langlevende, vaste plant is ideaal voor halfschaduw en vochtige grond.

B Jul-aug **H x B** 1,2 m x 1 m

Geranium psilostemon

Rudbeckia fulgida deamii

Rodgersia pinnata 'Superba'

meer tijd over voor de tuin als geheel en hoeven we ons niet volledig te laten beheersen door de grillen en grollen van minder zelfredzame exemplaren.

Hoewel er ruimte is voor elke smaak en voorkeur, en goed en fout niet bestaan als het gaat om de plantkeuze, kiezen veel tuiniers voor kruidachtige vaste planten, struiken, bomen, klimplanten en bollen die jaar na jaar zonder veel gedoe presteren.

Tegenwoordig hechten we meer belang aan duurzaamheid en het effect dat tuinieren op het milieu heeft. Perkplanten moeten elk jaar worden vervangen. Ze hebben warmte nodig om te ontkiemen en op te groeien totdat ze

“*Het staat buiten kijf dat het kweken van betrouwbare vaste planten planeetvriendelijker is.*”

het buitenleven aankunnen. Vele worden gekweekt in plantenhangers, potten en speciale plantenbedden, waarvoor energie, grondstoffen en liters water nodig zijn. Het staat buiten kijf dat het kweken van betrouwbare vaste planten planeetvriendelijker is, en daarom zijn ze altijd mijn eerste keus. Kweek planten als het even kan uit zaad op. En wanneer je ze

koopt, doe dat dan bij kwekerijen en tuincentra die ter plaatse planten vermeerderen of bij lokale tuiniers inkopen en duurzame methoden hanteren. Op die manier kies je planten met de kleinste CO₂-voetafdruk.

In het begin hebben deze loyale planten dezelfde verzorging nodig als elke andere plant. Ook een goede voorbereiding van de grond is heel belangrijk, maar verder is dit soort per definitie winterhard en zelfredzaam.

Het is een leuke uitdaging om planten te kiezen die aan deze criteria voldoen en op creatieve manieren te combineren. Gelukkig zijn er betrouwbare vaste planten voor elke situatie, want de meeste soorten zijn erg sterk.

Euphorbia epithymoides

Euphorbia epithymoides

Sommige soorten wolfsmelk hebben specifieke eisen, zoals vochtige of juist droge grond, maar deze soort, die vroeger *Euphorbia polychroma* heette, is een goede allrounder. Hij sterft 's winters bovengronds af, maar komt begin voorjaar weer op om eind april het hoogtepunt van zijn geelgroene spektakel te bereiken. De schutbladeren worden later groener, maar behouden hun structuur maandenlang.

B Apr-mei **H x B** 40 cm x 60 cm

Pimpinella major 'Rosea'

Veel schermbloemigen leven maar kort (vaak zijn het uit zaad opgekweekte een- of twee jarigen), maar deze roze versie van een oorspronkelijk inheemse soort gaat jarenlang mee. Hij is bijzonder aantrekkelijk én makkelijk, gedijt goed in zonnige borders maar voelt zich net zo thuis in gevlekte schaduw. Een bijkomend voordeel is dat hij zichzelf vaak uitzaait en dan altijd op precies de goede plek opkomt.

B Mei-jun **H x B** 1,2 m x 60 cm

Knautia macedonica

Een luchtige, langbloeiende plant die weinig verzorging nodig heeft. Je hoeft hem alleen maar op de goede – zonnige – plek met voldoende drainage te zetten. Bloeit lang achtereen met rode speldenkussentjes die, als je ze laat zitten, mooie ronde zaadhoofden worden die zowel decoratief als vogelvriendelijk zijn. Hij bloeit en produceert zaad tot ver in het najaar.

B Jun-okt **H x B** 80 cm x 40 cm

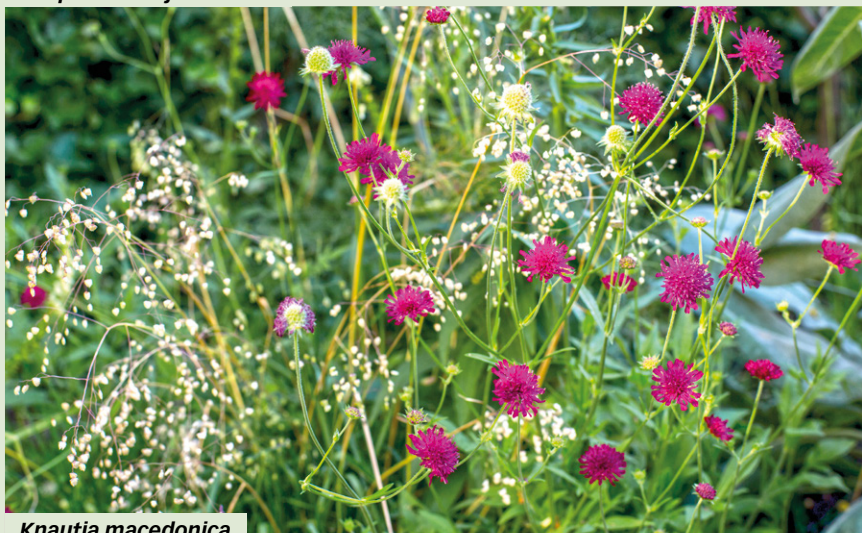
Lunaria rediviva

Wie houdt er niet van de judaspenning met zijn paarse of witte bloemen die worden gevolgd door ronde, zilverachtige zaaddozen? Deze vaste soort is net zo charmant als zijn bekendere neef, maar leeft langer en is naar mijn mening nog aantrekkelijker. De hartvormige bladeren hebben getande randen. De bloemen hebben elk vier bloemblaadjes met een subtiele pastellila tint. De platte, druppelvormige zaaddozen doen aan glanzend, transparant papier denken.

B Mei-jun **H x B** 75 cm x 30 cm

Pimpinella major 'Rosea'

Knautia macedonica

Lunaria rediviva

Op Glebe Cottage gaan we ook in de schaduwgedeelten van de tuin op deze manier te werk en kiezen we bollen, vaste planten en struiken die niet alleen mooi zijn, maar ook lang meegaan. De meeste soorten vormen pollen of breiden zichzelf uit, waardoor ze onder bomen een langetermijnbijdrage leveren. Nieskruid gaat tientallen jaren mee, en bosanemonen, lievevrouwenbedstro, wilde hyacinten en sneeuwkllokjes vormen kleurige kolonies zonder onze hulp.

Onderhoudsarme struiken

Heesterrozen, inclusief historische rozen en vooral Engelse rozen, hebben weinig

aandacht nodig in vergelijking met thee-hybriden of zelfs floribunda's, maar spelen in veel tuinen een belangrijke rol. Je hoeft ze alleen maar af en toe te snoeien om dode, beschadigde en zieke takken te verwijderen en de groei te ondersteunen, af en toe wat biologische, vloeibare voeding te geven en te mulchen.

Hetzelfde geldt voor veel onderhoudsarme struiken die bij uitstek de structuur van een tuin vormen, zoals hortensia, sering, vlinderstruik en sneeuwbal. Dit zijn allemaal gemakkelijke en rijkbloeiende planten die belangrijk zijn voor insecten. Al deze loyale juweeltjes vormen het fundament van een

succesvolle beplanting. Het zijn op zich al prachtige planten, maar ze geven ons ook de mogelijkheid om minder permanente planten toe te voegen (een- en tweejarigen en bollen) in perioden dat de tuin wat extra pit kan gebruiken.

Kijken naar Carol

Op TV Kijk elke vrijdagavond op BBC2 naar *Gardeners' World* voor meer inspiratie en tips van Carol en de rest van het team.

VOLGENDE MAAND Carol kiest planten die bestand zijn tegen extreem weer.

Alles *over* kamerplanten

Deze fascinerende en flamboyante vliegenvanger levert altijd gespreksstof op!

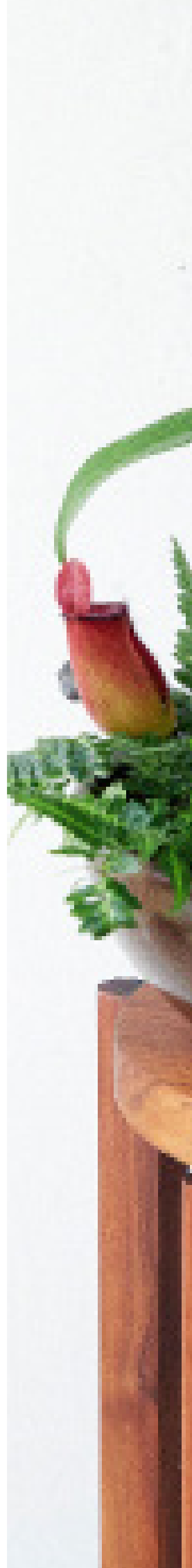
Nepenthes

Deze vleesetende bekerplant, die eruitziet als een fantastische kroonluchter, vraagt weinig verzorging als hij op de juiste plek staat. De hangende bekertjes zijn in feite aangepaste bladeren met daarin zoet geurend spijsverteringssap. Daarmee lokt, vangt en eet hij kleine insecten – net als de venusvliegenvanger. Hij is perfect voor kamerplantenfans die hun verzameling een extra ‘wow-factor’ willen geven of zonder chemicaliën muggen en vliegen willen bestrijden. *Nepenthes x ventrata* is een geweldige vleesetende plant voor beginners. Hij produceert een overvloed aan prachtig gekleurde bekertjes, die oplichten als het zonlicht erdoorheen schijnt.

1

2

3

Nepenthes x ventrata is een hybride bekerplant die beter bestand is tegen een lagere vochtigheid en temperatuur dan zijn oudersoort, waardoor hij als kamerplant makkelijker te verzorgen is. In tuincentra wordt hij ten onrechte nog wel eens *Nepenthes alata* genoemd. Oorspronkelijk komt hij uit de Filipijnen. Door voedingsarme grond evolueerde hij, om te overleven, tot een insectenvanger. Denk daaraan als je de plant verpot en gebruik speciale potgrond van bijvoorbeeld verhakselde pijnboomschors en perliet. Dat is een goed doorlatende mix die de wortels niet verbrandt door te veel voedingsstoffen. De nieuwe pot moet drainagegaten hebben en maar iets groter zijn (een halve potgrootte) dan de vorige. Als je de pot ophangt, komen de bekera's mooi uit de verf.

Zorg dat de potgrond altijd vochtig is en snoei dode delen weg. Als er geen vliegen zijn, besproei dan de bladeren in de zomer om de paar weken met verdunde plantenvoeding (de helft van de aanbevolen hoeveelheid).

■ **Standplaats** Hang naast een warm, tochtvrij raam in indirect zonlicht. De temperatuur mag overdag hoog worden, en 's nachts rond de 15°C.

■ **Verzorging** Zet hem op een plek waar je een maanorchidee zou zetten. De badkamer heeft de ideale vochtigheidsgraad, maar regelmatig benevelen helpt ook.

■ **Val** De rand en het binnenste van de bekera's zijn glad, zodat vliegen niet kunnen ontsnappen. Ze verdrinken en verteren in het spijsverteringssap en de voedingsstoffen worden opgenomen.

Water geven

1 Begiet de potgrond om de paar dagen met zoveel water (liefst regenwater) op kamertemperatuur dat het er aan de onderkant weer uit stroomt. Bij een kleine pot moet je dit in de zomer misschien elke dag doen.

2 Benevel de bladeren en bekera's om de paar dagen met hetzelfde water, vooral bij een lage luchtvochtigheid. Worden de jonge bekera's bruin, dan heeft de plant meer vocht nodig. De bekera's moeten altijd half gevuld zijn met vocht.

TIP

Combineer een bekerplant met andere vleesetende planten – een spectaculair gezicht!

VOLGENDE MAAND Geef je huis een vleugje glamour met een orchidee.

Maak van ieder plekje in de tuin een paradijs

Gardeners'
Worldmagazine

**Ontvang 12x
Gardeners' World
+ special Tuinieren
in de schaduw
voor**

€55,00

- ✓ Praktische uitleg om lekker te gaan tuinieren
- ✓ Inspiratie en tips wat je nú in de tuin kunt doen
- ✓ Altijd de duurzame oplossing: tuinier met de natuur

Ga naar:
www.gardenersworldmagazine.nl/schaduwcadeau
of bel +31 (0)24 2027827

Deze actie is geldig t/m 3 juli 2022 of zo lang de voorraad strekt. Je abonneert tot wederopzegging en voor ten minste de actieperiode van 12 nummers. Na afloop van de actieperiode geldt de reguliere abonnementsprijs en is het abonnement per maand opzegbaar. Opzeggen is heel eenvoudig en kan via onze klantenservice.

Kleurrijk de zomer in met *Crocosmia*

Het is nog even wachten op de dahlia's, maar *Crocosmia* zorgt al eerder voor feestelijke zomerkleuren. **Marieke Nolsen** vertelt waarom deze bloem een aanwinst is voor de pluktuin.

Hier zie je de *Crocosmia*'s bij de bruine *Lathyrus*-boogjes. In de zomer zijn deze boogjes volgegroeid met rode pronkerwtjes. Op de voorgrond de uitgebloeide papaverdozen.

In een oud melkrek van mijn moeder heb ik verschillende soorten *Crocosmia* gecombineerd met de groene staarten van de *Chenopodium*.

LINKS: De langwerpige vormen van de *Crocosmia* combineren prachtig bij de ronde vormen van de dahlia's.

ONDER: De rode *Crocosmia* kleurt mooi bij de bruine tinten van de natuurlijke constructies.

Onze op Engeland geïnspireerde pluktuin staat vol met natuurlijke constructies, gemaakt van hout en takken die alle dahlia's en eenjarige planten ondersteunen. Zij kleuren prachtig bij alle rode, oranje, zalmkleurige en gele tinten die de hoofdkleuren zijn van deze heerlijke tuin. Eind april en begin mei plant ik alle dahlia-knollen en vul ik de zaaibedden met de mooiste eenjarigen. De volle bloei begint echter pas begin juli op gang te komen.

Dat is dan ook de reden dat ik erg blij ben met mijn mooie rode *Crocosmia* 'Lucifer'. Deze *Crocosmia*, of *Montbretia* zoals hij vroeger heette, bloeit al eerder, namelijk eind juni. Het is de eerste echte eyecatcher in onze pluktuin. Het blad is ongeveer een meter lang en de bloemen torenen hier als prachtige staartjes bovenuit. Ik heb ze regelmatig over de tuin verdeeld, waardoor het rood overal terugkomt, en het mooie is dat ze werkelijk prachtig kleuren bij alle bruine constructies. Het is eind juni gewoon een geweldig plaatje.

Door zijn langwerpige bloem combineert hij in een boeket erg mooi bij de ronde vormen van de dahlia's. Maar ook in de tuin zorgt de *Crocosmia* met zijn vorm voor een mooi beeld. De afwisseling van ronde en langwerpige vormen is belangrijk in je boeket, maar ook in je tuin.

De *Crocosmia*, die oorspronkelijk afkomstig is uit Zuid-Afrika, kun je als plant aanschaffen, maar ook als knolletjes. Je plant ze net als gladiolen in het voorjaar; het zijn dan ook echte zomerknollen. De knollen plant je drie keer zo diep als de knolmaat en het liefst op een zonnige plek in losse, humusrijke grond. Plant de knollen tien tot twintig centimeter uit elkaar. Je kunt ze zelfs in grote potten planten.

Je hebt naast de rode 'Lucifer' ook nog heel veel andere varianten (wel honderd verschillende soorten!), allemaal in het rood, geel en oranje. De hoogte varieert van 45 cm tot ruim een meter en de meeste zijn winterhard, maar zorg er wel voor dat je ze in de winter afdekt met een mulchlaag. De 'Lucifer' bloeit eind juni, maar er zijn ook tuinvormen die in de nazomer en herfst bloeien. Bijvoorbeeld de 'Carmin Briljant', een sterke rode *Crocosmia* van zo'n 70 cm hoog.

Om het jaar splits ik de pollen om ervoor te zorgen dat de planten blijven bloeien.

Van links naar rechts: *Crocosmia* 'Emily McKenzie', *Crocosmia* 'Suzanna', *Crocosmia* 'Zeal Giant'

Crocosmia in het boeket

In dit boeket heb ik verschillende soorten *Crocosmia* gecombineerd met eenjarige planten en dahlia's:

- *Amaranthus caudatus* 'Green Viridis'
- *Chenopodium botrys*
- *Crocosmia* 'Sulphurea'
- *Crocosmia* 'Zeal Giant'
- *Dahlia* 'Lady Darlene'
- *Dahlia* 'Kasasagi'

- *Dahlia* 'Mirella'
- *Dahlia* 'Preference'
- *Dahlia* 'Felida Solar Flare'
- Venkel, *Foeniculum vulgare* 'Purpureum'
- Siertabak, *Nicotiana knightiana*
- Vingergras, *Panicum virgatum* 'Shenandoah'
- Gierst, *Panicum miliaceum* 'Violaceum'
- Zonnehoed, *Rudbeckia hirta* 'Chim Chiminee'

De knollen stapelen zich enorm op, dus haal ze los van elkaar en plant de losse delen opnieuw. Met name de 'Lucifer' kan licht woekeren.

De *Crocosmia* kan prima als snijbloem gebruikt worden, want zowel de bloeiende stelen als de steel met zaaddoos zijn geschikt in boeketten. De zaden kun je drogen en zelfs zaaien. Zorg er in dat geval voor dat je de zaden een dagdeel in lauw water laat weken. Dan is het schilletje (net als bij de *Lathyrus*-zaden) zachter en ontkiemt het zaad makkelijker. Door al deze positieve eigenschappen is de *Crocosmia* een blijvertje in onze pluktuin!

Marieke's pluktuin

Het hele jaar plukken en schikken met tuinbloemen

Met een paar bloemen en takken uit de tuin kun je al sfeervolle boeketten en ander bloemwerk maken. In dit boek geeft bloembindster Marieke Nolsen je inspiratie om plukbloemen in je eigen tuin te planten en kijk je mee in de bordertuin en de kleurrijke pluktuin van Marieke. In *Marieke's pluktuin* vind je ook een praktisch deel over het plukken en verzorgen van bloemen, over vazen en vaasjes, tips voor het schikken en verwerken van bloemen en hoe je zelf een pluktuin kunt aanleggen.

Marieke's pluktuin | Het hele jaar plukken en schikken met tuinbloemen | Marieke Nolsen & Modeste Herwig | Uitgeverij Forte Groen | 192 blz. | 20 x 28 cm | ISBN 978 90 0038 € 29,99

Potten vol pelargoniums

Geniet de hele zomer van kleurrijke potten met deze populaire planten. En we leggen uit hoe je gratis meer planten maakt.

Pelargoniums – vaak ten onrechte geraniums genoemd – behoren tot onze favoriete planten. Ze bloeien de hele zomer uitbundig en zijn zo eenvoudig te kweken dat je met wat simpel onderhoud fantastische resultaten krijgt.

Het beste kweek je pelargoniums in potten, want dat is makkelijker met water geven, bemesten en potgrond vervangen. En daardoor zien ze er veel beter uit dan wanneer ze in de tuin zouden staan. Ze hebben enkel een zonnige plek, (turfvrije) potgrond van goede kwaliteit en regelmatig water nodig. Geef de planten tijdens de bloei-periode ook elke zeven tot tien dagen een dosis tomatenvoeding.

Het mooie van een grote pot of een groep potten is dat je allerlei variëteiten kunt kweken. Zet de verschillen soorten (zonale of geurende pelargoniums, Franse geraniums of hangende soorten) ieder in een eigen pot en zet ze als één grote plantenfamilie bij elkaar voor een indrukwekkend effect.

Je hoeft je bankrekening niet te plunderen, want je kunt pelargoniums makkelijk stekken. Zet de planten in de winter op een vorstvrije plek, dan zullen ze het jaar erna groter en sterker zijn en kun je vol trots aanschouwen hoe goed ze groeien en bloeien.

Vier de zomer met allerlei verschillende pelargoniums in grote potten.

FOTO'S JASON INGRAM

'Citriodorum'

“Pelargoniums bloeien de hele zomer uitbundig en zijn heel gemakkelijk te kweken.”

'Mrs Quilter'

'Wayward Angel'

'Shrubland Rose'

'Citriodorum'

Deze variëteit heeft zijn populariteit te danken aan de donsachtige bladeren die een citroengeur afgeven. De sierlijke roze bloemen hebben paarse vlekken en groeien in kleine trossen.

Hoogte x breedte 50 cm x 30 cm

'Mrs Quilter'

De grote groengele tot gouden bladeren van deze zonale pelargonium vertonen de typische roodbronzen ringen (zones). De zalmroze bloemen rijzen boven het loof uit.

H x B 50 cm x 50 cm

'Wayward Angel'

De bovenste bloemblaadjes van de overvloedige oudroze bloempjes hebben paarse vlekken. Het is een compacte plant die zijn engelachtige naam eer aandoet.

H x B 30 cm x 30 cm

'Shrubland Rose'

Felroze bloemen waarvan de bloemblaadjes donkere aderen hebben. De planten hebben dikke, geurende bladeren.

H x B 90 cm x 50 cm

'Stadt Bern Rose'

Grote trossen zalmroze bloemen met slanke bloemblaadjes op stevige stelen boven geschulpte bladeren met donkere ringen.

H x B 40 cm x 40 cm

'Stadt Bern Rose'

'Angel Eyes Orange'

'April Shower'

'Angel Eyes Orange'

Deze plant heeft een compacte groeiwijze en produceert gedurende een lange periode kleine, viooltjes-achtige bloemen in verschillende tinten oranje-roze.

H x B 40 cm x 30 cm

'April Shower'

Deze pelargonium heeft grote trossen lichtroze bloemen met rode vlekken en aderen op de bovenste bloemblaadjes. De bloemen steken boven de kleine, geurende bladeren uit.

H x B 30 cm x 20 cm

'Distinction'

Vuurrode bloemen contrasteren met het weelderige, donker-groene loof eronder. Elk cirkelvormige blad heeft een opvallende zwarte ring langs de rand.

H x B 40 cm x 40 cm

'Distinction'

Stap voor stap

1 Neem stekken van niet-bloeiende, gezonde en levenskrachtige scheuten die 'zuiver' zijn voor de betreffende variëteit. Neem bijvoorbeeld geen groene scheut van een bonte plant. Snijd de scheut net boven een bladknop af, op een lengte van ongeveer twee derde van je snoeischaar. Als je stekken neemt van een plant die al in een mooie pot staat, kies dan scheuten die het uiterlijk van de plant niet ruïneren.

2 Vul een pot met een mengsel van 50% turfvrije potgrond en 50% perliet. Bereid dan de stekken voor: verwijder de bladeren en zijscheuten van de onderste helft van de scheuten, en knip de onderkanten net onder een bladknop af.

3 Maak met een potlood of verspeenstokje langs de rand van de pot gaten in de potgrond. Zo voorkom je dat de stekken beschadigen wanneer je ze in de grond steekt. Zet in elk gat een stek voor twee derde in de grond. De bovenste drie of vier bladeren moeten boven de grond blijven. In elke pot passen vier stekken.

4 Geef royaal water zodat de grond rond de stekken zich zet en eventuele luchtzakken verdwijnen. Houd vochtig. Zet de pot binnen op een plek met redelijk wat licht, maar vermijd zeer warme en zonnige plekken zoals een kas zonder schaduw of een vensterbank op het zuiden.

5 Geef de planten waarvan je stekken hebt genomen vloeibare voeding om de groei te bevorderen. Mest op basis van zeewier is een goed algemeen versterkend middel.

6 De stekken zouden snel moeten wortelen en goed groeien. De nieuwe planten zullen later deze zomer bloeien.

De groei zit erin!

De zomer barst deze maand in alle hevigheid los en de planten groeien in korte tijd uit van zaailing tot volwassen exemplaar. Met de juiste gereedschappen help je ze bij hun groeispurt.

Schoon gereedschap

Nu het seizoen in volle gang is, is het verleidelijk je gereedschap helemaal te vergeten. Dat is eigenlijk zonde, omdat je geliefde spade, handschopje of hark jaren langer meegaan wanneer je er af en toe een goede staalborstel overheen haalt. Even de aarde, plantenresten of compost eraf en klaar. Deze prachtige borstel gebruik je vervolgens in het najaar bij het opbergen van je gereedschap voor de winter om de boel even echt goed te behandelen.

Een potje met touw

Planten beginnen aan een enorme groeispurt nu de dagen ongekend lang zijn. Dit is het moment om ze goed op te binden, want over een tijdje houd je ze niet meer bij, of heb je een ladder nodig. Met dit mooie en handige potje vol met touw, krijg je dat goed voor elkaar. Het touw blijft goed droog totdat je het gebruikt, dus ook voor chaotische tuiniers die spullen buiten laten slingeren is dit de remedie tegen schimmelende bolletjes touw terugvinden tussen de planten.

Metten is weten

De grond is nu warm genoeg om werkelijk alles erin te zaaien. Met deze zaailiniaal doe je dat heel secuur. Dat heeft meerdere voordelen: je hoeft niet uit dunnen, want je zaailingen staan meteen op de juiste afstand van elkaar. Je herkent direct dat het geen onkruid is, want dat zou nooit zo netjes in een rijtje opkomen. Je plantjes groeien meteen heel gezond, zonder concurrentie van te dichtbij gezaaide burens. Ideaal tijdens de zaaimarathon die deze maand kan zijn. Een goede combinatie met de zaailiniaal is het handgedraaide pootstokje van beukenhout. Daarop staan acht verschillende dieptes, waardoor je nu eens niet iets op het zakje zaadjes leest en het ongeveer doet, maar precies goed. Met deze twee tuinhulpjes kan het niet meer misgaan.

Duurzaam labelen

Wij houden wel van een beetje vintage charme. Helemaal als die ons goed georganiseerd dit drukke seizoen door helpt! Deze prachtige victoriaanse labels zijn makkelijk te beschrijven met een grafietpotlood. De tekst blijft goed leesbaar, tot je er een spons met zeep op loslaat. Zo schrijf je er volgend seizoen gewoon weer iets anders op. Lekker duurzaam!

Stuur slakken de laan uit

Slakken zijn gek op de nog frisse groei van planten in deze tijd van het jaar. In een nacht kunnen je dahlia's of slaplantjes verdwenen zijn en tref je alleen nog een slijmspoor van de boosdoeners. Als redactie zijn wij groot voorstander van het verbieden van slakkenkorrels. De vergiftigde slakken zijn namelijk een makkelijke prooi voor egels en vogels die ze tijdens de kraamtijd aan hun jongen aanbieden, met alle gevolgen van dien. Deze koperringen zijn de oplossing. Door een ongemakkelijk schokje dat slakken voelen wanneer ze over tape heen kruipen, blijven ze er liever van weg. We kwamen er al snel achter dat de ringen onderling ook nog handig aan elkaar gekoppeld kunnen worden, waardoor grotere planten of rijen sla ook beschermd zijn.

Waar wacht je nog op?

Je weet nu welke materialen je nodig hebt om je planten te helpen groeien. Tijd om te beginnen. Schaf je materialen aan in de webshop van De Wiltfang of breng een bezoekje aan de showroom.

De Wiltfang
Industrieweg 7
3738JW Maartensdijk
www.dewiltfang.nl

De Wiltfang®
Natuurlijk voor tuinliefhebbers

Kruiden in gerecyclede bakken

Maak plantenpotten die zowel nuttig als duurzaam zijn door oude bakken te recyclen en te vullen met heerlijke zomerkruiden.

Heb je muntblaadjes nodig voor een cocktail of zeekraal voor je forel? Met een verse voorraad gezonde tuinkruiden naast de keukendeur voorkom je noodsituaties waarin je als een gek naar de winkel moet rennen voor wat lekkere smaakmakers. Koop bij een kwekerij, supermarkt of tuincentrum potjes met je favoriete bio-kruiden en zet die in een grotere bak om ze verder op te kweken. Zolang kruiden drainagegaten, genoeg ruimte voor hun wortels en een zonnig plekje

hebben, kunnen allerlei bakken fungeren als geschikt onderkomen – van een oude lade tot een wasmachinetrommel. Kijk gewoon wat je in huis hebt.

Maak drainagegaten in je gerecyclede bak, vul hem met turfvrije potgrond zet de tuinkruiden met hun oude potgrond net onder het oppervlak. Zet hogere kruiden aan de achterkant. Geef royaal water en vergeet niet om tijdens de zomer water te blijven geven. Zo blijf je lekker lang oogsten.

Komt tijm komt raad

Tijm vult de lucht met een kruidige geur, voorziet bestuivende insecten van nectar en geeft pit aan soepen en stoofschotels. We hebben gekozen voor twee compacte, laagblijvende tijmsorten die het ook goed doen in een ondiepe bak. *Thymus* 'Silver Queen' heeft subtiel bont blad en lichtroze bloemen. *T. serpyllum* 'Magic Carpet' is meer kersenrood. Een laagje grind werkt het geheel netjes af. Laat de planten niet uitdrogen en oogst regelmatig, maar knip ze niet terug tot in de houtige groei.

- ❶ 1 x *T.* 'Silver Queen'
- ❷ 1 x *T. serpyllum* 'Magic Carpet'
- ❸ 1 x oude lade

Klinkende munt

Munt vormt een uitzondering als het gaat om een plekje in de zon. Deze plant heeft liever halfschaduw en veel water. *Mentha* 'Berries and Cream' heeft sterke, mooie en licht fruitige blaadjes die je kunt gebruiken voor cocktails, sauzen, soepen, salades en nieuwe aardappelen. Eén plant per emmer volstaat. Als je meerdere muntsoorten bij elkaar zet, kan de smaak van de individuele planten minder pittig worden.

- 1 1 x *Mentha* 'Berries and Cream'
- 2 1 x oude emmer
- 3 1 x stuk jute

O.a. hier te koop

- ☐ De Bolster
bolster.nl
- ☐ Kwekerij Kweek
kweek.gent
- ☐ Dille & Kamille
dille-kamille.nl
- ☐ Sprinklr
sprinklr.co
- ☐ Kwekerij De Hessenhof
www.hessenhof.nl
- ☐ Kwekerij van Houtum
www.kwekerijvanhoutum.nl

Controleer of de kruiden die je in dezelfde pot wilt zetten gelijksoortige omstandigheden nodig hebben.

2

4

3

Krat vol kruiden

Zet verschillende seizoenskruiden bij elkaar, ook al zullen sommige uiteindelijk te groot worden voor hun tijdelijke huisvesting. De Griekse basilicum, kerrieplant, rozemarijn en Vietnamese koriander groeien uit tot forse planten die je kunt verpotten of in de tuin zetten. Maar tot die tijd dienen ze als handige keukenvoorraad. De kleurige bloemen van de Oost-Indische kers (*Tropaeolum*) en goudsbloem (*Calendula*) zijn niet alleen eetbaar, maar trekken ook nuttige insecten aan. Bekleed een

houten krat met plastic folie zodat het hout langer meegaat.

- 1 x *Helichrysum italicum* (kerrieplant)
- 1 x *Persicaria odorata* (Vietnamese koriander)
- 1 x *Ocimum minimum* (Griekse basilicum)
- 1 x *Allium schoenoprasum* (bieslook)
- 1 x *Rosmarinus officinalis*
- 1 x *Calendula officinalis* 'Fiesta Gitana'
- 1 x *Tropaeolum majus* 'Alaska'
- 1 x houten krat

Strandjuten

Niet iedereen woont naast een kwelder, maar omdat zeekraal steeds vaker in recepten wordt gebruikt, is de plant ook steeds algemener verkrijgbaar. Zeekraal wordt vaak vergeleken met asperge, maar neemt minder ruimte in en kan in een pot worden gekweekt. Gebruik een halfhalf mengsel van grof zand en turfrijke universele potgrond, en houd de grond zout door af en toe zeezout aan het gietwater toe te voegen. Je kunt zeekraal in het voorjaar uit zaad opkweken.

- 3 x *Salicornia europaea* (zeekraal) of 1 x zakje zaad
- 1 x oude wasmachinetrommel

TUINIEREN IN POTTEN EN BAKKEN

Meer inspiratie? In deze speciale uitgave vind je de 100 beste ideeën voor potten en bakken voor elke situatie en elk seizoen. gardenersworldmagazine.nl/potten

VOLGENDE MAAND Ontdek hoe je met exotische planten in potten een groot effect kunt bereiken.

De juweelorchidee – een pareltje van een plant

Kamerplanten zijn erg in trek, en terecht. Ze veranderen onze leefruimtes in een mooie groene jungle en hoe meer je over ze weet, hoe interessanter ze worden. Marieke van der Eerden (plantenkenner en -verzamelaar, stekt en zaait zo veel mooie planten dat ze zelfs in een lokale winkel verkocht worden) en Rogier van Vugt (conservator van de kassen van de Hortus Botanicus Leiden en plantenkenner pur sang) gaan in gesprek.

Rogier: Orchideeën zijn planten met mooie bloemen maar lelijke bladeren. Dit denken heel veel mensen en voor veel van de gangbare soorten is dat wellicht ook zo. Maar er zijn ruim 25.000 soorten orchideeën. Zijn die dan allemaal lelijk als plant? Nou, gelukkig niet. Er zijn talloze soorten die ook buiten de bloei een lust voor het oog zijn. Enkele van de mooiste staan zelfs bekend als juweelorchideeën. En juwelen zijn ze zeker, want de contrasterende nerven van de bladeren lijken vaak wel bezet met kristallen of kleine stukjes goud, glinsterend in een klein straaltje zonlicht. In de natuur groeien deze orchideeën meestal op de bosbodem tussen mossen en afgevalen bladeren. Als je ze daar ziet staan, valt hun blad ineens niet meer op. Sterker nog het werkt als een uitstekende camouflage.

FOTO'S: PETRA SONIUS, MARIEKE VAN DER EERDEN, ROGIER VAN VUGT

Ludisia discolor.

Marieke: De bekendste juweelorchidee is *Ludisia discolor*, waarschijnlijk omdat ze het goed doet in de huiskamer, in gewone potgrond. De lange, lichtroze nerven steken prachtig af op het donkerpaarse blad. Ze maakt blad aan via een dikke, kruipende wortelstok. Zoals bij de meeste juweelorchideeën komen de weinig indrukwekkende bloemetjes aan een rechtopstaande bloeistengel.

Steeds vaker zie je *Macodes petola* verschijnen: hierbij lijken de nerven bijna licht te geven! Je ziet duidelijk de kristalachtige glinstering waar Rogier het over had. Ook de kleinere nerven zijn bij deze soort zichtbaar, wat maakt dat het blad vol lijkt te staan met lichtgevende bliksemschichtjes.

Dossinia marmorata lijkt een kruising tussen de voorgaande twee: de vele lichtroze,

Macodes petola.

Een variatie aan juweelorchideeën.

“ Verpot juweelorchideeën ieder jaar en kort wortels die langer zijn dan je vinger in. ”

glimmende nerven op het donkerpaarse blad geven de plant haar ‘juweelimago’. Afhankelijk van de hoeveelheid licht zie je in het midden van het blad nog sporen felgroen.

Vaak net een iets ander nerfpatroon en wat donkerder blad vind je bij *Anoectochilus*-soorten, zoals *Anoectochilus yatesiae* of *Anoectochilus chapaensis* (*burmannicus*). Maar ook goudkleurige nerven (*Anoectochilus reinwardtii*) of een lichte, brede band over de middennerf (o.a. *Anoectochilus roxburghii*) kom je hier tegen.

Dit alles is natuurlijk té mooi om niet te kruisen en dat gebeurt dus ook veelvuldig! Er zijn allerlei hybriden te koop die het beste bieden van verschillende soorten.

R: De verschillende soorten juweelorchideeën komen voor in verschillende klimaatzones. Zelfs in Nederland hebben we een inheems zusje genaamd de dennenorchis. Deze komt voor tot ruim boven de poolcirkel. Maar de mooiste soorten zijn tropisch en doen het vaak goed onder kamertemperatuur. Het grootste probleem voor ze in een huis is

echter de luchtvochtigheid. Bij de kwetsbare soorten juweelorchideeën zal er daarom een keuze gemaakt moeten worden tussen de planten of het behang. Dit is de reden dat plantenliefhebbers juweelorchideeën vaak in een terrarium of glazen bol kweken. Als de luchtvochtigheid maar constant hoog is.

Een uitzondering hierop is de *Ludisia*. Deze plant heeft dikke wortelstokken om water op te slaan, heeft wat harder blad en is daarom goed in staat gewoon in de droge huiskamer te overleven. Hun leven op de bosbodem heeft ervoor gezorgd dat ze niet van direct zonlicht houden. Een plek op een noordvenster of een lichte plek zonder directe zon is het beste.

Ten slotte het watergeven. In een terrarium gaat de verdamping langzaam. Dat betekent dat het geen planten zijn waar je veel mee bezig bent. Soms volstaat een keer water geven in de drie maanden. Maar waar het om gaat is dat de potgrond of veenmos waarin ze staan niet of slechts heel kort opdroogt. Dit kan naar gelang de omstandigheden heel snel gaan, maar ook heel lang duren. Net als de meeste orchideeën houden ook deze planten

Macodes petola.

niet van heel veel mest. Maar een kwart dosering kamerplantenmest eens in de maand zorgt er wel voor dat er steeds weer nieuwe blaadjes worden gevormd.

Wat een apart iets is met juweelorchideeën en waar vaak problemen bij ontstaan, is dat de planten er niet van lijken te houden lang in dezelfde grond te staan. Verpot ze daarom ieder jaar en verwijder zoveel mogelijk de oude grond/veenmos en kort wortels die langer zijn dan je vinger in. De verse grond en wortelsnoei doen gek genoeg wonderen.

Stekken

M: In tegenstelling tot de epifytische orchideeën zoals de *Phalaenopsis* (vlinderorchidee) zijn juweelorchideeën makkelijk te vermeerderen door middel van stekken. Je knipt met een schoon mes een stuk stengel van 5 tot 15 cm af en haalt de onderste blaadjes eraf. Vervolgens kun je de stek het beste in hetzelfde soort medium zetten als waar de moederplant in

Macodes-blad in de jungle van Borneo.

Corybas pictus is klein maar doet niet onder voor een juweelorchidee.

Het blad van een juweelorchidee van dichtbij.

Bloemstengel van *Ludisia discolor*.

staat. Bij *Ludisia* is dat dus aarde. *Ludisia* in water of zelfs vochtig sphagnum rot vaak weg. Zoals vermeld heeft *Ludisia* stevige stengels waardoor ze beter tegen droogte kan. Een wat hogere luchtvochtigheid totdat de stek beworteld is, is wel aan te bevelen. Andere juweelorchideeën zet je het beste in sphagnum, net als hun stekken. Hoge luchtvochtigheid is bij zowel stek als moederplant nodig, maar dat is dan ook alles: binnen mum van tijd is de stek beworteld en groeit ze stevig door.

Vermeerderen via zaad gebeurt eigenlijk alleen in het lab. Orchideeën zaaien is erg lastig en je zult als particulier dus ook moeilijk aan zaadjes komen.

Andere soorten uit het juwelenkistje

Puristen beschouwen alleen de verwanten van de dennenorchi en *Ludisia* als juweelorchideeën. Maar buiten deze groep zijn er nog meer soorten die ook mooie bladeren hebben. Sommige *Malaxis*-soorten hebben prachtig paars of gespikkeld blad. *Corybas* zijn een nog redelijk onbekend maar prachtige groep van mini-orchideetjes en ook veel venusschoentjes hebben vaak mooie patronen op hun blad. Zijn deze aardorchideeën je toch iets te exotisch? Dat maakt niets uit, want als je gaat naar de oorsprong van onze *Phalaenopsis*, dan zijn er een aantal wilde soorten met zilver gemarmerd blad. Soorten als *Phalaenopsis schilleriana* of *P. philippinensis* bijvoorbeeld. Deze oersoorten worden nog wel gekweekt en soms is in de gangbare tuincentrum-hybrides nog wel wat van deze bladpatronen terug te zien. Ze sprankelen wat minder, maar zijn wel gewoon in huis te houden.

Meer plantenpraat?

Volg ons op instagram:
@rogervanvugt en @nimmaplants

Kijk voor meer tips en foto's op
www.nimmaplants.com/nl/juweeltjes

Anoectochilus in het wild vallen niet op tussen het mos.

PUZZEL & WIN

Vul de puzzel in en maak kans op het boek

De moestuin van Heer Hermelijn en Kereltje Konijn

van Elle van Lieshout & Erik van Os.

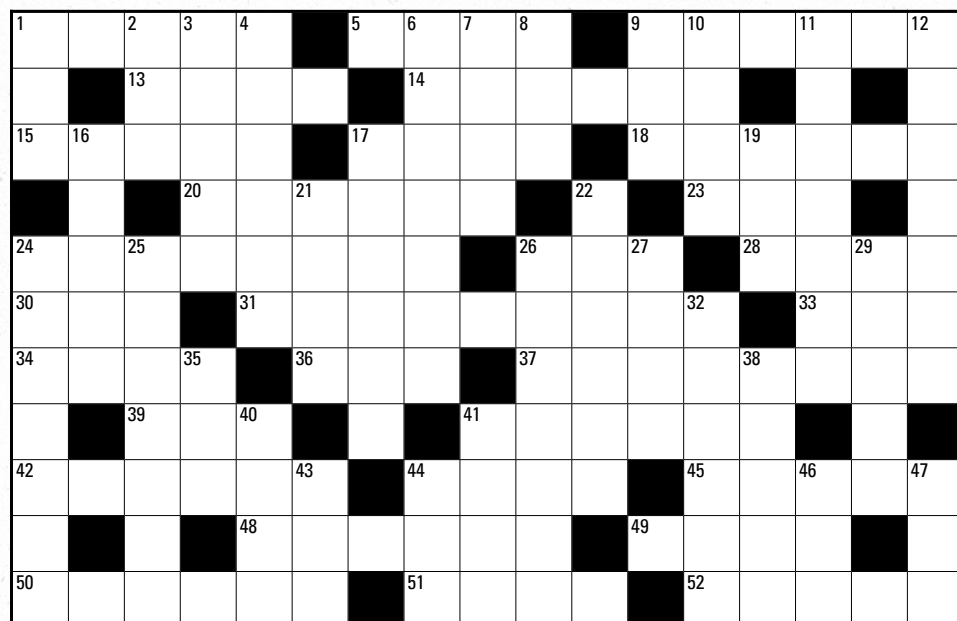
KRUISWOORDPUZZEL

HORIZONTAAL

1 watersporttentoonstelling 5 aanhanger van een godsdienst 9 vreemde munt 3 vracht 14 deel van een breuk 15 nachtrust 17 hoes 18 voorwerp om vliegen mee te slaan 20 jasomslag 23 bloeiwijze 24 zeer ver gaand (Engels) 26 Duitse omroep 28 prehistorisch dier 30 roem 31 knuffelbeest 33 onaangenaam koud 34 identificatienummer 36 afslagplaats bij golf 37 terugkeer 39 ten opzichte van (afk.) 41 landbouwmachine 42 land in Europa 44 Bijbelse koning 45 koeksoort 48 griezelig mens 49 tweezang 50 verrukking 51 stuk chocolade 52 kleur

VERTICAAL

1 trek aan een sigaret 2 groente 3 herbergier 4 kant van een zaak 6 plechtige inkomst 7 kledingstuk 8 houtige plant 9 stopmechaniek 10 begrensd gebied 11 schijnvrucht 12 Engels graafschap 16 hoog schoeisel 17 vroeger 19 amfibie 21 deel van het been 22 inwoner van Suriname 24 sint 25 overblijfsel 26 plaats in Utrecht 27 lichte overjas 29 oplaadbare batterij 32 vleesgerecht 35 zandheuvel 38 familielid 40 smerig 41 zonderling 43 een zekere 44 Sociaal-Economische Raad 46 netto (afk.) 47 stommeling

Breng de letters uit de genummerde vakjes over naar de gelijkgenummerde vakjes van de oplossingbalk.

44	34	17	20	52	9	26	2

De moestuin van Heer Hermelijn en Kereltje Konijn

Elle van Lieshout & Erik van Os

Auteursechtpaar Erik van Os en Elle van Lieshout schrijft sinds 1990 samen kinderboeken, liedjes en versjes (o.a. voor Sesamstraat en De Efteling). In dit prentenboek van hun hand voor kinderen van 4-8 jaar begint Heer Hermelijn een moestuin. Zaadjes in de grond. Gietertje water. Beetje mest. Veel geduld. Hoe moeilijk kan het zijn? Tja ... dat valt toch nog niet mee met al die mollen, muizen, duiven, rupsen en luizen. Maar gelukkig krijgt hij hulp van Kereltje Konijn.

Vul het antwoord vóór 28 juni 2022 in op www.gardenersworldmagazine.nl/puzzel

In een zelfgemaakte compostbak past veel tuinafval, wat een overvloed aan gratis compost oplevert.

“Als je een paar simpele regels volgt, is zelf compost maken niet alleen makkelijk maar ook mooi.”

Adams project voor het weekend

Compostbak

Maak met Adam Frost een compostbak en recycle je tuinafval.

Compostbak

Zo ga je te werk

Als je de ruimte hebt, is compost maken een van de beste dingen die je als tuinier kunt doen. Zelf-gemaakte compost is goed voor je planten, grond, het milieu en het geeft je groene tuin- en keukenafval een nieuw leven – gratis!

De meeste compost die ik maak, gebruik ik als mulch of spit ik door de grond om de bodem te verrijken. Maar soms, als ik heel tevreden ben over het resultaat, gebruik ik de compost in potgrondmengen.

Sommige mensen zien het maken van compost als een ingewikkeld, stinkend en vies karwei. En dat kan het ook zijn, als je het niet goed doet. Maar als je een paar simpele regels volgt, is zelf compost maken niet alleen makkelijk maar ook mooi. En je kunt 't het hele jaar doen, telkens wanneer je geschikt materiaal hebt.

Door je eigen compostbak te bouwen, kun je iets blijvends creëren. Je kunt de grootte ook aanpassen aan de ruimte die je hebt. De planken aan de voorkant kunnen worden verwijderd, zodat je makkelijker bij de compost kunt. Je kunt de compostbak in een weekend maken en je kunt extra vakken maken. Hout wordt vaak verkocht in lengtes van 2,4 m of 3 m en zal dus op maat moeten worden gezaagd. Al het hout moet onder druk behandeld zijn.

Dit heb je nodig

Behandeld hout:

- 4 palen (voor hoeken): 1300 x 100 x 100 mm
- 27 planken (voor zij- en achterkant): 1000 x 100 x 22 mm
- 9 planken (voor verwijderbare voorkant): 995 x 100 x 22 mm
- 10 balken van 1000 mm
- Werkbank of plat oppervlak om op te werken
- Meetlint
- Potlood
- Zaag
- Elektrische schroevendraaier
- Schroeven van 40 mm en 50 mm
- Luchtbelwaterpas
- Tekendriehoek
- Hout om als tijdelijke steun te gebruiken
- Schep
- Kant-en-klaar beton

1 Markeer lengtes van 1300 mm op je palen van 100 x 100 mm en zaag ze zorgvuldig op maat. Neem de tijd, zodat de palen mooi afgewerkt zijn – dit worden de vier hoekpalen.

4 Gebruik de plank in de lengte om de balk 22 mm vanaf de lange kant van de paal te positioneren. Boor een gat door de balk en bevestig hem aan de paal met schroeven van 50 mm. Herhaal dit met de andere palen.

7 Schroef de bovenste en onderste (1000 mm) plank aan beide zijden van de bak vast aan de balken, zodat de hoekpalen rechtop en op correcte afstand van elkaar blijven staan. Controleer of ze waterpas zijn.

8 Voeg water toe aan het voorgemengd beton (volg de instructies op de verpakking) tot je een plooibaar mengsel hebt. Vul de gaten een voor een en zorg dat het beton goed contact maakt met het hout.

2 Zaag de planken van 100 x 22 mm op maat: 27 planken van 1000 mm voor de 3 vaste zijden en 9 van 995 mm voor de voorkant. Zaag de balken in 6 stukken van 990 mm om de planken op hun plek te houden.

5 Bevestig twee balken aan de palen om een verticale sleuf te maken voor de voorzijde. Schroef tijdelijk een plank van de voorkant (995 mm) boven en onder op zijn plek om de sleufbreedte te controleren (22 mm).

9 Controleer de palen nogmaals, horizontaal en verticaal, als het beton bijna tot het niveau van de grond komt. Pas aan en houd overeind met hoeksteunen en schroeven. Laat het beton 24 uur uitharden.

3 Zet een hoekpaal vast in je werkbank en leg een van je planken erbovenop. Zet er een balk dwars tegenaan – zo bepaal je de afstand van je balk vanaf de bovenkant van de paal (d.w.z. 22 mm).

6 Maak de achterkant door de andere twee palen op de grond te leggen en 9 planken te bevestigen over de lengte van de balken. Graaf 4 gaten voor de poten, zo diep dat de laagste plank de grond net niet raakt.

10 Bevestig na het uitharden de resterende planken van 1000 mm aan de zijanten. Schroef dan de twee planken aan de voorkant (stap 5) los – zo kun je de planken aan de voorkant erin en eruit schuiven.

Als je zelf compost maakt, heb je mulch in overvloed.

“Compost is doorgaans bruikbaar na een jaar, al kan het twee jaar duren voor hij op zijn best is.”

Zo maak je goede compost

Zet je bak op een plek met een redelijk constante temperatuur en vochtigheid – ik zet die van mij in de (half)schaduw. In goede compost is het groene en bruine materiaal dat je toevoegt in balans. Ik begin altijd met een verhouding van 50/50 en pas de mix gaandeweg aan als ik de compost omkeer. Van te veel groen kan je compost slijmerig worden, van te veel bruin droogt hij uit.

Keer de hoop regelmatig om (bijv. maandelijks) om lucht toe te voegen en het vochtgehalte van het materiaal in evenwicht te houden. Houd de hoop bij droog weer vochtig. Maar als hij er te nat uitziet en begint te stinken, voeg dan meer bruin materiaal toe en keer hem om, om hem te luchten. Als je compost begint te verteren, controleer dan de temperatuur in het midden van de hoop. Hopelijk voelt het warm aan. De bovenkant van de hoop bedekken met karton of oud tapijt kan helpen de temperatuur constant te houden.

Mijn compost is doorgaans bruikbaar na een jaar, al kan het twee jaar duren voor hij op zijn best is. Goede compost is donkerbruin en verkrumelt in je handen. Wat niet volledig verteerd is, haal je eruit en gebruik je voor de volgende lading.

Dit kan in je compostbak:

■ Groen afval

- ✓ Grasmaaisel
- ✓ Planten met zacht blad en eenjarig onkruid
- ✓ Groente en fruit
- ✓ Ongekookt keukenafval

■ Bruin afval

- ✓ Snoeisels (het liefst verhakfeld)
- ✓ Houtsnippers (klein)
- ✓ Bladeren
- ✓ Papier en karton (gescheurd of versnipperd)
- ✓ Stro
- ✓ Plantenstengels
- ✓ Gecomposteerde schors
- ✓ Theezakjes en koffiedrab
- ✓ Eierdoppen (verteren vaak langzaam)
- ✓ Zaagsel van onbehandeld hout
- ✓ Versnipperde kranten
- ✓ Bodembedekking van bv. een hamsterkooi of konijnenhok

Dit kan niet in je compostbak:

- ✗ Alles wat vlees, olie, vet of smeer bevat
- ✗ Ziek plantmateriaal
- ✗ Uitwerpselen van honden en katten
- ✗ Zuivelproducten

Geraniums voor in de schaduw

Met winterharde geraniums fleur je schaduwrijke plekken op. Wij kozen twaalf van de beste soorten.

Er zijn veel redenen waarom winterharde geraniums tot de meest geliefde vaste planten behoren. Ze zijn kleurrijk, mooi, eenvoudig te verzorgen en ze zijn in veel vormen en kleurtinten verkrijgbaar. Ze passen in vrijwel elk type tuin, gaan goed samen met andere planten en als bonus doen veel soorten het goed in de schaduw.

Natuurlijk zijn er meer soorten schaduw. Een border langs een muur op het noorden is misschien niet zonnig, maar zeker ook niet donker. Daarom kun je hier kiezen uit veel soorten winterharde geraniums. En ook plekken waar loofbomen en bladverliezende struiken hun gevlekte schaduw laten vallen zijn licht genoeg voor veel geraniums.

Een schaduwrijke plek is eigenlijk je ideale excuus om heel veel geraniums te planten die schitteren waar de zon weinig bereik heeft. Alleen ... hoe weet je nou welke soorten het goed zullen doen in de schaduw? Je kunt daarvoor kijken naar hoe deze planten in de natuur groeien, maar ook dan kom je nog verrassingen tegen. Daarom stellen we op de volgende pagina's twaalf geraniums aan je voor die ideaal zijn voor in de schaduw.

Waar we gekozen hebben voor een specifieke variëteit van een bepaalde soort, werken de andere variëteiten van die soort net zo goed. Ze zijn hoe dan ook allemaal gelukkig in elke redelijk vruchtbare grond die niet uitgedroogd of drassig is. In de schaduw groeien sommige planten gestrekter dan in de zon, dus ze hebben misschien wat steun nodig. En sommige kun je na de bloei terugknippen voor een tweede bloei. Verder kosten ze weinig verzorging: jaarlijks terugknippen en opruimen. Lekker makkelijk!

Geranium macrorrhizum **'Ingwersen's Variety'**

Naast de bleekroze bloemen in mei en juni heeft hij fraai groen blad dat zich langzaam uitbreidt en vaak rood wordt in de herfst. Een van de sterkste geraniums, ideaal voor droge schaduw en bakken. Mooie opvuller rondom struiken. **Hoogte x Breedte** 30 cm x 60 cm

***G. clarkei* 'Kashmir Purple'**

Meer lavendelblauw dan paars, maar hij kleurt wel naar donkerder paars rond het witte oog, en ook de aderen zijn paars. Deze plant breidt zich graag uit en is perfect voor schaduwplekken als je een sterke, groeiachtige bodembedekker zoekt. **H x B** 45 cm x 150 cm

***G. x oxonianum* 'Claridge Druce'**

Deze sterke, oude favoriet produceert grote, mooi geaderde bloemen tijdens een lang seizoen, van juli tot oktober. Zijn groenblijvende grijzige blad benut het winterlicht onder loofbomen optimaal, maar kan buren die zich wel terugtrekken verdrukken. **H x B** 50 cm x 60 cm

G. 'Nimbus'

De bloemblaadjes overlappen niet, dus de opvallende bloemen zien eruit als een ring van vijf blauwpaarse tranen met felpaarse aderen. Het goudgetinte, fijn ingesneden jonge blad rijpt naar mooi groen zodra de bloei begint. Schaduw remt zijn sterke groei af. **H x B** 40 cm x 75 cm

G. 'Patricia'

De glanzende, fel magenta bloemen met een contrasterend oog bloeien de hele zomer. Daarna wordt het blad vurig van kleur. Het is een subtielere versie van de theatrale, wat slappere *G. psilostemon*. Hij houdt van een paar uur zon. **H x B** 70 cm x 70 cm

G. himalayense 'Gravetye'

De lavendelblauwe bloemen zijn roodpaars in het midden, met aderen in eenzelfde tint. Na de eerste bloei in mei/juni, herhaalt hij zijn kunstje nog eens in september. Deze geranium is een goede bodembedekker die ruimten rondom volwassen struiken goed opvult. **H x B** 30 cm x 60 cm

G. nodosum

Deze knopige ooievaarsbek met licht, glanzend blad is een goede keuze voor droge schaduw. De paarsroze bloemen met bleek oog bloeien lang, van juni tot augustus, wanneer veel schaduwplanten uitgebloeid zijn. Polvormend, zaait zichzelf vaak uit. **H x B** 40 cm x 60 cm

G. phaeum 'Raven'

Donkerpaarse bloemen met licht naar achter buigende blaadjes en een bleek midden, wiegen op de verticale stengels. Knip terug na de juni-bloei en geef water om een tweede bloei en de groei van nieuw blad te stimuleren. Doet het goed in droge schaduw. **H x B** 60 cm x 30 cm

G. 'Rozanne' see offer p16

De paarsblauwe bloemen met wit centrum blijven maar komen tussen juni en oktober. Hij bloeit het meest uitbundig in halfschaduw. In de schaduw strekt hij zich langer uit en krijgt hij minder bloemen. Goed voor in potten of als bodembedekker. **H x B** 30 cm x 60 cm

G. 'Anne Thomson'

Het gouden lentebled licht donkere hoekjes op en wordt groen wanneer de magenta bloemen in juni en juli openen. Ook nieuw blad is goudkleurig. Hij lijkt op 'Ann Folkard', maar groeit minder wild, met scheuten die ontstaan vanuit een compacte kroon. **H x B** 50 cm x 120 cm

G. 'Orion'

Een van de sterkste soorten. Deze fantastische plant heeft grote, lavendelblauwe bloemen met roodpaarse aderen en witte ogen. Hij bloeit de hele zomer en breidt zich uit met hoopjes ingesneden blad. Geweldig voor in de schaduw onder volwassen rozen. **H x B** 80 cm x 80 cm

G. x oxonianum 'Wargrave Pink'

De roze bloemen hebben een opvallende, wat blauwachtige tint. Knip hem na de bloei begin zomer terug en geef water voor een tweede bloei later in het seizoen. Hij is sterk genoeg om te gedijen in de schaduw van volwassen struiken of heesterrozen. **H x B** 60 cm x 90 cm

Tuinieren in de schaduw

Deze onmisbare gids voor tuinieren in de schaduw omvat 132 pagina's met 100 planten, 10 ontwerpen voor borders, kweek- en verzorgingstips en nog veel meer.

Koop voor € 12,99 op **gardenersworldmagazine.nl/schaduw**

Stichting NL Bloeit!

Wij kweken bijzonder aantrekkelijke inheemse planten, soorten waar de wilde bijen, vlinders en heel veel andere insecten dol op zijn. In Nederland zijn er nog maar weinig van deze planten in het wild te vinden en jij kunt helpen door juist de inheemse planten in je tuin te zetten. Op een paar vierkante meter kun je al een prachtige wilde weelde creëren.

www.nlbloeit.nl

Een zeer opvallende goudgroenglanzende kever, de gouden tor (*Cetonia aurata*) is een zeldzame soort in Nederland.

Margriet *Leucanthemum vulgare*

Ik, de margriet, beter bekend als gewone margriet, ben een bekende wilde plantensoort en maak deel uit van de composietenfamilie (*Asteraceae*). Ik ben een overblijvende plant en word 30 tot 60 centimeter hoog. Uit paleontologisch onderzoek is gebleken dat ik al sinds de Bronstijd in deze omgeving aanwezig ben. In Nederland en België kom ik nog vrij algemeen voor, met uitzondering van het noordoosten.

Mijn bloemen zijn wit met een geel hart en ik bloei van medio mei tot en met augustus, soms met een uitloop tot in september. In het openbaar groen (zoals wegbermen) ben ik een aantrekkelijke en beeldbepalende soort.

Zoals bij veel soorten van de composietenfamilie zorgen mijn randbloemen ervoor dat de bloeiwijze voor insecten goed zichtbaar is. Voor een mensenoog is de kroon van mijn lintbloemen wit. Voor bijen hebben de lintbloemen echter de kleur 'bijenblauwgroen'. Hierdoor vormen ze een kleurcontrast met de gele buisbloemen in het midden.

De kroon van mijn buisbloemen is kort en daardoor is de nectar ook voor insectensoorten met een korte tong gemakkelijk toegankelijk. Veel insecten verzamelen dan ook nectar en (oranje) stuifmeel van mijn bloemen, waaronder wilde (solitaire) bijen (groefbijen, maskerbijen en grasbijen en hommels), kevers, (zweef)vliegen en ook diverse vlinders.

Ik ben een gemakkelijke en rijkbloeiende plant voor in de tuin. Ik gedij op enigszins droge tot zelfs wat vochtige bodems die vrij open moeten zijn, aangezien ik erg van zon hou. De bodem mag niet te voedselrijk zijn. In de tuin ben ik bijvoorbeeld goed te combineren met veldsalie, knooppkruid, gele kamille, lange ereprijs, beemd-kroon, wilde cichorei, dagkoekoeksbloem en avondkoekoeksbloem.

Ik ben ook een prima snijbloem voor in boeketten, want ik blijf lang goed op de vaas. Er zijn ook gekweekte vormen met grotere bloemen en kleurvariëteiten. Je vindt deze grootbloemige variëteiten vaak terug onder de verzamelnaam *Chrysanthemum maximum*.

Inheemse held stelt zich voor

Met inheemse planten help je de biodiversiteit enorm. Ze zijn prachtig, maar helaas niet zo bekend. Elke maand stelt een inheemse plant zich aan je voor, in de hoop een plekje in jouw tuin te krijgen. Ze zullen je niet teleurstellen!

VOLGENDE MAAND: Betonie (*Betonica officinalis*)

AAN DE SLAG

Er is altijd genoeg te doen in de tuin, maar de taken verschillen per seizoen. In deze rubriek vind je alle tuintaken die handig zijn om deze maand uit te voeren. Loop de handige checklists na en hou zo makkelijk je tuin bij.

Deze maand

- 100 Monty's maand**
Monty plant pompoenen uit en zaait sperziebonen.
- 103 De basis**
Zaai zelf vingerhoedskruid.
- 104 Bloemen in juni**
Kop rozen regelmatig en verwijder sterroetdauw.
- 106 Groente & fruit**
Oogst meer bonen en plant suikermais uit.
- 108 In de kas**
Neem hortensiastekken en geef kasplanten water.
- 110 Algemene tuintaken**
Plant dahlia's nu uit en geef je gazon een opfriskuur.

Oud maakt plaats voor nieuw: Monty haalt doorgeschoten rucola weg, zodat er ruimte ontstaat voor nieuwe gewassen.

Monty's maand

Juni is het begin van een nieuw seizoen, met een nieuw palet aan planten, meer licht, meer warmte en (hopelijk) veel minder kans op shade door kou en andere weersextremen. Twee heerlijke weken lang verenigt juni het zwerige van de zomer met de frisheid van het voorjaar.

Het is tijd voor de tuinier om deze overgang van het ene naar het andere seizoen te begeleiden door het oude op te ruimen en ruimte te creëren voor het

nieuwe. De rucola in onze moestuin is een van mijn favoriete slasoorten in het voorjaar, maar begin juni verschijnen er lange bloemstengels die ten koste gaan van het blad, dat veel scherper van smaak wordt en kwetsbaarder voor aanvallen van de aardvlo. Dus haal ik alle planten uit de grond en gooi ik ze op de composthoop. Zo komt er ruimte voor meer zomerse bladgroenten, bijvoorbeeld bindsla-variëteiten als 'Parris Island' of 'Lobjoit's Green'.

Plant pompoenen uit

Alle leden van de *Cucurbitaceae*-familie (waaronder courgettes, augurken en komkommers) hebben warmte nodig om te gedijen, maar voor pompoenen geldt dit nog het meest. Ik zaai de mijne half april in de kas en plant ze uit in juni in de moestuin wanneer de nachten warmer worden.

Temperaturen lager dan 15 °C remmen de groei en dat is het moment waarop (naakt)slakken de stengels aanvallen – al richt dit

ongedierte alleen echt schade aan als de planten niet actief groeien. Dat is meestal in de eerste paar koude weken als je ze onverhoopt te vroeg hebt uitgeplant.

Alle pompoenen moeten vertroeteld worden en hebben veel voeding, water en zon nodig. Over het laatste hebben we geen zeggenschap, maar voor de eerste twee zijn wij wel verantwoordelijk. Ik graaf altijd een kuil en vul die met compost. Met de overtollige aarde

maak ik een soort borstwering rond het schotelvormige plantgat, zodat ik een minimeertje kan maken als ik ze water geef. Minstens één keer per week, ongeacht het weer, moeten de pompoenplanten royaal water krijgen.

De truc is ze te stimuleren en alle kans te geven vlot te groeien, te bloeien en zo snel mogelijk vruchten te ontwikkelen, zodat ze kunnen rijpen voordat in het najaar de dagen korter en kouder worden.

Plant pompoenen uit in vruchtbare grond, verrijkt met goed verteerde stalmest of compost, voor een rijke oogst.

Monty zaait sperziebonenzaad in fasen om zijn oogsten te spreiden.

Gebruik een plank als je bonen uitplant, zodat je de grond niet verdicht.

Zaai sperziebonen

Heel veel zaad zaaien, de planten opkweken en triomfantelijk de bonen oogsten is een fluitje van een cent. Maar het resultaat is een overschot aan bonen waar je niet echt van kunt genieten, gevolgd door een periode zonder oogsten omdat het gat nog nergens mee gevuld kan worden.

Het is daarom veel beter om gespreid te zaaien en op die manier de oogst zo lang mogelijk te rekken.

Ik zaai mijn eerste sperziebonen in april en wanneer deze klaar zijn om na de laatste vorst te worden uitgeplant, zaai ik begin juni nog eens een partij. Als je geen ruimte voor ze hebt of de voorgaande lading nog productief is, zaai ze dan niet in de vollegrond maar in modules, kweek ze beschermd op en plant de zaailingen een maandje later uit wanneer het qua tijd en ruimte wel goed uitkomt.

PLANT VARENS

Wil je gezonde, schaduwminnende varens die zich helemaal thuis voelen onder het bladerdak van een boom, verrijk dan de aarde met veel (blad-) compost en geef na het planten, vooral in droge perioden, goed water. Doe je dat niet, dan wordt hun groei geremd door vochtgebrek bij de wortels, ook al kunnen ze daar beter tegen dan veel andere planten. Breng ook mulch aan rond oudere planten.

FOTO'S: GETTY/GULIVERIS; JASON INGRAM

Plant varens om schaduwhoekjes in de zomer te verlevendigen, maar geef goed water.

Checklist

- ☐ Snoei uitgebloeide alliums sterk terug om plaats te maken voor vorstgevoelige zomerbloemen.
- ☐ Plant Mexicaanse zonnebloemen en cosmea's uit nu het warmer is.
- ☐ Houd je schoffel scherp, zodat hij onkruid makkelijk afsnijdt.
- ☐ Beperk de hoogte van zonnekruid (*Helenium*) en rudbeckia om zijscheuten te stimuleren.

Als je de planten zaad laat zetten, breiden ze zich elk jaar uit.

Zaai het zelf: vingerhoedskruid

Zaai het zaad van vingerhoedskruid (*Digitalis purpurea*) dun op de aarde of in een bak met zaai- en stekgrond. Bedek het niet, want het fijne zaad heeft licht nodig om te ontkiemen. Bedek het zaad met glas of een plastic zak om de opkomende plantjes te beschermen en vocht vast te houden, wat helpt bij het ontkiemen. Haal het glas of plastic weg zodra de kiemplantjes groeien.

Begin in juni met zaaien en dun de kiemplanten uit of verspeen ze als de eerste echte blaadjes verschijnen. Verpot ze als de wortels uit de onderkant van de pot steken. In september/oktober kun je ze dan uitplanten en in mei/juni het volgende jaar bloeien ze.

Je kunt vingerhoedskruid ook rechtstreeks in de vollegrond zaaien. Begiet de aarde voordat je de kleine zaadjes zaait – als je het daarna doet, spoelen ze weg. Zaai op een plek in gevlechte schaduw: zo bescherm je de jonge, kwetsbare zaailingen tegen de brandende zon.

STAP VOOR STAP Zo zaai je vingerhoedskruid

1 Vul een pot of zaaibak tot twee derde met turfrijke zaaigrond. Zeef de rest van de zaaigrond – daarmee verwijder je eventuele brokken die ontkieming kunnen belemmeren.

2 Druk de aarde licht aan met een stamper of de onderkant van een lege pot van dezelfde grootte. Geef daarna royaal water, zodat de aarde voldoende doordrenkt raakt.

3 Giet wat fijn zaad in je handpalm – je hebt maar weinig zaad nodig om heel veel planten te krijgen. Strooi het zaad met je duim en wijsvinger op de zaaigrond, maar niet te dik.

4 Bedek het zaad met glas of een plastic zak om het vocht beter vast te houden. Als de grond begint uit te drogen, dompel de voet van de pot dan in water.

Graaf een gat waar de wortelkult helemaal in past.

Zorg voor kleur met afrikaantjes

Geef je borders snel kleur tot in het vroege najaar door nu verschillende soorten afrikaantjes te planten. Zet de planten in hun kweekpotten of bakken even in een bak met water tot de grond goed doordrenkt is. Haal de plantjes dan voorzichtig uit

hun potjes en maak met een tuinschepje een gat dat groot genoeg is voor de hele wortelkult. Druk de aarde aan met je handen en geef weer water.

Zet de planten tussen de 15 en 20 cm uit elkaar. Zorg ook voor

slakkenbestrijding, bijvoorbeeld door split met scherpe randjes rond de planten te strooien.

Afrikaantjes schijnen met hun geur luizen af te schrikken, dus mogelijk beschermen ze zo ook naburige planten tegen dit ongedierte.

Checklist

- ☐ Graaf de bollen van uitgebloeide hyacinten en tulpen op als het blad afsterft en laat ze drogen.
- ☐ Steun hoge planten zoals riddersporen en stokrozen met bamboestokken en tuindraad.
- ☐ Bind de nieuwe, jonge stengels van klimrozen horizontaal aan om een rijkere bloei te stimuleren.
- ☐ Nijp de topjes van perkplanten uit, zodat ze bossiger en compacter zullen groeien.

Verleng de bloei door dode of verwelkte rozen te verwijderen.

Kop rozen regelmatig

Kop rozen met behulp van een knipschaar en een emmer. Koppen (het verwijderen van verwelkte bloemen) zorgt voor een langere bloei en in de emmer kun je het afval opvangen terwijl je bezig bent. Als je uitgebloeide bloemen afknijpt, behoudt de plant

energie om later in het jaar te bloeien en vormen rozenbottels zich niet te vroeg. Leeg de emmer op de composthoop. Koppen is een nuttig klusje dat weinig inspanning vergt, waardoor je vanzelf onthaast en geniet van de rozengeur.

STAP VOOR STAP

Vul een hangmand met perkplanten

Vul een hangmand met verschillende perkplanten voor de zomer. Kies liefst planten die een beetje tegen droogte kunnen, zoals geraniums. De beste resultaten krijg je met turfvrrije potgrond en compost.

- 1 Zet een hoge plant in het midden en voeg dan lage (hang)planten toe langs de rand. Vul de gaten op met nog meer planten.

- 2 Voeg potgrond vermengd met compost toe rond de planten, druk aan tot net onder de rand van de hangmand en geef ruim water.

TIP

Plant bolgewassen die hun bloemen op hoge stelen dragen in gaten achteraan in je borders. Bollen in potten, zoals geurende lilies (gekocht of zelf opgekweekt) zorgen meteen voor kleur, geur en hoogte.

PAS OP VOOR Leliehaantjes-eitjes

Een plaag leidt tot beschadigd blad en remt volgend jaar de bloei. Pluk de kevers weg en maak je tuin aantrekkelijk voor vogels, die de larven eten.

Snoei lentebloeiende heesters

Snoei heesters zoals weigela en boerenjasmijn direct na de bloei. Nu snoeien laat voldoende tijd voor nieuwe uitlopers, die dan volgend jaar bloeien. Verwijder verwelkte bloemen en dode uitlopers en dun kruisende stengels uit om de luchtcirculatie te verbeteren.

Snoei elke stengel terug tot een gezond blad.

Verwijder sterroetdauw

Controleer je rozen en pluk blaadjes weg die vergelen of zwarte en bruine vlekken hebben. Dit is sterroetdauw, een schimmelziekte die de plant verzwakt en deze elk jaar opnieuw infecteert als je de blaadjes op de grond laat vallen.

Hygiëne is cruciaal om de schade te beperken, dus gooi de blaadjes in de gft-bak: de sporen worden door de hitte van de grote gemeentelijke composthoop gedood.

Gebruik een scherpe snoeischaar en houd de stengels strak.

Snoei *Wisteria* na de bloei

Snoei de nieuwe scheuten – de stengels die uitsteken waar de bloemen zijn uitgebloeid – aan je blauwereggen (*Wisteria*) terug. Snoei ze terug tot vijf of zes knoppen, gerekend vanaf het punt waar ze dit jaar begonnen te bloeien, en knip ze net boven een knop af.

Zo houd je de groei van deze zomer in toom en stimuleer je de bloei van volgend jaar. De plant blijft deze zomer groeien en moet in de winter opnieuw worden gesnoeid om hem in vorm en netjes te houden.

Trek gele blaadjes voorzichtig los van de stengel.

Maak tropische combinaties

Vul potten met helder gekleurde planten die je tuin een vakantiesfeer geven. Kies planten met kleurig blad, zoals de siernetel of de felgekleurde wisselbloem, die het in de zomer buiten prima doen. Je kunt ze overhouden voor de volgende zomer door ze voor de eerste vorst in een verwarmde kas of in huis te zetten.

Geef volle potten regelmatig en royaal water.

Zet plugplantjes of uitlopers van aardbeien verspreid in een grote bak en druk de grond aan.

Plant aardbeien in potten

Plant in een pot gekweekte aardbeien of uitlopers uit de koude kas in een bak. Ze slaan snel aan en dragen al na zes weken vruchten. Je moet speciaal hiervoor geschikte aardbeien kopen of uitlopers gebruiken van doorbloeïende variëteiten, die het hele seizoen af en toe bloeien en vrucht dragen.

Vul een grote bak met potgrond. Plant de uitlopers met de wortelhals aan het oppervlak, zodat ze niet gaan rotten. Geef regelmatig water en bemest met kaliumrijke, vloeibare voeding om de bloemen en vruchten te stimuleren.

10
MINUTEN
OVER

Pronkbonen kunnen worden uitgeplant na het afharden – zet de planten in hun potten een week lang overdag buiten en 's nachts binnen. Geef ruim water voor het planten en bouw een wigwam van hoge bamboestokken waar ze tegenop kunnen klimmen. Graaf aan de voet van elke stok een gat, zet de planten op dezelfde diepte als in de pot, druk aan en geef water.

Oogst meer bonen

Als je op tijd bent begonnen met zaaien, kun je eind juni je eerste sperzie- en snijbonen gaan oogsten. Hoe vaker je oogst, hoe meer nieuwe bonen je plant zal blijven aanmaken. Als je twee keer per week plukt, krijgt de bonenplant namelijk geen kans om zaad te zetten. Hij zal daarom steeds weer nieuwe bloemen krijgen – en dus ook meer bonen produceren. Pluk minstens twee keer per week en pas bij het oogsten op dat je de plant niet beschadigt. Is je oogst erg overvloedig, vries dan je bonen in om ze later in het jaar te eten.

Pluk bonen meerdere keren per week om de bonenplanten zo lang mogelijk productief te houden.

Bedek frambozen met netten

Bescherm je frambozenoogst tegen hongerige vogels door boven de struik een net over een frame te spannen. Zorg ervoor dat de mazen van het net groot genoeg zijn om bestuivende insecten door te laten.

Netten geven naast bescherming tegen vogels ook wat welkome schaduw. De zon is in deze tijd van het jaar namelijk erg krachtig. Frambozen groeien van oorsprong aan bosranden, net als bramen, en doen het dus goed in de schaduw. Voorkom stress bij je plant, zodat het fruit kan zwellen en rijpen. Een smakelijke oogst zal je beloning zijn.

Maak het net goed vast aan een frame en houd het strak gespannen, zodat vogels niet bij de struik kunnen komen.

TIP

Wil je bieslook verjongen, knip hem dan deze maand helemaal terug tot de grond. Geef de plant daarna flink water zodat hij weer op krachten kan komen. Binnen vier weken na deze snoeibeurt kun je de nieuwe stengels oogsten.

Checklist

- ☐ Zaai meer bosuien, andijvie, sla, rucola en Oosterse groenten.
- ☐ Verplant potlooddikke preistengels naar hun definitieve standplaats, 15 cm uit elkaar.
- ☐ Oogst vroege aardappelen als ze groot genoeg zijn.
- ☐ Geef fruitbomen en -heesters bij warm weer regelmatig water voor een betere oogst.
- ☐ Verpot paprika's en tomaten naar bakken en zet ze op een zonnig mogelijke plek.

Het jonge blad van radijzen is eetbaar en is een smakelijke toevoeging aan je salades.

Zaai snelle radijzen tussen andere groenten

Haal alles uit je moestuin door radijzen te zaaien tussen langzamer groeiende gewassen zoals bosuien, zoete mais, prei, rode bieten en wortelen. De radijzen groeien namelijk snel en nemen weinig ruimte in. Het

oogsten verstoort naburige planten nauwelijks. Nadat je de radijzen geoogst hebt, vullen de tragere gewassen de ruimte die is vrijgekomen op.

Radijzen kunnen ook dienen als

'tussengewas'. Dat houdt in dat je ze zaait op een plek waar even niets groeit nadat je een ander gewas hebt geoogst (zoals tuinbonen), maar voordat je er nieuwe groenten (zoals lentekolen) kunt uitplanten.

PAS OP VOOR Bladluis

Deze sapzuigende insecten verstoppen zich onder een soort was op uitlopers van appelbomen. Verwijder ze met een harde borstel voor het er te veel worden.

Plant zoete mais in blokken om bestuiving door de wind te stimuleren.

Plant suikermais uit in groepen

Kies voor zoete mais een zonnige, beschutte plek. Ze doen het het best in warme, goed drainerende grond en hebben veel ruimte nodig. Omdat ze bestoven worden door de wind kun je ze beter in groepen planten dan in rijen. Wied de aarde en hark er

mestkorrels doorheen. Zet de planten 40-45 cm uit elkaar. Maak een gat met een troffel, geef water bij de voet en druk de aarde aan. Geef nogmaals water en breng een mulch aan van goed verteerde stalmest of compost.

SNELLE OPLOSSINGEN

Trek uitlopers van frambozen uit als ze zich buiten hun standplaats verspreiden. Zo leid je de energie van de plant naar het produceren van vruchten. Plant de uitlopers ergens anders of gooi ze in de compostbak.

Verdun vloeibare voeding volgens de aanwijzingen op de fles.

Voed pompoenen en courgettes

Pompoenen en courgettes zijn hongerige planten en varen er wel bij als je ze in de zomer regelmatig bemest. Vul een gieter met verdunde, vloeibare voeding (volg de doseer-instructies op de fles). Giet 's ochtends of 's avonds rond de voet van de plant en doordrenk de wortels. Regelmatig bemesten houdt je planten aan de gang en zorgt voor betere vruchten.

20% KORTING
bij Pixum met code*:
GEKOPKLEUR-20

SCAN MIJ VOOR
MEER INFO

DE MOOISTE TIJD VAN HET JAAR

Alle kleuren uit de natuur leg je vast in een Pixum fotoboek, duurzaam en van hoge kwaliteit.

Ga naar pixum.nl/fotoboek of download nu de Pixum App.

pixum
JOUW ONLINE FOTOSERVICE

*Deze code berekent 20% korting op alle Pixum Fotoboeken via de Pixum website of de Pixum App. De korting wordt niet over de verzendkosten gerekend. De code is geldig t/m 1-9-2022. Kortingen kunnen niet gecombineerd worden met andere kortingen.

TIP

Voorkom dat tomaten barsten door bij warm weer de grond vochtig te houden. Het vel scheurt door de snelle groei die het gevolg is van warmte en te veel water na uitdroging. Geef regelmatig water, zet ramen open en gebruik zonwering bij hoge temperaturen.

20
MINUTEN
OVER

Dompel kamerplanten in een bak water en laat het water wegllopen. Komen er luchtbelletjes uit de potten, dan was de grond erg droog. Dompelen zorgt voor een gelijkmatig vochtgehalte en helpt de potgrond makkelijker water op te nemen.

Zet elke jonge plant in het midden van een pot van 9 cm voor een optimale wortelgroei.

Verpot plugplanten uit de winkel

Verpot plugplanten zodra je ze gekocht hebt. Haal ze uit hun plastic verpakking zodat ze niet gaan rotten. Zorg voor luchtcirculatie en geef zo nodig water. Geef elke plugplant een pot van 9 cm met universele potgrond. Druk het oppervlak aan, maak

een gat in het midden, zet het plantje erin en druk de aarde voorzichtig aan met je vingers en geef water.

Ze groeien snel, dus bereid ze voor op het uitplanten door ze in de loop van een paar dagen te laten wennen aan de omstandigheden buiten.

STAP VOOR STAP

Neem hortensia-stekken

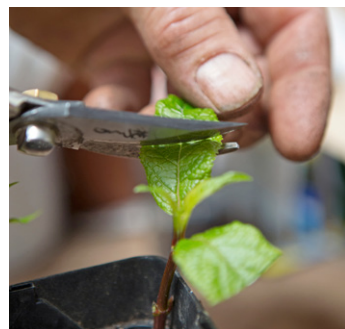
Scheutstekken wortelen makkelijk in warme, vochtige omstandigheden. Neem de stekken vroeg op de dag, als ze vol vocht zitten. Zet er een aantal langs de rand van een pot. Daar hebben ze de meeste ruimte. Zet de pot in een overdekte kweekbak of doe er een grote plastic zak overheen. Tegen het eind van de zomer kun je de gewortelde stekken oppotten.

1 Kies een sterke, gezonde scheut van dit jaar. Knip af onder een knop en verwijder de onderste blaadjes van de stengel.

2 Vul een pot met stekgrond, druk aan en zet met behulp van een plantboor stekken langs de rand (of hoeken) van de pot.

3 Snij het blad doormidden over de breedte om vochtverlies – en daarmee de kans dat de stek niet goed wortelt – te beperken.

Dief zijscheuten van tomaten

Houd stamtomaten in toom door zij-scheuten te dieven voor ze de kans krijgen om te groeien. Dit stimuleert de plant om aan één sterke stam

goede vruchten in trossen te ontwikkelen. Controleer om de paar dagen de oksel tussen blad en stengel en knijp de zijscheuten tussen duim en

wijsvinger af als ze nog klein zijn en het dieven weinig schade veroorzaakt. Zorg dat je boven in de plant de groeitop niet beschadigt.

Gebruik regenwater om planten te begieten. Dat bevat wel stikstof, maar niet de sporenelementen die in kraanwater zitten.

Geef kasplanten water

Zorg ervoor dat de sproeikop van je gieter naar beneden wijst. Hierdoor worden je planten en de potgrond doornat in plaats van dat alleen het blad lichtjes bewaterd wordt. Gebruik bij voorkeur regenwater

voor het bewateren van je planten. Kasplanten gebruiken veel water als ze in de zomer in volle bloei onder glas staan.

Zorg ook dat je de planten langs de randen begiet, vooral in bakken.

Op deze plekken komt vaak niet genoeg water.

Laat als je klaar bent altijd een volle gieter staan, zodat het water de volgende keer dat je giet een aangename temperatuur heeft.

STAP VOOR STAP

Zaai kruiden in potten

Zaai nu kruiden zoals peterselie. Ze ontkiemen nu snel en als je dicht zaait, krijg je veel vers blad dat beter smaakt als je het jong plukt. In de tuin schieten sommige kruiden door, zoals dille en koriander, maar op deze manier gebruik je ze voordat ze zaad zetten.

1 Vul een pot met universele potgrond, druk het oppervlak aan en zaai de zaden erop. Zorg dat ze ruimte hebben om te ontkiemen.

2 Bedek het zaad met 3-5 mm gezeefde potgrond en druk die aan zodat hij goed contact maakt met het zaad.

3 Geef voorzichtig lauw water, zonder de ruimte tussen de zaden op de potgrond te verstoren.

Checklist

- ☐ Maak de vloer van je kas nat om de temperatuur te verlagen en vochtverlies bij planten te beperken.
- ☐ Geef tomaten en andere vruchtdragende planten wekelijks voeding voor een goede oogst.
- ☐ Neem bladstekken van begonia's, Kaapse viooltjes en Kaapse primula's.
- ☐ Zet aaltjes uit bij planten die vorig jaar zijn beschadigd door de taxuskever.
- ☐ Hard zomerperkgoed af door de planten overdag buiten te zetten en 's nachts binnen.

PAS OP VOOR Witte vliegen

Controleer de onderkant van blaadjes op tekenen van witte vliegen: kleine luizen die zich aan het blad hechten. Ze zuigen sap, vermeerderen zich snel en beschadigen jonge planten. Besproei ze met een sopje van 1 l water, 30 ml groene zeep en 20 ml spiritus. Die doodt de witte vlieg, maar laat nuttige insecten met rust.

Checklist

- ☐ Voeg na het oogsten van bladgroenten in bakken mest toe om het stikstofgehalte te verhogen voor de volgende zaairondes.
- ☐ Snoei het verwelkte blad van narcissen terug.
- ☐ Kop lupines zodra ze verwelken om een nieuwe bloei te stimuleren.
- ☐ Houd leikersen en pruimenbomen in vorm door in de zomer nieuwe groei af te knippen.

Breng bij het planten compost aan onder de wortelkluif voor extra voeding.

Plant dahlia's nu uit

Nu IJsheiligen achter ons ligt en de kans op late vorst minimaal is, kun je half-winterharde planten, zoals dahlia's, eindelijk uitplanten in de tuin. In maart kun je in een vorstvrije kas de knollen planten in potten die groot genoeg zijn. Geef dahlia's als ze eenmaal zijn afgehard water en plant ze (met plantensteun) op een zonnige plek. Ze staan mooi in zowel bakken als bedden en omdat het hongerige planten zijn, hebben ze voedselrijke grond nodig. Je kunt compost toevoegen aan de aarde of de potgrond, en eventueel extra voeding in de vorm van vloeibare, kaliumrijke mest om de bloei te bevorderen.

Haal oude leliebladeren weg uit de vijver voor ze verrotten.

Verwijder verwelkend blad uit de vijver

Haal vergelende bladeren van waterlelies uit het water voordat ze rotten en naar de bodem van je vijver zinken. Als ze verteren, verbruiken ze zuurstof en vervuilen ze het water met meer voedingsstoffen dan de planten en dieren aankunnen.

Snoei de bladsteel zo ver mogelijk terug zonder het water of de grond waarin ze groeien te verstoren. Gooi al het plantafval in de compostbak.

Gras knapt snel op van vloeibare gazonmest na een regenbui.

Maak je gazon weer groen

Geef je gazon een oppepper met vloeibare mest. Breng de mest aan met een mengspuit die je aan de tuinslang koppelt of, bij kleinere stukken, met een gieter. Volg de instructies voor het verdunnen op de verpakking.

Bij droog weer kan je gazon geel worden, maar geef alleen voeding als het geregend heeft, anders verbrandt het gras. Vloeibare mest kan direct worden opgenomen door de wortels en werkt dus sneller dan mestkorrels.

Let op nestelende vogels

Controleer voordat je hagen en heesters snoeit zorgvuldig of er geen vogels in nestelen, zodat je ze niet verstoort. Snoei hagen als het kan niet tussen maart en augustus, of alleen heel licht. Het is verboden een haag te snoeien als daardoor vogelnesten die in gebruik zijn worden verstoord.

SNELLE OPLOSSINGEN

Zet steunen bij dahlia's om te voorkomen dat de stengels later in de zomer knakken onder het gewicht. Doe het nu, voordat ze nodig zijn. Bind de hoofdstengels met touw aan stevige steunen van circa een meter.

Combineer een brede barrière van wollen pellets met andere methoden om slakken op afstand te houden.

Schrik slakken af met wolpellets

Maak een barrière van wolpellets om slakken bij planten weg te houden. Leg een hele ring van ongeveer tien centimeter breed rond de plant, dicht bij de opkomende groei. De

pellets zwellen op als ze nat zijn en vormen zo een mulch die slijm opzuigt, waardoor slakken de pellets vermijden. Gebruik de wolpellets in combinatie met andere manieren

om slakken te bestrijden, zoals (bier) vallen, wegplukken met de hand en koperen ringen. Allemaal heel effectieve alternatieven voor schadelijke slakkenkorrels.

Snij de krachtig groeiende *Clematis armandii* net boven een knop.

Snoei *Clematis armandii*

Beteugel de vroegbloeiende, groenblijvende *Clematis armandii* door hem nu te snoeien, nu nieuwe groei nog genoeg tijd heeft om te rijpen en volgend jaar bloemen te dragen.

Verwijder verdord blad of door het weer beschadigde uitlopers. Snoei dan de nieuwste uitlopers licht terug om meer jonge groei te stimuleren en de totale omvang van de plant te beperken. Maar stel het snoeien niet uit, anders heb je volgend voorjaar mogelijk minder bloemen.

Wees alert – potten vol planten drogen in de zomer snel uit.

Check of potten droog staan

Controleer de potgrond met je vingers voor het water geven. Hoe dichter de wortels op elkaar zitten, hoe vaker je moet gieten. Uitgedroogde potgrond wordt vaak niet meer goed nat. Zet heel droge planten dus in een emmer water, zodat de aarde geleidelijk water kan opnemen.

Schep de ingrediënten meerdere keren om voor goede compost.

Meng je compost

Kijk regelmatig hoe het met je compost gesteld is. Schep hem goed om, om een gelijkmatig resultaat te krijgen en de kwaliteit te verbeteren. Verplaats het koelere, minder vergane materiaal van de

buitenkant naar het midden, waar het sneller opwarmt en verteert.

Doe dit meerdere keren, zodat de compost gelijkmatig verteert en je het in de herfst als geweldige mulch kunt gebruiken.

Volgende maand

- ☐ Houd *Lathyrus* in bloei door te plukken en bemesten.
- ☐ Verspeen zaailingen van vingerhoedskruid.
- ☐ Wees alert op bladluis en taxuskever.
- ☐ Leer vormsnoeien.

FOTO'S: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

Gardeners' World

Klantenservice

Wil je abonnee worden of heb je vragen over je abonnement? Op onze website vind je antwoord op de meeste vragen.

www.gardenersworldmagazine.nl/contact

Telefoon

We zijn er maandag tot vrijdag van 09.00 tot 17.00 uur om je vragen te beantwoorden.

+31 (0)24-2027827

E-mail

Stel je vraag eenvoudig per e-mail aan een van onze service medewerkers.

**klantenservice@
gardenersworldmagazine.nl**

Abonnementsinformatie

Gardeners' World kost € 6,99 per nummer. De abonnementsprijs is in Nederland € 66,- en in België € 69,- (12 nummers). Deze prijs geldt bij betaling per automatische incasso. Voor betaling via een (digitale) factuur geldt een toeslag van € 2,50. Je kunt eenvoudig een machtiging afgeven via www.fnl.nl/machtigen. Abonnementen worden automatisch verlengd, tenzij anders vermeld. Het opzeggen van een abonnement kan eenvoudig telefonisch via +31 (0)24-2027827 of per mail via klantenservice@gardenersworldmagazine.nl.

Copyright

BBC Gardeners' World magazine is published by F&L Media B.V. under licence from BBC Studios, Television Centre, Wood Lane, London W12 7TQ. The Gardeners' World logo and the BBC Blocks are the trade marks of the British Broadcasting Corporation. Used under licence. © Immediate Media Company Limited. All rights reserved. Reproduction in whole or part prohibited without permission.

Gardeners' World

Managing Director – Catriona Bolger
Editor-in-Chief – Lucy Hall
Deputy Editor – Kevin Smith

BBC Studios, UK Publishing

Chair, Editorial Review Boards: Nicholas Brett
Managing Director, Consumer Products and Licensing - Stephen Davies
Director, Magazines and Consumer Products - Mandy Thwaites
Compliance Manager - Cameron McEwan
UK.publishing@bbc.com
www.bbcstudios.com

Immediate Media Co Ltd

Chairman – Martin Weiss
CEO – Tom Bureau
Director of International Licensing and Syndication – Tim Hudson
International Partners Manager – Molly Hope-Seton

Alle rechten van dit materiaal behoren toe aan Immediate Media Co. Limited en mogen niet worden herdrukt of hergebruikt, in welke vorm dan ook, zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming. Het auteursrecht op deze uitgave en op daarin verschenen artikelen wordt door de uitgever voorbehouden. Het verlenen van toestemming tot publicatie in de gedrukte uitgave houdt in dat de auteur de uitgever, met uitsluiting van ieder ander onherroepelijk machtigt de bij of krachtens de auteurswet door derden verschuldigde vergoedingen voor kopiëren te innen en dat de auteur alle rechten overdraagt aan de uitgever, tenzij anders bepaald. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, vermenigvuldigd of gekopieerd zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever stelt zich niet aansprakelijk voor eventuele onjuistheden die in deze uitgave zouden kunnen voorkomen.

Gardeners' World is een uitgave van F&L Media B.V.

in licentie van BBC Studios

Head of Content

Daan Jeuken

Hoofdredactie

Anne Wiegers

Redactie

Jos Heijmans, Helga Kluiters, Linda Passies en Maurice Snijders

Met medewerking van

Berthe Bogers, Milly Born, Jaap Molenaar, Sylvia van den Top, Stichting NL Bloeit! Rogier van Vugt, Marieke van der Eerden, Marcelle van Houtum, Marieke Nolsen en redactie Gardeners' World UK

Vormgeving

Nick Groenewold, Mylène Nales, Tom Gerrits, Susan Gerbrands-Derksen, Orlando Koper en Ellen Willemsen

Sales

Gavin Woesthoff
+31 (0)6 20 50 98 54
gwoesthoff@fnl.nl

Marketing

Anouk Tolboom
+31 (0)24 24 04 595
atolboom@fnl.nl

Drukkerij

Habo DaCosta bv, Vianen

Vragen aan de redactie

Heb jij opmerkingen, suggesties of vragen aan de redactie?
redactie@gardenersworldmagazine.nl

Nieuwsredactie / Pers

redactie@gardenersworldmagazine.nl
of adresgegevens zie hieronder o.v.v.
F&L Media, redactie Gardeners' World

Bezoekadres F&L Media

Jonkerbosplein 52, 6534 AB Nijmegen

juni Groeigids

Zowel binnen als buiten valt er genoeg te telen deze maand.

Planten/zaaien ■ Uitplanten ■ Oogsten ■

De beste keuzes voor mei		jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
	Aardbeien Zoete aardbeien zijn rijk aan ijzer, vitamine C, folaat, kalium en mangaan. Heerlijk in combinatie met basilicum of munt.												
Tips Bescherm het fruit tegen rotten met stro of met een kokosmat. Dit voorkomt dat het in contact komt met de natte aarde. Plant ↓ kroon op grondniveau Afstand ↔ 40 cm uit elkaar ↗ 75 cm tussen rijen													
	Boerenkool Populaire 'superfood'. Boerenkool zit vol voedingsstoffen, waaronder calcium, koper en vitamine E. Je kunt hem sauteren, koken, wokken of lichtjes bakken.												
Tips Vermijd overbewatering, want dat zorgt voor zachte, weelderige groei die niet goed tegen een koude winter kan. Zaai ↓ 2 cm diep Afstand ↔ 60 cm uit elkaar ↗ 45 cm tussen rijen													
	Courgettes Calorie-arm, maar rijk aan vitamine C, folaat en kalium. Courgette is vochtregulerend. Goed voor als je op je gewicht wilt letten.												
Tips Courgettes zijn hongerige planten, dus doe veel goed verteerde mest of tuincompost door de aarde voordat je ze plant. Zaai ↓ 2,5 cm diep Afstand ↔ 90 cm uit elkaar ↗ 90 cm tussen rijen													
	Knolraap Door meer groenten uit de kruisbloemenfamilie te eten, zoals knolraap, verminder je het risico op kanker. Bak, kook of stoom ze.												
Tips Doet het goed in stikstofrijke grond. Verwerk dus veel organisch materiaal, zoals tuincompost, door de aarde voor het zaaien. Zaai ↓ 2 cm diep Afstand ↔ 15 cm uit elkaar ↗ 30 cm tussen rijen													
	Pronkbonen Vol mineralen zoals kalium, magnesium en calcium. Goed voor de vochthuishouding en de bloeddruk. Vries eventueel overschot in.												
Tips De grond moet minimaal 12 °C zijn voordat je buiten gaat uitplanten voor een succesvolle ontkieming. Zaai ↓ 5 cm diep Afstand ↔ 15 cm uit elkaar ↗ 60 cm tussen rijen													
	Rode biet Helpt het lichaam met het zuurstoftransport, dus of je nu veel zit of vaak sport, rode bieten zijn goed voor iedereen.												
Tips Dun zaaien, want elk zaadje produceert vier of vijf zaailingen. Gelukkig zijn de zaden groot genoeg om te hanteren. Zaai ↓ 2,5 cm diep Afstand ↔ 10 cm uit elkaar ↗ 30 cm tussen rijen													
	Snijbiet Bevat minder calorieën en meer magnesium dan boerenkool, dus snijbiet is een goede toevoeging aan je moestuin. Ook rijk aan ijzer, kalium en vitamine C.												
Tips Oogst regelmatig jonge blaadjes en gebruik die in salades. Je kunt ook de volwassen bladeren oogsten en bereiden als spinazie. Zaai ↓ 2,5 cm diep Afstand ↔ 20 cm uit elkaar ↗ 45 cm tussen rijen													
	Sperziebonen Waardevolle bron van caroteen voor een gezond immuunsysteem. Verwijder het boven- en onderkantje, even koken en meteen opeten voor de meeste vitamine C.												
Tips Sperziebonen zijn zelfbestuivend, dus laat een paar peulen volledig rijpen aan het eind van het seizoen voor nieuwe zaadjes. Zaai ↓ 5 cm diep Afstand ↔ 15 cm uit elkaar ↗ 45 cm tussen rijen													
	Venkel 'de Florence' Bevat veel kalium en is een bron van nitraat. Deze groente is een gezonde en smakelijke keuze als je op je bloeddruk moet letten.												
Tips Om doorschieten te voorkomen moet je de grond continu vochtig houden. Een dikke laag mulch helpt tegen uitdroging van de grond. Zaai ↓ 1,5 cm diep Afstand ↔ 30 cm uit elkaar ↗ 30 cm tussen rijen													
	Wortelen Boordevol bètacaroteen dat in het lichaam wordt omgezet in vitamine A. Goed voor het immuunsysteem, zicht en een gezonde huid.												
Tips Wortelen kunnen heel goed tegen droogte, maar doordrenk de grond even flink als het blad begint te verwelken. Zaai ↓ 1 cm diep Afstand ↔ 10 cm uit elkaar ↗ 30 cm tussen rijen													

Volgende maand

Het julinummer ligt vanaf **28 juni** in de winkel.

Gratis meer planten!

- ✓ Monty's vermeerderertips
- ✓ Het beste moment om te stekken
- ✓ Kweken en verzorgen

FOTO'S: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM
*AANKONDIGINGEN ONDER VOORBEHOUD

**Maak van je tuin een
bijenparadijs.**

**Alan gaat tuinproblemen
biologisch te lijf.**

**Carols favoriete
droogteminnende planten.**

Gardeners' World

Mis geen nummer meer!

Neem nu een abonnement en krijg voortaan elke uitgave van Gardeners' World automatisch in je brievenbus.

Ga naar **www.gardenersworldmagazine.nl/abo**
of bel gratis naar **+31 (0)24 2027 827**

KUPERS TUINREIZEN

Al 35 jaar dé tuinreizenspecialist

We kijken er ontzettend naar uit om samen met u op pad te gaan. Zo gaan we dit jaar weer op tuinreis naar Engeland, Frankrijk, Italië, Duitsland en Nederland!

Gaat u met ons mee op reis? Kijk dan op www.kuperstuinreizen.nl voor ons volledige aanbod.

Vraag de gratis tuinbrochure aan

MUSEUM TWENTSE LUSTHOVEN

NO HERO KLEUR BEKENNEN

NIJENHUIS

TWICKEL

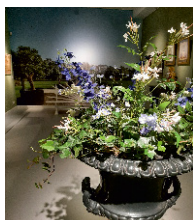

WELDOM

**TUINONTWERP
EN TUINBELEVING
IN DE 19^E EEUW**

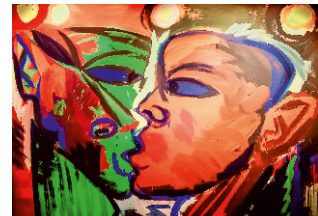
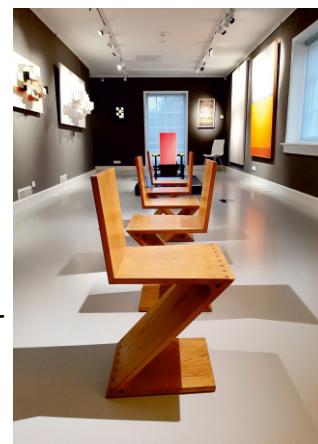
**NIJENHUIS
TWICKEL
WELDOM**

1 mei t/m 2 oktober 2022

**DE WILDE COLLECTIE
VAN GEERT STEINMEIJER**

**Zig-zag stoelen -1970-
Gerrit Rietveld
Der Kuss iv -1981-
Rainer Fetting
Kruisafname -15e eeuw-
omgeving
Rogier v/d Weyden
-semi-permanent-**

MUSEUM
no hero
DELLEN
www.museumnohero.nl

Nu 15% CashBack.

Op de aanschaf van GARDENA
18V Accu gereedschap.

Deze actie is geldig van 1 mei t/m 30 juni 2022

Kijk voor de voorwaarden en deelnemende producten op www.refundactie.eu

GARDENA.com

